

T.C

HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

**YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE SESSİZ
FİMLERLE FİİL ÖĞRETİMİ**

Yüksek Lisans Tezi

Hilal SARAÇOĞLU

Danışman

Doç. Dr. Mesut GÜN

Nevşehir 2021

ÖZET

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE SESSİZ FİMLERLE FİİL ÖĞRETİMİ

Hilal SARAÇOĞLU

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans, 2021

Danışman Doç. Dr. Mesut GÜN

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde fiil öğretimi önemlidir. Çerçeve metnin ruhuna uygun olarak işlenmesi gereken konularla ilgili fiiller çeşitlidir fakat kitaplarda zaman zaman bu fiiller yer almamaktadır. Dolayısıyla hem sınıf ortamında hem de ders dışı fiil öğretimi sırasında görmeye dayalı unsurlarla fiillerin öğretilmesi çok daha yararlıdır. Sessiz filmler, söze dayalı olmadığından, bu filmlerin içindeki hikâyelerin anlatımı hareketlere dayalı olduğu için fiil öğretirken ders materyali olarak kullanılması yarar sağlayacaktır. Fiiller de iş, kılış, hareket anlattığı için sessiz filmlerin A1 ve A2 düzeyleri başta olmak üzere tüm düzeylerde kullanılmasının öğrenciler üzerinde çok büyük faydası olmaktadır. Sessiz filmlerdeki oyuncuların canlandığı karakterlerin hareketleri, fiillerin öğrencilerin kalıcı hafızalarına kaydedilmekle birlikte öğrenciler tarafından fiillerin tam anlamıyla öğrenilmesine yardımcı olmaktadır. Çünkü sınıfta gülmek fiilini öğretirken gülebiliriz ancak düşmek fiilini öğretirken düşmemiz zordur. Ama bir Charlie Chaplin sessiz filmiyle çok daha etkili ve akılda kalıcı bir şekilde düşmek, kaymak, sendelemek gibi her türlü fiil öğretilir. Bu da doğal olarak dil öğretiminin bir parçasıdır.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde öğrencilerinin Türkçe öğretim yöntemleriyle ilgili görüşlerine yer verilen bu çalışmada amaç, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde fiil öğretiminde sessiz film kullanımına ilişkin öğretici görüşlerini incelemektir. Araştırma, nitel araştırma deseni olan basit betimsel

analiz desenine dayanmaktadır. Bu desen bağlamında araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden görüşme tekniği kullanılmıştır. Uzman görüşlerine dayanarak “Google Form” ile form hazırlanmış ve bu form e- posta aracılığı ile öğreticilere gönderilmiştir. Araştırmanın çalışma grubu Gazi Üniversitesi Türkçe Öğrenim, Araştırma ve Uygulama Merkezi (TÖMER) ve İstanbul Aydın Üniversitesi Türkçe Öğrenim, Araştırma ve Uygulama Merkezi (TÖMER)’nde görev yapmakta olan 20 öğretim elemanıdır. Bu öğreticilerin 13’ü kadın, 7’si erkektir. Bu araştırmanın örneklemi, sistematik örneklemdir. Görüşleri incelenen 20 öğretici, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde sessiz film kullanımının fiil öğretimine katkı sağladığına, öğrenme sürecini eğlenceli hâle getirdiğini belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra öğreticiler, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde fiil öğretimi için sessiz filmlerin temel düzeydeki fiillerin öğretimi açısından kullanışlı ve faydalı olduğunu, beraberinde kullanılacak yaratıcı ve işlevsel etkinlik, uygulama ve gelişim dosyalarıyla verimi daha da arttırdığına, öğrencilerin konuşmasına yardımcı olduğunu belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi, Film, Sessiz Film, Kısa Film, Teknoloji.

ABSTARCT

TEACHING THE VERB WITH SILENT FILM IN TURKISH TEACHING AS A FOREIGN LANGUAGE

Hilal SARAÇOĞLU

**Nevşehir Hacı Bektaş Veli University, Institute of Social Sciences Department of
Turkish Education, M.A., 2021**

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Mesut GÜN

Verb teaching is important in teaching Turkish as a foreign language. The verbs related to the subjects that need to be processed in accordance with the spirit of the framework text are varied, but these verbs are not included in the books from time to time. Therefore, it is muchmore useful to teach verbs with elements based on see during verb teaching in the classroom environment. Since silent films are also moving, not word-based, motion-based, verbs are usually motion-based, so silent films have great benefits at A1 and A2 level. The movements of the people in the film are both permanent in the minds of the students and help them learn the exactmeaning of the verbs. Because we can laugh when we teach the verb to laugh in class, but it's hard to fall when we're teaching the verb to fall. But with a Charlie Chaplin silent film, you can be taught all sorts of verbs, such as falling, slipping, staggering, muchmore effectively and catchy. This is naturally part of language teaching.

In this research, which included the opinions of Turkish teaching instructors in Turkish teaching as a foreign language, the aim is to examine the instructive views on the use of silent films in the teaching of verb in Turkish teaching as a foreign language. The research is based on a simple pattern of dethralistic analysis, which is a qualitative research pattern. In the context of this pattern, interview technique was

used from qualitative research methods in the research. This form was sent to tutorials with "Google Form". The working group of the study is 20 faculty members working at Gazi University Turkish Learning, Research and Application Center (TÖMER) and Istanbul Aydın University Turkish Application and Research Center (TÖMER). Of the setutorials, 13 are women and 7 are men. The sample of this research is systematic sampling.

20 tutorials whose opinions were examined mentioned that the use of silent films in Turkish teaching as a foreign language contributes to verb teaching and make the Learning process fun. In addition, the tutorials stated that silent films for the teaching of verbs in Turkish as a foreign language are useful and useful in terms of teaching basic verbs, will further increase the efficiency with creative and functional activities, applications and development files to be used with them, and will help students speak.

Keywords: Teaching Turkish as a Foreign Language, Film, Silent Film, Short Film, Technology.

TEŞEKKÜR

Bu çalışmayı hazırlamamda desteğini esirgemeyen, işlerimi her zaman kolaylaştıran, her zaman nezaketle ve sevgiyle bana karşılık veren sevgili danışmanım Doç. Dr. Mesut GÜN hocama çok teşekkür ederim. Bu süreçte zaman zaman ihmal ettiğim kıymetli annem, kardeşlerim ve tüm aileme anlayış ve desteklerinden dolayı sonsuz minnettarım. Çalışmayı bitirmemdeki en büyük destekçilerim ise en başta sevgili eşim, sonrasında değerli hocam ve her zaman benim yanımda olan cancağızım, dostumdur. Öncelikle sevgili eşim Tolga SARAÇOĞLU ve onun gibi eşsiz bir evlat yetiştiren pek değerli ikinci annem, babam ve kardeşime şükranlarımı sunarım. Onlar benden desteklerini hiç esirgemediler, çalışmamı bitirmem için beni her zaman motive ettiler, bu süreçte beni daima anlayışla karşıladılar. Çalışmaya başlamamda, devam etmemde ve bitirmemde en büyük paya sahip olan, öğrencilerine hocalık değil babalık yapan, yol gösteren, iyi ve erdemli bir insan olmayı bizlere yaşayarak öğreten, rol modelim, çok sevgili ve sonsuz saygıya değer olan hocam Yrd. Doç. Dr. Erol BARIN'a ne kadar teşekkür etsem azdır. Allah hocamızı başımızdan eksik etmesin, ondan öğreneceğim çok şey var. Son olarak sevgili dostum, cancağızım Şule DİRİLEN'e dostluğu için minnettarım, desteğini hiçbir zaman unutmayacağım. O olmasaydı moralimi kim yükseltirdi bilemiyorum. Dostum, iyi ki varsın. Çalışma sürecinde üzerimde hakkı olan, emeği geçen herkese ayrıca şükranlarımı sunarım.

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK	i
TEZ YAZIM KILAVUZUNA UYGUNLUK	ii
KABUL VE ONAY SAYFASI	iii
ÖZET	iv
ABSTARCT	vi
TEŞEKKÜR	viii
KISALTMALAR	xi
TABLolar LİSTESİ	xii
GRAFİKLER LİSTESİ	xiii
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	4
ARAŞTIRMANIN İÇERİĞİ	4
1.1. Problem Durumu	4
1.2. Araştırmanın Amacı	6
1.3. Araştırmanın Önemi	6
1.4. Sınırlılıklar.....	12
1.5. Varsayımlar	13
İKİNCİ BÖLÜM	14
KURAMSAL ÇERÇEVE	14
2.1. Dil.....	14
2.2. Ana Dili	17
2.3. Yabancı Dil.....	17
2.5. Yabancı Dil Öğretimi	18
2.6. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminin Tarihçesi.....	20
2.7. Yabancı Dil Öğretiminde Teknolojinin Yeri.....	24
2.8. Görme ve İzlemenin Dil Öğretimindeki Etkisi	27
2.9. Görmeye Dayalı Öğrenme.....	30
2.10. Yabancı Dil Öğretiminde Filmlerin Kullanımı	31

2.11. Yabancı Dil Öğretiminde Çizgi Filmlerin Kullanımı.....	37
2.12. Yabancı Dil Öğretiminde Sessiz Filmlerin Yeri ve Kullanımı.....	38
2.13. Yabancı Dil Öğretiminde Temel Söz Varlığını Belirleme	41
2.14. Yabancı Dil Öğretiminde Fiillerin Öğretimi	42
2.15. Yabancı Dil Öğretiminde Filmlerin Kullanımı İle İlgili Çalışmalar	44
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	51
YÖNTEM.....	51
3.1. Araştırmanın Modeli	51
3.2. Çalışma Grubu.....	52
3.3. Veri Toplama Teknikleri Ve Verilerin Analizi	53
3.4. Araştırmanın Veri Analizi	54
3.5. Çalışma Grubu.....	55
3.6. Araştırmanın Veri Aracı.....	55
3.7. Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliliği	56
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	57
BULGULAR	57
BÖLÜM V	83
TARTIŞMA	83
SONUÇ	92
ÖNERİLER	96
KAYNAKÇA	98
ÖZGEÇMİŞ.....	108
EKLER.....	110

KISALTMALAR

AODÇ	Avrupa Ortak Dil Çerçevesi
Akt.	Aktaran
CEFR	Common Eurapian Framework
TÖMER	Türkçe Öğrenim Araştırma ve Uygulama Merkezi
MEB	Millî Eğitim Bakanlığı
s.	Sayfa
TDK	Türk Dil Kurumu
TV	Televizyon
vb.	Ve benzeri

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1: Araştırma İle İlgili Bildiriler.....	8
Tablo 2: Araştırma İle İlgili Makaleler	9
Tablo 3: Araştırma İle İlgili Kitaplar	11
Tablo 4: Araştırmaya Katılan Çalışma Grubunun Özellikleri	55
Tablo 5: Öğretim Görevlilerinin Fiil Öğretiminde Sessiz Film Kullanım Sıklığı	92
Tablo 6: Öğretim Görevlilerinin Ders Ortamında Film Kullanım Sıklığı	93

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1: Öğretim Görevlilerinin Yaşlarına İlişkin Bulgular.....	58
Grafik 2: Öğretim Görevlilerinin Hangi Bölümden Mezun Olduğuna İlişkin Bulgular	59
Grafik 3: Öğretim Görevlilerinin Eğitim Durumlarına İlişkin Bulgular.....	60
Grafik 4: Öğretim Görevlilerinin Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Alanındaki Tecrübelerine İlişkin Bulgular	61
Grafik 5: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Alanındaki Temel Düzeyde Öğretilmesi Gereken Fiillerin Belirlenmesine İlişkin Öğretim Görevlileri Görüşleri.....	62
Grafik 6: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimde Temel Düzey İçin Kitap Setlerinde Kullanılan Fiiller Üzerine Öğretim Görevlileri Görüşleri	64
Grafik 7: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Derslerinde Fiil Öğretiminde Kitapların Dışına Çıkma Üzerine Öğretim Görevlileri Görüşleri.....	66
Grafik 8: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Derslerinde Fiilleri Kalıcı Öğretmek İçin Yöntem Ve Teknikler Üzerine Öğretim Görevlileri Görüşleri.....	68
Grafik 9: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Derslerinde Yapılan Etkinliklerin Fiillerin Öğretimi Konusunda Yeterliliği Üzerine Öğretim Görevlileri Görüşleri	70
Grafik 10: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Derslerinde Teknoloji Kullanımı Üzerine Öğretim Görevlileri Görüşleri	72
Grafik 11: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Derslerinde Filmlerin Kullanımı Üzerine Öğretim Görevlileri Görüşleri	75
Grafik 12: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Derslerinde Kısa Filmlerin Kullanımı Üzerine Öğretim Görevlileri Görüşleri.....	77
Grafik 13: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Derslerinde Sessiz Kısa Filmlerin Kullanımı Üzerine Öğretim Görevlileri Görüşleri	79
Grafik 14: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Derslerinde Fiil Öğretiminde Sessiz Kısa Filmlerin Kullanımı Üzerine Öğretim Görevlileri Görüşleri.....	81

GİRİŞ

Dil, insanlar arasında iletişimi sağlayan, fikir alışverişı imkânı tanıyan, yüzyıllar hatta binyıllar boyunca bir süreç içerisinde inşa edilen kültürün, nesilden nesile aktarılmasına olanak sağlayan insanoğlunun en büyük icadıdır. Dil olmadan insanın kendini ifade etmesi düşünülemez. Elbette sağır ve dilsiz insanlar da kendilerini ifade eder, duygularını ve düşüncelerini karşı tarafa aktarırlar. Ancak dil her zaman sese ihtiyaç da duymayabilir. İşaret dili, dilin ve iletişimin sesler olmadan da kurulabileceğinin en büyük kanıtı niteliğindedir. “Dil, insanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için kelimelerle veya işaretlerle yaptıkları anlaşmadır” (TDK, 2005).

Yapılan bilimsel araştırmaların neticesinde hayvanlar hatta bitkilerin bile kendi aralarında iletişim hâlinde olduğunu göstermektedir. Elbette insan dışındaki canlıların insanlarınki kadar çok yönlü, akılcı, hayal gücünü de kapsayan ifade şekillerinin olduğu henüz kanıtlanmamıştır ancak bilinen bir gerçek vardır ki canlı olmanın ve yaşamı devam ettirmenin temel şartlarından biri iletişim kurmaktır. Afrika Savan’larında tehlike hisseden bir ceylan grubundaki diğer hayvanlara tehlikeyi haber verebilmektedir ya da şempanzeler çıkardıkları çeşitli sesler vasıtasıyla tehlikeyi, kendi aralarındaki hiyerarşiyi, tetikte olmaları veya tehlikenin geçtiğini çıkardıkları seslerle gruplarındaki hayvanlara hatta diğer hayvanlara da belirtmektedir. İnsanı hayvandan ayıran en önemli fark iletişimde kullandıkları dili yalnızca açlık, tehlike, barınma gibi temel ihtiyaçlarını belirtmek için değil de fikirlerini, ideallerini, hayallerini de paylaşmak için kullanmalarıdır. Aksan’a (2015: 12) göre dil, bir anda düşünemeyeceğimiz kadar çok yönlü, değişik açılardan bakınca başka başka nitelikleri beliren, kimi sınırlarını bugün de çözemediğimiz büyülü bir varlıktır. O, gerek insan gerek toplum gerekse insan ve toplumdaki ayrı düşünemeyecek olan bilim, sanat, teknik bütün alanlarla ilgili bulunan, aynı zamanda onları oluşturan bir kurumdur. Dünya üzerindeki bütün milletler, kendilerine has medeniyetlerini, kültürlerini dil sayesinde inşa eder, geliştirir, yayar ve geleceğe miras bırakırlar.

İnsanoğlu, geçmişten günümüze bıraktığı kültürel, sosyal, siyasal ve daha birçok mirası sahip oldukları, yaşadıkları dil vasıtasıyla yeni nesillere aktarmışlardır. Dünyada artık kullanılmayan Antik Mısır dili, Maya dili, Hititçe gibi l diller olsa bile bu diller üzüldüğünde ve yorumlandığında görülmektedir ki geçmiş medeniyetler düşünüldüğü gibi cahil veya geri kalmış değil aksine kanunları, kültürleri, yazıtlarıyla insanlık tarihine katkıda bulunmuşlardır. Bunlar gibi antik medeniyetlerin tarihteki önemini ve değerini bıraktıkları eserler ve dilleriyle oluşturdukları yazın ve yapıtlar sayesinde anlamaktayız. Barın'a (2016: 228) göre dil, bir milletin sahip olduğu en değerli unsurlardan biridir. nkn dil, geçmişten geleceğe bir köprü vazifesi görür. Geçmişi bugüne, bugünü de geleceğe taşır. O dönemlere ait her ne varsa dil vasıtasıyla eserlere aktarılırken eserlerden de insanlara ulaştırılması sağlanır.

Son yıllarda çeşitli sebeplerle ülkemize gelen yabancı nüfusu giderek artmaktadır. Bu duruma sebep olan birçok etken vardır. Türkiye'nin diğer ülkelerle yaptığı ticari faaliyetler bu etkenlerden biridir. Türkiye ile ticari ilişkiler kuran devlet ve şirketlerin ülkemize gönderdiği çalışanları bu ticaret ve çalışma süresince ülkemizde ikamet etmektedirler. Yine lkemizin turizm cenneti olduğu düşünüldüğünde ve gelişen teknoloji sayesinde de dünyada turistik meknlarının tanıtımı daha da arttığından ülkemizi ziyaret eden turist sayısı da giderek artmaktadır. Ülkemizi ziyaret eden turistlerden bazıları mülklere edinerek ülkemize yerleşmektedirler. Eğitim alanında da Türkiye'deki niversiteleri tercih ederek lisans ve lisansüstü eğitimi için ülkemize gelen yabancı ğrenci sayısı da yüz bini aşmıştır. Avrupa Birliği eğitim programlarının da katkısıyla hem komşu ülkeler için hem Trk devletlerdeki öğrenciler için hem de Rus ve Ukraynalı ğrenciler için Türkiye eğitim merkezi konumuna gelmektedir. Tüm bu etkenler içerisindeki en büyük topluluğu oluşturan etken özellikle son yıllarda Orta Doğu, Orta Asya ve Afrika gibi savaş ve terörizmin had safhada olduğu ülkelerin insanların, Birleşmiş Milletler aracılığı ile ülkemize mülteci olarak sığınmalarıdır. Bu çok çeşitli insan grupları, ülkemizde yaşayacakları süre ve ikamet durumlarına göre Türkçe ğrenme ihtiyaı içine girmektedirler. Tokatlıoğlu'na (2000) göre, Türkiye, dünyaya açılan, dış ticaret hacmini gün geçtikçe artıran ve her yıl ülkesine milyonlarca turist çeken görüntüsüyle her vatandaşına ikinci bir dili öğretme mecburiyetindedir. Türkiye yabancılara Türkçe

öğretimi hususunda bazı konularda oldukça geri kalmıştır. Son yıllarda bu alanda yapılan çalışmalar çeşitlilik ve üretkenlik kazanmıştır.

Alanda eksikliği hissedilen materyaller konusunda da giderek daha fazla çalışma yapılmaktadır. Görsel ve işitsel araçların ders materyali olarak kullanılması son zamanlarda üzerinde çok çalışılan bir konu olmaktadır. Yapılan bu çalışmalara göre video, reklam, klip, kısa film, sessiz film, çizgi film, animasyon, uzun metrajlı film vb. pek çok materyalin ders ortamında kullanımı verimi arttırmaktadır. Günümüzde artık eski değerini kaybetse de sessiz filmler otantik ders materyali olarak oldukça önemlidir. Çünkü sessiz filmlerin çekildiği dönemde özellikle Amerika'ya göçmen olarak yerleşen insanlar, dil bilmediği hâlde bu filmleri anlıyor ve rağbet gösteriyorlardı. Sessiz filmlerin harekete dayalı olması ve fiillerin de iş, kılış, hareket bildirme özelliklerinin bir araya gelmesi ile bu film türünün fiil öğretimine katkıları bu çalışmada ele alınmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN İÇERİĞİ

Bu bölümde araştırmanın problemine, amacına, önemine, sınırlılıklarına ve varsayımlarına ilişkin açıklamalara yer verilmiştir.

1.1.Problem Durumu

Türkçe, yalnızca hobi olarak öğrenilen bir dil olmanın ötesinde son yıllarda milyonlarca insan tarafından bir ihtiyaç olarak öğrenilmektedir. Bunun sebebi gerek eğitim gerek göç gibi çeşitli sebeplerden ülkemize gelen insanların burada yaşamlarını devam ettirebilmek ve ihtiyaçlarını giderebilmek için dili kullanmaya mecbur olmasıdır. Ülkemizde ikinci bir dil bilen vatandaşlarımızın sayısının azlığı, ülkemize gelen yabancı insanları Türkçe öğrenmeye mecbur bırakmaktadır. Ülkemizde yabancı dil olarak Türkçe, çeşitli kurumlarda ders olarak okutulmakta, çeşitli kitap ve yöntemlerle Türkçe eğitimi verilmektedir. Bu çeşitlilik içinde esas amaç dili öğretmek, öğrencinin hedeflenen kazanımlara ulaşmasını sağlamak ve bilgiyi daha kalıcı öğrenmelerini hedefleyerek öğrendikleri dili, günlük hayatta kullanmalarına yardımcı olmaktır.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında temel yaşam alanları ve seviyelere uygun fiillerin belirlenmesi kurumdan kuruma değişmektedir. Ortak bir çalışmayla temel fiiller henüz belirlenmemiştir. Yalnızca son yıllarda yapılan bir çalışmada temel düzeyde öğretilmesi gereken yüz fiil belirlenmiş ancak kurumların bu fiilleri ortak öğretim materyali hâline getirmesi sağlanmamıştır. Türkçe öğretim merkezlerinin ve yabancı dil olarak Türkçe öğreten diğer kurumların kitaplarında düzeylerde verilen fiillerde bir bütünlük ve ortaklık bulunmamakta ve bazı kitap setlerinde bu fark fazlasıyla göze çarpmaktadır. Fiil öğretirken seviyeye uygun fiillerin belirlenmesi ve bu fiilleri öğrencilerin kalıcı hafızalarına yerleştirecek materyal ve yöntemler denenmesi hem öğrenciye hem de okutmana yardımcı olacaktır.

Fiil öğretirken görsel materyallerden faydalanmak, fiillerin hareket, iş, kılış gibi özelliklerini öğretilmesini ve kast edilen hareketin tam anlamıyla öğrencinin zihnine yerleşmesini sağlayabilir. Görsel materyallerden filmlerin bir türü olan sessiz filmler de harekete dayalı olduğu için fiil öğretimini kolaylaştıracak, dersi tekdüzelikten çıkaracak ve sıkıcı bir anlatım şekline göre birkaç dakikada öğrencinin birçok fiil öğrenmesine katkıda bulunacaktır. Bu fikirler ışığında yapılan bu çalışmada fiil öğretiminde görsel materyal kullanımı, derslerde teknolojiye yer vermenin önemi, okutmanların ders kitabının dışına çıkıp çıkmadığı, fiilleri öğretirken farklı yöntem ve teknikler kullanılıp kullanılmadığı, kitap setlerinde belirlenen fiillerin yeterli olup olmadığına ilişkin soruların cevabına ulaşılmaya çalışılmıştır.

Teknolojinin hızla gelişmesi teknolojik aygıt ve materyallerin hayatın her alanına girmesini sağlamıştır. Günümüzde eğitim alanında teknolojinin kullanımı da hem öğretmenler için kolaylık sağlamakta hem de eğitimde verimi arttırmaktadır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde de gelişen teknolojiye bağlı olarak farklı yöntem ve teknikler kullanılmaya başlanmıştır. Kullanılan yöntemlerden biri görsel ve işitsel yöntemlerdir. Görsel ve işitsel araçlar sayesinde yabancı dil olarak Türkçe öğretimi derslerinde öğrencilerin ilgileri yüksek tutulmakta, buna bağlı olarak da dil öğretiminde beklenen verim artmakta, etkili bir öğrenim gerçekleşmektedir. Bu çalışma hazırlanırken görsel araçlardan olan sessiz filmlerin fiil öğretimi üzerindeki etkisi incelenmiştir. Çalışmada özellikle sessiz filmler üzerinde durulmasının sebebi, sessiz filmlerin harekete dayalı oluşu ve fiillerin de hareket, iş, kılış bildirmesindedir. Görsel ve işitsel araçların belirlenmiş pek çok faydası göz önüne alınarak ve sessiz filmlerin harekete dayanmasından yola çıkılarak yapılan bu çalışmada “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Sessiz Filmlerle Fiil Öğretimi” üzerine öğretim görevlilerinin görüşleri alınmış, ardından bu görüşler incelenmiş ve analiz edilmiştir.

Problem Cümlesi:

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde fiil öğretimi yaparken sessiz filmler kullanılmakta mıdır? Eğer kullanılıyorsa hangi sıklıkla kullanılmaktadır?

Alt problemler:

1. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında görev yapan öğretim elamanlarının kelime öğretimi sırasında film kullanma alışkanlığı var mıdır?
2. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında görev yapan öğretim elamanları fiil öğretiminde sessiz film kullanmakta mıdır?
3. Sessiz filmler harekete dayalı olduğu için yabancı dil olarak Türkçe öğretimi derslerinde fiil öğretimine ne gibi katkısı bulunmaktadır?

1.2.Araştırmanın Amacı

Araştırma, yabancı dil olarak Türkçe öğreten öğretim görevlilerine düzenlenen görüşme formuyla fiil öğretiminde sessiz filmlerden yararlanmanın fayda sağlayıp sağlamayacağını, okutman görüşlerine dayanarak ortaya koymayı amaçlamaktadır. Yapılan araştırmada Gazi Üniversitesi Türkçe Öğretim, Araştırma ve Uygulama Merkezi (TÖMER) ve İstanbul Aydın Üniversitesi Türkçe Öğretim, Araştırma ve Uygulama Merkezi (TÖMER) öğretim görevlilerine uygulanan görüşme formuyla onların fiil öğretiminde sessiz filmlerin kullanımına ilişkin düşünceleri, teknolojiden ne sıklıkla yararlandıkları, kitap setlerindeki fiillerin yeterli olup olmadığı gibi konularda görüşlerine başvurulmuştur. Yapılan bu görüşme formu sayesinde fiil öğretiminde sessiz film kullanımı ve fiil öğretimiyle ilgili öğretim görevlilerinin görüş ve önerilerine ulaşılmaya gayret edilmiştir.

1.3.Araştırmanın Önemi

Kendi aralarında anlam ifade etmeyen seslerin bir araya gelmesiyle oluşan kelime, insanoğlunun anlaşılması ve anlaşmasında temel yapı taşıdır. Gelecek nesillere kültürel mirası aktarmak için kelime ne kadar önemliyse yeni bir dil öğrenirken ve öğretirken de bir o kadar önemli yere sahiptir.

İnsanoğlunun sahip olduğu duyu organları, onun herhangi bir bilgiyi edinirken veya bir beceriyi kullanırken daha etkin ve etkili olmasını sağlar. Öğrenmenin daha etkili ve kalıcı olmasını sağlamak için farklı duyu organlarına birden hitap etmek eğitimin her alanında ön planda olmalıdır. Duyu organlarının yanında farklı zekâ türlerine

sahip insanların öğrenme şekillerinin ve algılama düzeylerinin değişeceği göz önüne alınarak bir eğitim planı hazırlanması, kalıcı öğrenmenin kapılarını aralayacaktır.

Eğitimin her alanında olduğu gibi yabancı dil öğretiminde de görsel araçların önemi göz ardı edilemeyecek derecede önemlidir. Günümüz teknolojisine erişilmeden önceki dönemlerde kaynak ve materyallerin sınırlı bazen de yetersiz olması, dil öğretiminde materyal hazırlanırken görsel unsurların yeterince kullanılmasını zorlaştırmaktaydı. Ancak son yıllarda teknolojik gelişmelerdeki hızlanma ve ilerleme, her türlü araç ve gerecin ders materyali olarak kullanılmasını sağlamakta, her türlü görsel materyalin konunun işleniş sürecinde görsel olarak sunulmasını kolaylaştırmaktadır. Bu konuda hem okutmanların derslerini daha renkli ve anlaşılır anlatması sağlanmakta hem de öğrencilerin edindikleri bilgileri daha akılda kalıcı bir şekilde öğrenmelerine imkân tanınmaktadır.

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrenciler, ders kitaplarından öğrendikleriyle istenilen kazanımlara ulaşsa bile günlük ve sosyal dile yeterince hâkim olamamaktadır. Kültürden kültüre değişen jest ve mimikler, sokak dili kitaplarda yeterince anlatılamamaktadır. Zaten bu konulara kitaplarda yer vermek fazlasıyla güçtür. Çünkü dil yaşayan bir canlıdır ve sürekli yenilenmeye ve değişmeye devam etmektedir. Yaşayan dili, derslerde yabancı bir öğrenciye uzun uzadıya tarif etmek yerine görsel materyallerden olan kısa film, sessiz film gibi filmlerin her çeşidi, videolar ve reklamlar, video klipler ile kültürümüzün kitaplarda yer verilmeyen birçok özelliği birkaç dakikada öğrenciye sunulabilir. Bu şekilde öğrenci, sokaktaki Türk insanının yaptığı bir yüz şekli veya baş hareketinin anlamını çözebilir, Türk insan tipleri, mahalle kültürü, aile yapısı, batıl inançları gibi birçok konuya hâkim olabilir. Harekete dayalı bir tür olan sessiz filmleri de dil öğretiminde fiil öğretmek için kullanmak, öğrenciler için fayda sağlayabilir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde sessiz filmlerle fiil öğretimini kolaylaştırmak mümkün hâle getirilebilir. Bunun yanı sıra sessiz filmler ile ders esnasında öğretimi tekdüzelikten çıkararak çeşitli etkinliklerle öğrenmeyi keyifli ve kalıcı hâle getirmek daha olasıdır. Sessiz filmlerin her açıdan eğitime katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

“Google Akademi” ve “ULAKBİM”de yapılan araştırmalar nihayetinde, literatürde yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında video, film, dizi, görsel ve işitsel araçlar, çizgi film, reklam, animasyon, klip ile ilgili çalışmalar yapıldığı tespit edilmiştir.

Araştırmanın konusu sessiz filmlerdir ancak aşağıdaki tablolarda tüm görsel ve işitsel çalışmalarla ilgili literatür taraması yapıp içerik hâline getirilmiştir. Bunun sebebi, çalışmaların sessiz filmler gibi görme duyusunun yanı sıra işitme duyusuna ve farklı zekâ türlerine hitap edebilmesidir. Bu doğrultuda yapılan çalışmalar tablo 1, 2 ve 3'te verilmiştir. Bu alanda yapılmış yüksek lisans ve doktora tezlerine “İlgili Çalışmalar” bölümünde ayrıca yer verilmiştir.

Tablo 1: Araştırma ile İlgili Bildiriler

S.	Çalışmanın Adı	Yazarın Adı ve Soyadı	Araştırmanın Türü	Yıl
1	Yabancılara Türkçe Öğretiminde Kısa Filmlerin Yeri	Erol Barın	Bildiri	2007
2	Yabancılara Türkçe Öğretiminde Video	Anipa Samatova	Bildiri	2010
3	Yabancılara Türkçe Öğretiminde Sinema Filmlerinden Yararlanma	Ethem Bilen	Bildiri	2010
4	Yabancılara Türkçe Öğretiminde Filmlerin Önemi ve Kullanımı	Ümit Gülseven	Bildiri	2014
5	Yabancılara Türkçe Öğretiminde Çok Duyulu (Multisensory) Metodunun Kullanımı	Ahmet Gökçegözoğlu	Bildiri	2014
6	Kültürel Etkileşim Bağlamınca Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Reklam Filmleri ile Emir Kipinin Anlatımı	Murat Yiğit, Esra Yılmaz	Bildiri	2016
7	Çizgi Filmler Aracılığıyla Türk Soylulara Türkçe ve Değer Öğretimi	Yasin Mahmut Yakar, Oğuzhan Yılmaz	Bildiri	2016

Tablo 1 incelendiğinde, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında filmlerle ilgili 7 adet bildiri çalışması yapıldığı görülmektedir. Çalışmalar, tabloda eski tarihliden yeni tarihliliye göre sıralanmaktadır. Filmlerle ilgili yapılan bildiri çalışmalarının son yıllarda arttığı görülmektedir. Çalışmaların biri kısa filmler, biri video, ikisi sinema ve filmlerden yararlanma, biri çok duyulu metodun kullanımı, biri reklam filmleri, biri de çizgi filmler ile ilgilidir.

Tablo 2: Araştırma ile İlgili Makaleler

S.	Çalışmanın Adı	Yazarın Adı ve Soyadı	Çalışmanın Türü	Yıl
1	Yabancılara Türkçe Öğretiminde Görsel ve İşitsel Araçların Etkin Kullanımı	Mustafa Arslan, Engin Âdem	Makale	2010
2	Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Filmlerin Yeri ve Önemi	Âdem İşcan	Makale	2011
3	Yabancı Dil Öğretimi Sürecinde Sanatsal Filmler	Hakan Saraç	Makale	2012
4	Erken Yaşta Yabancı Dil Öğretiminde Çizgi Filmlerin Dinlediğini Anlama ve Konuşma Becerilerine Katkısı	Çilem Od	Makale	2013
5	Televizyon Dizilerinin Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kullanımı: Seksenler Dizisi Örneği	Âdem İşcan, Yunus Aktürk	Makale	2014
6	Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Materyal Olarak Animasyon Kullanımı ve Önemi	Fatih Yılmaz, Yeşim Talas	Makale	2015
7	Yabancı dil Olarak Türkçe Öğretimi/Öğreniminde Dizi ve Filmler	Gonca Kırbaş, Hümeysra Doğanay	Makale	2015
8	Filmlerle Yabancılara Türkçe Öğretimi: Beyaz Melek Film Örneği	Fatih Yılmaz, Ayhan Diril	Makale	2015
9	Yabancılara Türkçe Öğretiminde Çizgi Film Kullanımı	Necmi Aytan, Hayrettin Tunçel	Makale	2015
10	Yabancılara Türkçe Öğretiminde Kalıp Sözler: “Babam ve Oğlum” Film Örneği	Fatih Yılmaz, Yasemin Ertürk Şenden	Makale	2015
11	Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yararlanılan Kısa ve Uzun Metrajlı Filmlerin Kırgızistan Bağlamında Değerlendirilmesi	Pelin Ünlüler Arabacı	Makale	2015
12	Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Video Kullanımının Dinleme	Arif Çakır, Fatih Kana	Makale	2015

	Becerisine Etkisi			
13	Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Konuşma Becerisi Kazandırmada Filmlerin Kullanımı	Âdem İşcan, Beytullah Karagöz	Makale	2016
14	Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kültür Aktarım Aracı Olarak Filmlerden Yararlanma	Âdem İşcan	Makale	2016
15	Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Okuma Becerisi Kazandırmada Filmlerin Kullanımı	Âdem İşcan	Makale	2016
16	Yabancılara Türkçe Öğretiminde Film-Temelli Öğretim Etkinlikleri Geliştirme: Bütünleştirilmiş Beceri Yaklaşımı	Meliha R. Şimşek	Makale	2016
17	Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde B2 Düzeyinde Türk Filmleriyle Kültür Aktarımı: Neşeli Günler Örneği	İhsan Kalenderoğlu, Yunus Emre Çekici	Makale	2017
18	Yabancılara Türkçe Öğretiminde TV Dizilerinin Kullanımı	Fatih Yılmaz, Ayşegül Irşi	Makale	2017
19	Yabancılara Türkçe Öğretiminde Filmlerin Kullanımı (Selvi Boylum Al Yazmalım Filmi Örneği)	Âdem İşcan, Mahmut Delen	Makale	2017
20	Deyimlerin ve Kalıplaşmış Sözlerin Reklamlar Yolu ile Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanımı	Elif Kır, Cansu Candemir Özkan	Makale	2017
21	Yabancı Dil olarak Türkçe Öğretiminde Kültür Aktarım Aracı Olarak Filmlerden Yararlanma.	Âdem İşcan	Makale	2017
22	Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Reklam Filmlerinin Farklı Beceri ve Seviyelerde Kullanımı	Hasan Hüseyin Mutlu Üzeyir Sügümlü	Makale	2018
23	Yabancı Dil olarak Türkçe Öğretiminde Kültür	Fatih Yılmaz Ünzile Akkaya	Makale	2018

	Aktarım Aracı Olarak Reklamlar.			
24	TRT'nin Çocuklara Yönelik Çizgi Filmlerinin Türkçe Öğretimi ve Değer Aktarımı Açısından İncelenmesi	Rabia Neva Şahin	Makale	2019
25	Türkçe Öğretiminde Teknolojik Materyal Kullanımı	Sevilay Yıldız	Makale	2020
26	Multimedya araçlarının yabancı dil öğretimine etkisi üzerine öğretmen görüşleri	Hulusi Geçgel Burak Peker	Makale	2020
27	Dil Öğretimi Çerçevesinde Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Bağlamında Tiyatro ve Drama	Selin Zeyrek	Makale	2020
28	Konuşma Becerisinin Geliştirilmesinde Sessiz Filmin Etkisi: Charlie Chaplin Örneği	Lokman Tanrıkulu Gamze Akçıl	Makale	2021

Tablo 2 incelendiğinde, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında filmlerle ilgili 28 adet makale çalışması yapıldığı görülmektedir. Çalışmalar eski tarihliden yeni tarihliliye doğru sıralanmaktadır. Bu çalışmalardan onu filmler, biri görsel ve işitsel araçların kullanımı, biri teknolojik materyal kullanımı, biri animasyon, üçü çizgi film, biri sessiz film, ikisi dizi, biri dizi ve filmler, biri video kullanımı, biri uzun ve kısa metrajlı filmler, biri video kullanımı, ikisi reklam, biri multimedya araçları ve biri tiyatro ve drama ile ilgilidir.

Tablo 3: Araştırma ile İlgili Kitaplar

S.	Çalışmanın Adı	Yazarın Adı ve Soyadı	Çalışmanın Türü	Yıl
1	Filmlerle Yabancılara Türkçe Öğretimi	Âdem İşcan	Kitap	2017
2	Film Etkinlikleriyle Yabancılara Türkçe Öğretimi	Fatih Yılmaz	Kitap	2020

Tablo 3 incelendiğinde, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında filmlerle ilgili iki adet kitap yayımlandığı görülmektedir. Çalışmalar eski tarihliden yeni tarihlilere doğru sıralanmıştır. İki kitap da yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde filmlerle öğretim yapmaya yöneliktir.

Bütün çalışmalar incelendiğinde, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında birden fazla duyu organına hitap eden materyallerin ders ortamında kullanımını baz alan 37 adet çalışma yapıldığı ortaya çıkmaktadır. Çalışmaların büyük çoğunluğunun son yıllarda yapıldığı gözlemlenmektedir. Çalışmalar bildiri, makale, tez ve kitaplardan oluşmaktadır. Tezler tablo olarak değil, ilgili çalışmalarda açıklanmıştır. Yapılan çalışmalardan dördü video, biri görsel ve işitsel araçlar, üçü dizi, üçü çizgi film, biri sessiz film, dördü dizi film, biri animasyon, on yedisi kısa ve uzun metrajlı film, dördü reklam filmleri, birinin çok duyulu metodu, biri tiyatro ve drama, biri multimedya araçları, biri teknolojik materyaller üzerinedir.

Buradan yola çıkarak sessiz filmler, film kategorilerinden biridir ve bu alanda on sekiz adet filmlerle ilgili çalışma, doğrudan araştırma ile ilgilidir. Çalışmalar incelendiğinde, biri hariç filmlerin ders materyali olarak kullanılmasına yönelik öğretici görüşlerinin alınmadığı gözlemlenmiş ve araştırmanın önemi anlaşılmıştır. Bu çalışma, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde, özellikle fiil öğretimi konusunda sessiz filmlerin kullanımına ilişkin öğretici görüşlerini konu alması ve bu bakımdan harekete dayalı sessiz filmlerin ders ortamında kullanılması, yine hareketleri anlatırken kullandığımız fiilleri öğretirken sessiz filmlerin alana katkısının analiz edilmesi bakımından önemlidir.

1.4.Sınırlılıklar

Yapılan çalışma Gazi Üniversitesi Türkçe Öğrenim, Araştırma ve Uygulama Merkezi (TÖMER) ve İstanbul Aydın Üniversitesi Türkçe Öğrenim, Araştırma ve Uygulama Merkezi (TÖMER)'nde görev yapmakta olan 20 öğretim görevlisi ile sınırlandırılmıştır.

1.5.Varsayımlar

Çalışmada yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde sessiz filmlerle fiil öğretimine ilişkin Gazi Üniversitesi Türkçe Öğrenim, Araştırma ve Uygulama Merkezi (TÖMER) ve İstanbul Aydın Üniversitesi Türkçe Öğrenim, Araştırma ve Uygulama Merkezi (TÖMER)'nde görev yapmakta olan 20 öğretim elemanının görüşü alınmıştır. Bu öğretim görevlilerinden alınan görüşlerin, diğer öğretim görevlilerinin görüşleriyle aynı olabileceği varsayılmıştır. Buna ilave olarak araştırmaya katılan öğretim görevlilerinin görüşme formuna içten cevaplar verdiği düşünülmüştür.

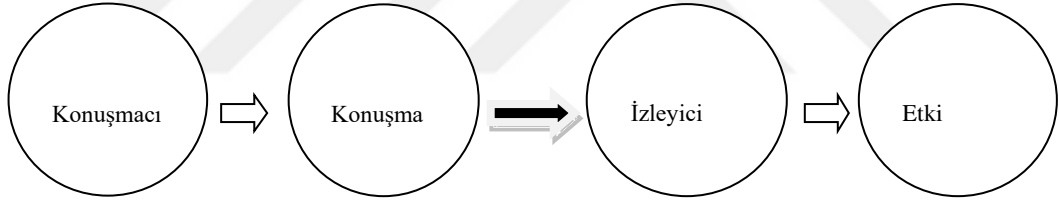

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Dil

Bireyler, gruplar ya da toplumlar arasında duygu ve düşünceleri aktarmak ve iletişime geçmek için bazı araçlara ihtiyaç vardır. Bu araçlar sözlü, yazılı, görüntülü ya da hareketli olabilir. Şekli ne olursa olsun iletişimin temel taşı dildir. Bir birey kendisini anlatmak ve karşı tarafı anlamak için iletişim kurar. Bunu yaparken de sözlü dili, yazılı dili veya beden dilini kullanacaktır. Dil, iletişim kurmak için bir araçtır. İletişimde önemli olan iletidir ve ileti alıcıya yalnızca sözcüklerle değil, dokunuş, jest, mimik, küçük bir bakışla da iletilebilir. Canlıların hayatları incelendiğinde yalnızca insanların değil, diğer canlıların da kendi aralarında iletişimde olduğu söylenebilir. Güngör'e (2013: 56) göre, iletişim süreci şu şekildedir:

Şekil1: İletişim Süreci

İletişim, insanoğlunun en önemli ihtiyaçlarından biridir. İnsanoğlu dünya tarihindeki yerini aldığından beri iletişime, kendini ifade etmeye ve çevresini anlamlandırmaya çalışmıştır. Türk Dil Kurumu iletişimi, duygu, düşünce veya bilgilerin akla gelebilecek her türlü yolla başkalarına aktarılması, bildirişim, haberleşme, iletişim olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2011). İletişimin insanoğluna kazandırdığı faydaların en önemlisi, insanların toplanarak bir arada, sosyal bir biçimde yaşamasını sağlamasıdır. Buradan yola çıkarak iletişimin sosyal bir olgu olduğu söylenebilir. Bu sosyalleşme içerisinde iletişimle insanlar temel ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla bilgi aktarımı gerçekleştirirler ve bunu yapmak için de birbirleriyle iletişime geçerler. Aksan, iletişimden gelen iletme kavramının konuyu tam açıklayamamasından dolayı bildirişme tabirini kullanmış ve şu şekilde

tanımlamıştır: “Bildirişme, bir bilginin, bir niyetin ilkel ya da ergin bir işaret dizgesinden yararlanılarak bir zihinden başka bir zihne ya da bir merkezden bir başka merkeze ulaştırılmasıdır.” (Aksan, 1998: 44). İletişimin meydana gelmesi için bir iletinin olması ve bir kaynaktan alıcıya ulaşması gerekmektedir. Bireyler veya toplumlar arasında iletişimin gerçekleşmesi için dile ihtiyaç vardır.

Dil, canlıların birbiriyle bağlantı kurmalarını sağlayan, sesli veya sessiz, insan gibi gelişmiş canlıların harf gibi semboller yardımıyla iletişim kurmalarına yardımcı olan gelişimini ve varlığını zenginleştirerek ilerleyen bir mekanizmadır. “Dil, insanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta, kendine mahsus kanunları olan ve ancak bu kanunlar çerçevesinde gelişen canlı bir varlık, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli antlaşmalar sistemi, seslerden örülmüş içtimaî bir müessesedir.” (Ergin, 2009: 3). Fikirleri ve duyguları anlatmak için dil en önemli vasıta. “Dil, duygu ve düşünceyi insana aktaran bir vasıta olduğu için, insan topluluklarını bir yığın ve kitle olmaktan kurtararak aralarında “duygu ve düşünce birliği” olan bir cemiyet, yani “millet” hâline getirir.” (Kaplan, 1999). Bir milletin değerlerinden kopmaması için dilini muhafaza etmesi gerekmektedir.

Dil, bireyler ve toplumlar arasındaki haberleşme ve iletişim için geliştirilen bir sistemdir. “İnsanlar arasında karşılıklı haberleşme aracı olarak kullanılan; duygu, düşünce ve isteklerin ses, şekil ve anlam bakımından her bakımından her toplumun kendi değer yargılarına göre şekillenmiş ortak kuralların yardımı ile başkalarına aktarılmasını sağlayan, seslerden örülü çok yönlü ve gelişmiş bir sistem.” (Korkmaz, 1992). İnsanın kendini doğru ve tam bir biçimde ifade edebilmesini dilde kurduğu hâkimiyet sağlar. “Dil, insanların meramını anlatmak için kullandıkları bir sesli işaretler sistemidir. Elle başla, gözle kaşla işaretler yaparak da bazı duygularımızı, düşünce ve dileklerimizi anlatırız. Fakat en mükemmel anlatma (expression) vasıtamız dilimizdir.” (Banguoğlu, 1986: 9). Dil olmadan etkili bir iletişimden söz etmek mümkün olmayacaktır.

Fikirler meydana getiren ve onları bilgi hâline getirerek ifade etmemizi sağlayan araç, dildir. “Dil düşünce, duygu ve isteklerin bir toplumda ses ve anlam yönünden ortak olan öğeler ve kurallardan yararlanılarak başkalarına aktarılmasını sağlayan, çok yönlü, çok gelişmiş bir dizgedir.” (Aksan, 1979).

“*Sprache* (dil), Almandaca önce *sprechen* (konuşmak) fiilinden türetilmiş ve “insanın konuşabilmesi olgusunu” (dili tutulmak), “insanın konuşma tarzını”

(galibin dili, enerjik bir dik), “konuşmayla kastedilen şeyin ta kendisini” (dilin araştırılması) ifade eden bir isimdir. İkinci olarak ise dil, belirli bir grup insanın birbiriyle konuşmasını sağlayan araçların tümünü gösterir (Alman, Fransız, Rus dili). Fransızcada bu iki kavram için iki ayrı kelime vardır, “konuşma yeteneği” ve “konuşma tarzı” için language, belirli tek bir dil için ise langue.” (Porzig, 2018: 66).

İnsan, bir fikri, duyguyu, düşünceyi dil vasıtasıyla aktarır. İletişim kurmak amacıyla oluşturulan dil, insanların toplumsal kimliğini de oluşturur. “Bir toplumu ulus yapan bağların en güçlüsü, dildir. Bireyleri ulusuna, yurduna, geçmişine sıkı sıkıya bağlar; kuşaktan kuşağa aktarılarak gelen dil, bireyi geçmişle gelecek arasındaki zincirin bir halkası durumuna getirir.” (Aksan, 1998: 13). “Bir toplumun pek çok özellikleri, yaşayışı, gelenekleri, dünya görüşü, yaşam felsefesi, inançları, bilim, teknik ve sanata katkıları o toplumun diline yansır; o toplumun dilinden izlenebilir.” (Aksan, 1998: 13). Millet olma bilinci dil sayesinde oluşur ve nesilden nesile gelişerek zenginleşir. “Dil, bir milletin sahip olduğu en değerli unsurlardan biridir. Çünkü dil, geçmişten geleceğe bir köprü vazifesi görür. Geçmiş bugüne, bugünü de geleceğe taşır. O dönemlere ait her ne varsa dil vasıtasıyla eserlere aktarılırken eserlerden de insanlara ulaştırılması sağlanır.” (Güzel ve Barın, 2016: 288). Dilini unutan bir toplum, milli değerlerini ve kültürünü de yok eder.

Dilin kullanımı sözlü ve yazılı olarak şekillenir.

“Bir dilin iki cephesi vardır. Biri insanların karşı karşıya sesli olarak görüşürken, yani, konuştukları zaman kullandıkları konuşma dili; diğeri yazıda kullanılan, yani insanların söylemek istediklerini yazı ile anlatırken kullandıkları yazı dilidir. Konuşma dili, yazı dilinin aksine daha doğaldır, dilin bütün kurallarının uygulanmasını gerektirmez. Yazı dilinde ise düşünce ve hisler sadece kelime ve bunların terkihi olan cümlelerle ifade edileceği için tam ve eksiksiz yazmak gerektirir. Hem dil kurallarını iyi bilmek ve yazım hatası yapmamak gerekir hem de fikirler okuyucunun kafasında soru işareti bırakmayacak şekilde anlatım gerektirir. Günümüzdeki insanlar bir dilin tarihi sürecini izlemek ve öğrenmek istiyorsa, o dilin konuşma dilini değil yazı dilini incelemelidir.” (Ergin, 2009: 9).

Günümüzde kullanılmaya dilleri kullanmış olan milletlerin karakteristik özellikleri, kültürleri, yaşam tarzları dillerindeki kelimelere, yapılarla bakılarak anlaşılabilir.

2.2. Ana Dili

Ana dili öğreniminde en temel etken çevredir. “İnsanın çocukken ailesinden ve soyca bağlı olduğu topluluktan öğrendiği dil.” (TDK, 2011). Başlangıçta aileden ve yakın çevresinden daha sonra da ilişkili bulunulan çevreden öğrenilen, insanın bilinçaltına inen ve bireylerin toplumla en güçlü bağlarını oluşturan dil.” (Aksan, 1998: 81). Dili var eden hayattır, daha doğrusu sosyal hayattır. Bir annenin yeni aldığı bir oyuncakçı çocuğuna verirken “Bak sana otomobil getirdim.” demesiyle çocuk oyuncakla beraber ‘otomobil’ kelimesini de öğrenir. Fakat dilin her zaman somut bir eşya ile gösterilmesi mümkün değildir. Bebekler anlamını kavrayamadığı birtakım sesler duyar ve zamanla bunların hangi anlamlara karşılık geldiğini öğrenmeye başlar (Kaplan, 1999). Ana dil, bir bebeğin anne karnından itibaren maruz kaldığı dildir. Ana dili, önce dinleme ve konuşma becerileriyle sonrasında çocuk eğitim hayatına başladığında okuma ve yazma becerileriyle olgunlaşır.

Ana dili öğretimi, bireyin yalnızca düşüncelerini ifade etmesine değil, toplumsallaşma, toplumsal kimlik gibi faydaların kazanılması açısından çok önemlidir. Yaltay’a (2008: 7) göre, ana dili öğretiminin önemi, dilin sayesinde gerçekleşen toplumsallaşma, insana toplum içerisinde bir kimlik, kişilik kazanma olgusu olarak ortaya çıkar. Ana diline yeterince hâkim olamayan bir insan olayları ve kavramları iyi analiz edemez. Sorunlarını, düşüncelerini, ihtiyaçlarını ifade etmekte zorluk çeker. Dolayısıyla sorunlarına iyi bir çözüm bulmakta zorlanır. Bir ulusun kültürel devamlılığı, ana diline hâkimiyetinden geçer. Dilini iyi bilmeyen bir millet, uzun yıllar süren bilgi birikimlerini gelecek kuşaklara tam manasıyla aktaramaz.

2.3. Yabancı Dil

Bir insan, kendi soyuna ve kültürüne ait olan dili öğrenerek ve konuşarak büyür ancak hayat içerisinde yeni bir dil öğrenme ihtiyacı içine girebilir. Kişinin öğrenmek için hedef olarak belirlediği ve kendi dili haricinde kalan diğer bütün diller yabancı dil olarak tanımlanabilir. “Ana dilin dışında olan dillerden her biri.” (TDK, 2011). İletişim kurmanın en temel aracı dildir ve insanın kendi dilini bilmeyen diğer insanlarla iletişim kurabilmesi için yabancı dil edinimi gerçekleştirmesi gerekmektedir. İnsanoğlu geçmişten günümüze iletişim içerisinde olmuştur. İnsanlar yalnızca kendi dilini konuşan bireylerle değil başka dile sahip olan insanlarla da

iletişime geçme ihtiyacı duymuşlardır. “İnsanlar, toplumlar ve milletler arasından kişisel, kurumlar arası ve devletler seviyesinde ilişkiler bulunmaktadır. Bilim, siyaset, askerlik, eğitim, turizm, kültür, sanat, ticaret ve iletişim alanlarındaki bu ilişkilerin sağlıklı olarak yürütülebilmesi için ana dilden başka milletler arası ortak olan dillerin öğrenilmesi gerekmektedir.” (Barın, 2004: 20). Bu denli çeşitli sebepler nedeniyle iletişim kurmaya ihtiyaç duyan kişinin ana dili dışında öğrenmek istediği yeni dile hedef dil, ikinci dil denir.

2.5 Yabancı Dil Öğretimi

Yabancı dil öğretimi, kendine hedef bir dil belirleye bireye, dil öğretmek amacıyla belirli bir plan ve program dâhilinde dil eğitimi verilmesidir. Hiçbir eğitim plansız, disiplinsiz olmaz. Bir insana dil eğitimi verebilmek için de bazı teknik ve yöntemlere ihtiyaç duyulmaktadır. Tarcan’a (2014: 25) göre, dilbilimciler yabancı dil öğretimiyle alakalı teknikleri geliştirmek için öncelikle bir çocuğun ana dilini nasıl öğrendiğini çözmeye gayret etmişlerdir. Bu ilk mekanizmanın çözümlenmesinin sonraki öğrenilecek dillerin öğrenilmesi ve öğretilmesini de kolaylaştıracaktır. Günümüzden yaklaşık yüz, yüz elli yıl öncesine kadar ancak küçük bir grup dil öğrenme ihtiyacı ve çabası içerisindeydi. Günümüzde ise farklı dillere sahip toplumlar arasında ticari, eğitimsel, hukuki vs. etkileşimler arttığı için dil öğrenmek isteyen insanların sayısı bir hayli artmış hatta ikinci bir dil edinmek insanın kendi genel kültürüne yaptığı bir yatırım olarak görülmeye başlanmıştır.

Dil öğretimi, yalnızca dil bilgisi öğretmek değil bunun yanında hedef dilin kültürünü de öğretmektir. “Yabancı dil öğrenimi, kişinin ana dili dışında başka bir dil ve kültürle tanışması demektir.” (Güzel ve Barın, 2016: 235). Tarcan’a (2014: 3) göre, yaklaşık olarak altı bin dilin konuşulduğu dünyamızda yabancı dil öğretimi giderek daha da önem kazanmaktadır. “Eğer sizi dil öğrenmeye iten nedenler sosyal nedenlerse, insanların çekici bulduğunuz bir ülkenin dilini öğrenebilirsiniz. Ya da ilgi alanınız Asya’yla ticaret yapmak ise, Japonca, eğer opera tutkunuysanız İtalyanca öğrenebilirsiniz. Bu dili sonsuza kadar seveceğiniz garanti değildir ama yeni bir konumda olacağınız garantidir.” (Farber, 2000: 112). Bir insan, çok çeşitli sebeplerden ötürü dil öğrenmeye ihtiyaç duyabilir ve bu ihtiyacını en iyi yöntemlerle gidermelidir.

Yabancı dil öğretiminde hedef kitleye dili hangi yönden, nasıl bir teknikle, hangi kelime ve kavramların üzerinde daha çok durarak öğretmek gerektiği belirlenmelidir. “...temel söz varlığının belirlenmesine yönelik çalışmaların, dil öğretiminde bir işlevinin olabilmesi için öncelikle Türkçenin hedef kitleye ne derece öğretileceğinin iyi belirlenmesi gerekir. Bu belirlemeler için de ihtiyaç analizi (need analysis) yapılmalıdır. Eğer, amacınız bir yabancıyı Türkiye’de lisans ve lisansüstü öğrenim görebilmesini sağlayabilecek düzeyde bir dil öğretiminin yapılması ise belirlemeleriniz farklı, ev hanımlarına günlük ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri düzeyde Türkçe edindirmekse belirlemeleriniz farklı olacaktır.” (Barın, 2003: 311). Yabancı dil öğretimi yapacak öğretmenlerin öğrencilerin kimlikleri, istekleri, hedefleri ve içinde buldukları şartları göz önünde bulundurarak ihtiyaç analizi yapması, dil eğitimi sürecinin daha verimli işlenmesine yardımcı olacaktır. Barın (2016: 231), Journal of Language and Learning adlı makalede dil öğretim programı hazırlanmasında ele alınan ölçütleri,

- a) İstekler, niyetler, özel ihtiyaçlar
- b) Hedef durum analizi ve objektif ihtiyaçlar
- c) Mevcut durum analizi
- d) Öğrenenlerin eksiklikleri
- e) Öğrenme ihtiyaçları
- f) Dil ve söylem analizi
- g) Kurstan beklentiler
- h) Anlam analizi

şeklinde sıralamıştır.

Benhür (2002: 15), Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenmek isteyen öğrencileri üniversite eğitimi için (ülkemizde Türk diliyle eğitim veren üniversiteler ile yurtdışındaki üniversitelerde Türkoloji bölümlerinde eğitim görenler) Türkçe öğrenenler, mesleki amaçlı (ülkemizde bulunan diplomatlar, ticaret yapan iş adamları, yurt dışındaki Türk işçiler ve çocukları) Türkçe öğrenenler ve diğerleri (eşleri Türk olanlar, ev hanımları veya turistik açıdan ülkemize gelenler) olarak üç gruba ayırmıştır. Ayrılan bu gruplardan ikisine standart bir dil eğitimi verilmesi gerektiğini ancak Türkoloji bölümündekilere istek ve durum göz önüne alınarak detaylı eğitim verilmesi gerektiğinden bahsetmiştir. Üçüncü gruptakilerin ise daha

çok konuşa ve günlük dile dair yapıların verileceği bir programın uygulanmasını tavsiye etmiştir.

“Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi, farklı eğitim sistemlerinden kaynaklanan ve modern dil eğitimi alanında görevli uzmanların bildirişimini olumsuz etkileyen engellerin kaldırılmasını sağlar. Bu Öneriler Çerçevesi; eğitim yöneticilerine, ders kitabı yazarlarına, öğretmenlere, öğretmen yetiştirenlere, sınav sunucularına vb., malzemeler sunmaktır; bu malzemelerle, ilgililerin çalışmalarını tekrar gözden geçirip bir sisteme oturtmaları, eşgüdümlü çalışmaları ve öğrenenlerin gerçek ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri amaçlanmıştır.” (CEFR, 2012).

“Avrupa Konseyi'nin Kültürel İş Birliği Bölümü'yle modern diller alanında gerçekleştirdiği çalışmalar, kuruluşundan bu yana bir dizi orta vadeli projeye yansımıştır. Çalışmaların tutarlık ve devamı Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından hazırlanan Tavsiye Kararları (82) 18'in önsözünde belirtilen üç temel ilke üzerinde kurulmuştur:

- “Avrupa'daki dil ve kültür çeşitliliği, korunması ve geliştirilmesi gereken ortak ve değerli bir hazinedir; bu dil ve kültür çeşitliliğinin, bir engel olmaktan çıkıp, karşılıklı anlaşmayı sağlayabilecek zenginleştirici bir kaynak haline getirilmesi, eğitim alanında çok çaba gerektirir.
- Farklı anadillerine sahip olan Avrupalılar arasında, iletişim ve etkileşimi kolaylaştırmak, Avrupa'daki hareketliliği artırmak, ortak anlayış ve iş birliğini teşvik etmek, önyargı ve ayırıcılığın üstesinden gelebilmek, modern Avrupa dillerini daha iyi bilmekle mümkündür.
- Üye ülkeler, modern dil öğretim ve öğrenimindeki ulusal ilkelerini saptayıp geliştirerek, Avrupa genelinde sürekli iş birliği ve eşgüdümüne ilişkin sözleşmelerle politik önlemler açısından daha çok yaklaşma sağlayabilirler.” (CEFR, 2012).

2.6. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminin Tarihçesi

İnsanlık medeniyeti kurulduktan sonra bunu devam ettirmek ve gelecek nesillerin atalarının mirasından haberdar olması için yazı çok hayatidir. “Bugün yeryüzünde, insanoğlu tarafından yapılan bütün keşifler, bir ihtiyaçtan doğmuştur. Yazı, bunların arasında en önemli buluştur diyebiliriz. Tarihin en eski dönemlerinden beri, kültür ve

medeniyetlerin oluşmasında, son derece etkili olan yazı, dil dediğimiz olgunun doğasında mevcut olan kurallar bütününe ortaya çıkarmakta gecikmemiştir. Bu sebeple, dilin yapısına ilişkin çalışmalar da yazının bulunduğu dönemlere rastlamaktadır.” (Onan, 2003: 425). Yazının bulunması ile dili daha iyi kullanma ve onu öğretme önem kazanmıştır.

Dil öğretimi tarihine bakıldığı zaman, insanlar dil öğretme gayretine genellikle dinî hassasiyetleri ve ticarî konulardan dolayı girdikleri görülmektedir. Kendi dillerinden başka bir dilin konuşulduğu bir coğrafyada dinlerini yayma, telaffuz hatalarının önüne geçme, dinî kitaplarını koruma çabası dil bilgisi ve telaffuz çalışmaları içeren kitaplar hazırlanmasını gerekli kılmıştır. “Anlaşılacağı gibi, Arap grameri üzerine yapılan ilk çalışmalar, Kur’an’ı Kerim’i koruma ihtiyacından kaynaklanmaktadır. Buradan, Sümerlerde, Hintlilerde ve kısmen de olsa batı dünyasında dinî endişelerin dil çalışmalarını bir şekilde etkilediği sonucuna varabiliriz. Arap dili üzerine yapılan ilk çalışmaların nedenleri de bu yargıyı kuvvetlendirmektedir.” (Onan, 2003: 431). Milletlerin millet olma bilinci ve dinî inançlarını koruma içgüdüsünün, dil çalışmalarını daha da önemli bir hâle getirdiği söylenebilir. “Gramer (dil bilgisi) çalışmaları, yazının bulunmasından ortalama 2500 yıl sonra başlamıştır. Dil üzerine yapılan bu ilk çalışmalar, bir dili öğrenme ve öğretme ihtiyacından kaynaklanmaktadır.” (Onan, 2003: 426). Dil öğretiminin tarihi sürecine bakıldığında Babil’i ele geçiren Akadların Sümer dilini de kullanması iki dili konuşan ama aynı toplumda yaşayan insanlar arasında iletişim ihtiyacına sebep olmuştur. İki dilin farklı dil ailelerine mensup olması sözlüklerin dışında dil bilgisi çalışmaları yapılmasını zorunlu kılmıştır. “...insanlık tarihinde, dil öğretimine ilişkin ilk bilgiler Sümerlerden kalmaz. Yazının bulunması, ikinci bir ihtiyacı, yani dilin öğretilmesi konusunu da gündeme getirmiştir. Kaynaklar, dil bilgisi ve dil öğretiminin başlamasına neden olan olayı Sümer ve Akad toplumları arasındaki tarihî ve siyasî bir olaya bağlamaktadır.” (Onan, 2003: 426). Sümer ve Akad toplumlarının şartlarına benzer şartlarda Kaşgarlı Mahmut o zamanlardan 3400 yıl sonra dil öğretme amacıyla eserini meydana getirmek için çalışmalarına başlamıştır.

Hun İmparatorluğu dönemini hatta o döneme ait kelimeleri bile Çin kaynaklarından öğrenmekteyiz. Türklerin göçebe bir millet olması yazılı eserler bırakmasının önünde bir engel olmuş, milli benliğimiz ve kültürümüz sözlü edebiyat üzere kurulmuştur.

Bu sebeplerden dolayı çok eski dönemlerdeki Türk devletlerinde dil öğretimine ait yazılı bir çalışma olup olmadığı henüz tespit edilememiştir.

Göktürkler dönemi de Hun İmparatorluğu dönemi gibi dil öğretimine ait eserler konusunda boşluk olan bir dönemdir. Hun İmparatorluğu dönemine nazaran yazılı eserler konusunda daha zengin bir dönemse de dil öğretimi alanında çalışmalar olup olmadığı bilinmemektedir. Bu dönemde oluşturulan Orhun Yazıtları, mantıken toplumun okuma yazma oranının hiç de düşük olmadığı çıkarımının yapılmasına yardımcı olmaktadır. Yazıtın geniş bir okuyucu kitlesine hitap etmesi, o dönemlerde okuma yazma öğretimi yapıldığının işaretini vermektedir. Ancak dil öğretiminin nasıl yapıldığına dair bir bilgi henüz yoktur. Talas, Yenisey ve Orhun Yazıtları incelendiğinde sadece kelime ve kelime gruplarının kullanımı değil noktalama işaretlerinin de kullanıldığı görülmektedir. “Kelime ve kelime gruplarını birbirinden ayırmada kullanılan, üst üste iki nokta (:) işaretinin Talas, Yenisey ve Orhun Yazıtları’nda sistemli olarak kullanılan tek noktalama işareti olması dikkatimizi çekiyor. Batıda, kelimeleri birbirinden ayırarak yazma alışkanlığı, 7. yüzyıldan itibaren yayılmaya başlamıştır. Talas ve Yenisey Yazıtları’nın tarihi 7. yüzyıldan önceye aittir.” (Onan, 2003: 433). Noktalama işaretlerinin yerinde ve bir mantık çerçevesinde kullanılması yazı dilinin oluşmasının uzun zaman önce başladığının bir işareti olabilir. Bırakılan bu eserlerde kullanılan dil bilgisi yapıları, noktalama işaretleri devletin çeşitli kademelerinde çalışan bitikçilerin bu kuralları öğrenmesi ve yeni bitikçilerin yetişmesi için dil öğretimi alanında derslerin olmasını zorunlu kılmaktadır

Türk milleti her ne kadar sözlü edebiyatı kullansa da yazılı edebiyat da dönemlerindeki diğer milletlerle kıyaslandığında göz ardı edilemeyecek derecededir. Ercilasun’a (2005: 128) göre, Türkçenin en eski yazılı belgesi 7. Yüzyıla ait olsa da Türk dili, binlerce yıldır kullanılmaktadır. Batı toplumunda yazı yazma işi yalnızca Manastırlarda dini kitapların çoğaltılması işinde kullanılırken Türklerin tarihi serüveni boyunca eski Türklerde bitikçi, tamgacı, bahşı adıyla, Osmanlı Devleti’nde mülkiye, seyfiye, kalemiye, ilmiye sınıfı olarak bilinen ve yazma işiyle uğraşan devlette meslek grubu daima olmuştur. “Uygurlar dil öğretimi konusunda, kendilerinden önceki Türk kavimlerinden daha açık kanıtlar bırakmışlardır. Ayrıca Moğol hükümdarı Timuçin’in Uygur tamgacılarından birisini kendi sarayına getirttiği ve ondan hem tamga kullanmayı hem de devlet tahrirati öğrendiği

kaydedilmektedir. Daha sonra Uygur tamgacılarının Cengiz'in çocuklarına öğretmenlik yaptıkları kayıtlara geçmiştir. Bu dönemlerde Moğolların kendilerine has bir alfabeleri olmadığından, Moğol gençlerinin yazıyı Uygurlardan öğrenmeye mecbur kaldıkları söylenmektedir. Bu Uygur mualliminden önce Moğollarda müşterek bir yazı dili oluşmamıştır.” (Caferoğlu, 1984: 181). Uygurların kâğıdı kullanması ve kabul ettikleri yeni dinin öğretilmesi için yaptıkları çeviriler, yazı yazma sanatında ileri gittiklerini göstermektedir. Eserlerinde bu gelişmişlikleri görülse de dili nasıl öğrendikleri ve öğrettiklerine dair bir bilgi bulunmamaktadır. “Uygurlarda, yazıya geniş kitleler vâkıf oldukları gibi, kullanılan hukukî tabirlerden de çoğunluk haberdar idi. Von Le Coq’a göre, o zamanki Avrupa’ya kıyasla Uygurlar bu sahada üstün idiler. Acaba o zamanki kaç Avrupalı kale beyi, el yazısı ve uygun hukukî ifadelerle bir mukavele tertip edebilirdi? Hâlbuki Uygurlarda bir köylü esnaf buna muktedir.” (Rasony, 1988: 112).

Eski Türk devletlerinde nasıl öğretildiğine dair bir bilgimiz olmayan dil öğretimi ilk kez Karahanlı Devleti zamanında ciddi çalışmaların konusu olmuştur. Türklerin İslamiyet’i benimsemesi sonrasında Türk dili yabancı bir dilin tesiri altına girmiş, Türkçeye karşın Arapça, daha etkin bir hâle gelmiştir. İslam sevgisini milli değerlerine bağlılığıyla karıştırmayan Kaşgarlı Mahmut, Türkçenin geldiği bu duruma filolojik alanda bir can simidi görevi gören Divân-u Lûgat-it Türk isimli abidevi eserini kaleme almıştır. “Türklerin yabancı dil olarak Araplara ve Arapça bilenlere öğretimi üzerinde bilinen ve günümüze kadar gelebilen ilk abidevî eser, Kaşgarlı Mahmut’un “Divan-u Lûgat-it Türk” adlı sözlüğüdür. 1068-1072 yılları arasında yazılmış olan bu eserin eldeki tek kopyası 638 sayfadır.” (Demircan, 1988: 24). Eser, dil öğretimi dışında kültür aktarımı konusunda da önemli misyonlar üstlenmiştir. “Bu eser, hedef olarak Araplara Türkçeyi öğretmek, fakat amaç olarak ise Türkçenin Arapçadan daha üstün bir dil ve Türklerin de yüce bir millet olduğunu ortaya koymak için kaleme alınmıştır.” (Güzel; Barın, 2016: 24). Kaşgarlı Mahmut hem kendi dönemiyle hem de geçmiş dönemlerdeki dil öğretimi yapanlarla kıyaslandığında din veya ticaret kaygısı sebebiyle değil de millî değerleri göz önüne alarak eser bırakan bilinen ilk insandır diyebiliriz. “Türklerin İslâmiyet’le tanışmalarından sonra Türk dilleri, Arapça karşısında bir anlamda Avrupa yerel dillerinin konumuna düşmeye başlamıştır. Türk dilinin Arapça karşısında giderek kan kaybettiğini fark eden Kaşgarlı Mahmut, bu duruma engel olabilmek için önce,

Kitâbu Cevâhirü'n Nahvi Lûgat'it Türk isimli bir gramer kitabını, daha sonra da, Divan-u Lûgat-it-Türk i-simli eşsiz eserini kaleme almıştır. Kaşgarlı'nın bu dil mücadelesinin benzerine, o döneme kadar ne batıda ne doğuda rastlanır. Avrupa ülkelerinden herhangi biri, Latince ile mücadele edebilecek bir Kaşgarlı Mahmut çıkaramamıştır. Avrupa'da böyle bir kişi ancak, Kaşgarlı'dan üç yüz yıl sonra ortaya çıkar. Dante, üç yüz yıl sonra Kaşgarlı'yla benzer bir amaç güderek *İlahi Komedy* isimli eserini bir Avrupa yerel dili olan İtalyanca ile kaleme alır.” (Onan, 2003: 429). Kaşgarlı Mahmut'un bilimsel yöntemler ve mukayeseli çalışmalarla oluşturduğu, dönemine göre çok ileri seviyelerde olan ve o zamana kadar benzeri yapılmamış eseri Divan-u Lûgat-it Türk, Araplara Türkçeyi öğretmek amacıyla yazılan ansiklopedik bir sözlük ve Türklerin bilinen ilk dil öğretim kitabıdır.

2.7. Yabancı Dil Öğretiminde Teknolojinin Yeri

Aletlerin gelişimi insan ihtiyacıyla paralel olarak ilerler ve insan ihtiyacıyla doğru orantılıdır. Ulaşımı kolaylaştırmak, hareket alanını geliştirmek isteyen insanoğlu tekerleği icat etmiş, bir şeyleri parçalara ayırmak isteyen insan kesici aletleri üretmiş, ateşin ortaya çıkması belki tesadüfî olsa da onunla yiyeceklerini pişirebileceğini keşfetmiş ve bu doğrultuda eşyalar yapmış, iletişimi kolaylaştırmak istediği için telefonu icat etmiştir.

“McLuhan teknolojiyi merkez alarak insanlık tarihini üç döneme ayırır. Birinci dönem 1500'lerden önceki kabile dönemidir. Söz ve konuşma ağırlıklı bu dönemde iletişim de yüz yüzedir. Birincil ilişkilere dayalı bir toplumsal örgütlenme biçimi egemendir. İkinci dönem 1500 ile 1900 yılları arasını kapsar. Kabile yapısının bozunuma uğradığı bir dönemdir. Mekanik dönem olarak da adlandırılan bu döneme damgasını vuran asıl amaç matbaadır. Yazılı kültürün, dolayısıyla da yazılı iletişimin geliştiği bir dönemdir. Gazete, dergi, kitap basımı bu dönemde gerçekleşmiş, kütüphane geleneği bu dönemde yerleşik kazanmıştır. Matbaa ve onun olanak verdiği yazıyla birlikte bu dönemde milliyetçilik yaygınlaşmış, imparatorluklardan ulus devlet yapısına geçilmiştir. McLuhan 1900'lerden sonrasını ise elektronik çağ olarak alır. Bu dönemde gelişen televizyon, radyo gibi iletişim teknolojileri sayesinde sözlü kültürün ve sözlü iletişimin yeniden egemen olmaya başladığı bir dönemdir.” (Güngör, 2013: 178.)

“İletişim çeşitli teknolojik gelişmelere de sebep olmuştur. Yıllar boyunca edinilen bilginin yardımıyla gelişen teknoloji, toplumlar birbirine daha da yakınlaştırmış ve iletişim hızını geçmiş yıllara göre daha çok hızlandırmıştır. Tüm bu gelişmeler insanlara toplum içinde daha sosyal olmaya, gündemi rahat takip ederek sosyal yaşamın içinde söz sahibi olabilmeye ve hatta gündemi değiştirebilmeye olanak tanımıştır.” (Yengin ve Bayrak, 2018: 5). Gündelik hayata işleyen ve hayatı kolaylaştıran birçok şey bir ihtiyacı gidermek amacı güdülerek üzerine kafa yorulmuş ve insan hayatında girerek gelişimini devam ettiren şeylerdir. Teknoloji de hayatımızın her alanını kolaylaştıran, daha basit ve yorucu olmayan yöntemlerle ihtiyaçlarımızı gidermeye yarayan bir bilim alanıdır.

Hayatın her alanında işleri kolaylaştırmak ve her şeyi daha basite indirgemek hedef olduğu gibi dil mevhumunda da kolaylık ve basitlik esastır. Martinet (1985: 152-153), “dilsel evrime, insanın bildirişimsel gereksinimleriyle / anlksal ve fiziksel etkinliğini en aza indirme eğilimi arasındaki çatışkının yön verdiği söylenebilir. Başka düzlemlerde olduğu gibi burada da insan davranışı en az çaba yasasına uyar: Bu yasa uyarınca ancak benimsediği amaçlara ulaşabileceği ölçüde çaba harcar.” Martinet’in bahsettiği bu çabaya dilde tutumluluk, dil ekonomisi ya da daha bilinen ismiyle dilde en az çaba ilkesidir. Konuşurken anlatılmak istenileni daha kısa bir biçimde ve gereksiz sözlerden kaçınarak söylemek esastır. İnsanoğlu, karakteristik özellikleri nedeniyle ihtiyacı olan her şeye gidilebilecek daha basit bir yoldan giderek elde etmeyi ve uygulamayı seçer. Her alanda olduğu gibi dil alanında da kolaylık istemektedir. Ancak dil edinimi motivasyon, kaygı, çevresel ve kişisel etkenler gibi pek çok alandan insanı etkileyebilecek durumlarla çevrilidir. Gardner’ın (1983) bahsettiği zekâ türlerinden “dilsel zekâ” sahibi olan bir insan için dil öğrenimi kolay olabilir ancak dilsel zekâyâ sahip olmayan, hedef dile karşı kaygılar geliştiren, çabuk sıkılan insanlar için dil edinimi hiç de kolay bir iş değildir. Dünyanın küreselleşmesi, uzak mesafeler ve kültürler arasındaki iletişimin giderek daha da ulaşılabilir ve hızlı olması, günümüz insanlarını bir dil edinmeye geçmişe kıyasla daha istekli hâle getirmiştir. Ancak bir dili yetkin bir şekilde öğrenmek uzun bir zaman ve çok emek istemekte ve bu durum birçok insanı sıkmaktadır. “Eğitim uygulamalarında başlıca üç temel gereksinimi karşılamak için öğretim teknolojileri ve materyal kullanımına başvurulmaktadır. Bunlardan birincisi, daha geniş kitlelere eğitim hizmeti götürmektir. İkincisi, var olan eğitim kurumlarındaki öğrenme-öğretme süreçlerini

verimli hale getirmek, üçüncüsü ise öğrenme öğretme etkinliklerini bireyselleştirmektir.” (Kaya, 2006: 29).

Dil öğretiminde teknolojiye yer vermek, eğitimi sınıfın içine hapsetmeyecek aynı zamanda eğlenceli ve faydalı materyallerle eğitimi destekleyen bir motivasyon geliştirilmesine yardımcı olacaktır. “Her bir programda yer alan dersler, hatta derslerdeki konular için değişik eğitim ortamlarına gereksinim vardır. Diğer bir deyişle derslik yapısı, öğretmen niteliği ve kullanılması gereken öğretim teknoloji ve materyalleri bakımından farklı eğitsel çevrenin oluşturulması gerekir. Çünkü öğretim teknoloji ve materyalleri öğrenmenin kalıcı izli olmasını sağlamak bakımından çok önemlidir. Bir öğretme etkinliği ne kadar çok duyu organına hitap ederse öğrenme daha iyi daha kalıcı ve daha izli olmakta, unutmada daha geç olmaktadır.”(Kaya 2006: 28). Eğitim-öğretimde kalıcılığı arttırmanın yolu birden çok duyuya hitap etmekten geçmektedir.

Öğretimde yalınlık ve sıkıcılıktan sıyrılmak ve dersleri daha verimli hâle getirmek için teknolojiden faydalanmak ve ona uygun materyaller üretmek çok önemlidir. Yalın (2020: 82-90), materyallerin ders ortamında sağladığı faydalar şu şekilde sıralamıştır:

1. Çoklu öğrenme ortamı sağlama,
2. Öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarının karşılanmasına yardımcı olma,
3. Dikkat çekme,
4. Hatırlamayı kolaylaştırma,
5. Soyut şeyleri somutlaştırma,
6. Zamandan tasarruf sağlama,
7. Güvenli gözlem yapma imkânı sunma,
8. Farklı zamanlarda birbirleriyle tutarlı içeriğin sunulmasına imkân verme,
9. Tekrar tekrar kullanılabilme,
10. İçeriği basitleştirerek anlaşılmayı kolaylaştırma.

2.8. Görme ve İzlemenin Dil Öğretimindeki Etkisi

Dünya üzerindeki her insanın karakter yapısı, zekâ seviyesi, zekâ türü ve becerileri bedensel farklılıkları kadar özgündür. Bu insanların ihtiyaçlarını elde ederken güdülenmesi de içinde yaşadıkları hayat koşulları ve olanaklarına göre değişiklikler gösterir. Dil öğrenmeye ihtiyacı olan bir insanı etkileyen en önemli faktörlerden ikisi motivasyon ve zekâdır. Dünyada milyarlarca insan olduğunu kabul edip tek bir zekâ türü olduğunu düşünmek, insan beyni ve yaratılışına zıt bir düşünce olacaktır. İnsanlar arasında farklı öğretim metotlarıyla öğretim yapılmasına ve bunun faydalarına değinen ve çalışmalarını bu yönde ilerleten Gardner, “Zihin Çerçevesi” isimli kitabında zekâ türlerinden bahseder. Gardner (2017), çalışmalarını dâhiler, zeki insanlar, beyni hasar görmüş hastalar, idiot-savantlar, normal çocuklar ve normal yetişkinlerden meydana gelen oldukça geniş bir çalışma grubu üzerinde gerçekleştirmiştir. Gardner’a göre zekâ tektir ama yeteneklerine göre kendi içerisinde sınıflara ayrılmaktadır. Bu yaklaşıma göre zekâ sekiz ayrı gruba ayrılmaktadır, dokuzuncu zekâ türüne dair çalışmalar da devam etmektedir. Geleneksel zekâ ve IQ anlayışı, zekâyı tek boyuta indirgeyip sayısallaştırırken Gardner’ın çoklu zekâ teorisi zekâyı problem çözme süreçlerinde ortaya çıkan farklı yetenek, beceri gibi çok yönlü boyutlarda ele almaktadır. Gardner’ın sözünü ettiği zekâ türlerinden biri “Görsel/Uzamsal Zekâ (Visual/Spatial İntelligence)” dir. Başaran’a göre (2004), bu zekâ türüne sahip insanlar, biçime, sekile, boşluğa, renge ve çizgiye duyarlıdırlar. Bu insanlar boşluğu zihinlerinde canlandırabilirler ve bu modeli kullanarak uygulamalar yapabilirler. Görsel/uzamsal zekânın, resimler ve imgeler zekâsı ya da görsel dünyayı doğru olarak algılama ve kişinin kendi görsel yaşantılarını yeniden yaratma kapasitesi olduğu belirtilmektedir. Görsellik hem görmeyle, hem de zihin gözü denilen zihinde canlandırmayla ilgilidir. Zihinsel anlamda ilk gelişim alanlarından biridir çünkü insan doğduğu andan itibaren görmektedir. Şekil, renk, biçim ve dokunuşu "zihin gözü" ile görme ve bunları resim olarak somut temsillerine dönüştürme yeteneğini içerdiği ileri sürülmektedir. “Uzamsal zekânın özü, görsel dünyayı doğru biçimde algılamak, başlangıçtaki algı üzerinde değişim ve dönüşümler yapabilmek, görsel deneyimi fiziksel uyarıcının yokluğunda dahi yeniden üretebilmektir.” (Gardner, 2017).

Texas Üniversitesi'nde yapılan bir araştırmaya göre (akt. Arslan ve Âdem, 2010), zaman faktörü sabit tutulduğunda hatırlama oranları şu şekildedir; insanlar okuduklarının %10' unu, işittiklerinin %20'sini, gördüklerinin %30'unu, görüp işittiklerinin %50' sini, söylediklerinin %70' ini, yapıp söylediklerinin %90'ını hatırlamaktadırlar. Yani bir bilgi ne kadar çok duyu organına hitap ederse o kadar kalıcı olmaktadır. Kuşçu'ya (2017) göre görsel işitsel materyaller içeriği basitleştirerek anlamayı kolaylaştırabilir.

Derslerde verilen örneklerin sayısı artırılarak bilginin pekiştirilmesine ve daha kalıcı hâle gelmesine yardımcı olur. Görsel-işitsel araçlar zor ve karmaşık yapıları basit ve anlaşılır duruma getirir. Kalıcı öğrenmelerin gerçekleşebilmesi için eğitimcilerin derslerde birden fazla duyuya seslenen araç-gereçleri kullanması gerekmektedir. Öğrencilerin daha çabuk ve kalıcı izli öğrenmelerini sağlar. İnsanlar farklı zekâ türü ve farklı öğrenme becerilerine sahip olabilirler. Öğrenmeyi aktif hâle getirmek için geleneksel öğretim tekniklerinden sıyrılıp öğrencilerin zekâlarını harekete geçirecek tekniklere ve materyallere ihtiyaç vardır. Görsel materyaller çoklu öğrenme ortamlarının oluşmasını sağlar. "Eğitim açısından çoklu ortam; yazı, görsel, ses, video vb. araçların sırasıyla ya da beraber işe koşularak hedef kitleyi etkileme ve ortama katma işi olarak bakılabilir" (Akın ve Çeçen, 2015).

Dil öğretimi esnasında, aynı öğrenme ortamında farklı zekâ türlerine sahip olabilecek öğrenciler olabileceği göz önünde bulundurularak farklı zekâ türlerine hitap edecek materyaller hazırlanmalıdır. Öğretmenin ön planda, öğrencinin ikinci planda olduğu geleneksel öğretim yöntemi, öğrenciye öğrendiklerini somutlaştırma ve hayata uyarılama konusunda izin vermediği için bir süre sonra öğrencilerde ilgi ve motivasyon kaybına sebep olmaktadır. Arslan ve Akbarov'a (2016) göre görsel-işitsel araçlar öğrencilerin katıldıkları derse karşı ilgilerinin artmasını sağlar. Görsel-işitsel araçlarda var olan olayların canlandırılması ve diyalogların taklit edilmesi öğrencilerin derse ilgisini artırır. Ancak gerçek ortama uygun, öğrencilerin ilgi ve becerilerine hitap edecek görsel ve işitsel araçlardan faydalanarak yapılan öğretim, anlatmakta zorlanılan kelime ve yapıların daha kolay öğretilmesine olanak sağlar. Öğrenci bu başarısı karşısında geliştirdiği kaygılardan kurtulabilir.

Günümüzde bilgi üretiminde hızlı bir artışın yaşandığı görülmektedir. Bu hızlı artışa paralel olarak bilim insanları bilgi aktarımını kolaylaştırmak için çeşitli görsel ve görsel-işitsel araçlar kullanmaktadır. Bu araçların eğitim alanında kullanılmasının da

sayısız faydası bulunmaktadır. Eğitim-öğretim süreçlerinde birden fazla duyuya hitap eden araç-gereçlerin kullanılması, öğrencilerin öngörülen hedeflere daha kolay ulaşmalarını sağlayarak programın başarıya ulaşmasına katkı sunar (Çelik, 2007). Öğrenilen bilgilerin kalıcı hafızada yer edinmesi için birden çok duyuya hitap etmesi gerekmektedir. Görsel ve işitsel araçlar öğretimin her alanında eğitimciler tarafından kullanılmalıdır. Bu tarz materyallerin derslerde kullanılması öğrenciyi edilgen değil etkin hâle getirecektir. Görsel araçlar bilgilerin öğrencinin zihninde canlanmasına yardımcı olur. “Zengin çağrışımlar uyandırarak anlamın öğrenci zihninde oluşmasını sağlar. Öğrencilerin zihinlerinde uygun şemaların oluşması için öğrenci merkezli eğitim anlayışı ile aktif öğrenme temelli hazırlanan öğretim etkinliklerinde, eğitimciler görsel-işitsel araçlarla sınıflarını zenginleştirmelidirler.” (Fidan, 2008). Özellikle görselleştirerek öğretme, öğrencilerin konuları daha iyi anlamasına ve öğrendikleri bilgilerin daha kalıcı olmasına yardımcı olur. Öğrencilerin var olan bilgilerini yeniden inşa etmelerini sağlayabilir. Edinilen bilgiler yeniden düzenlenip yapılandırılırken, görselleşmiş olmalı ve işitsel unsurlarla zenginleştirilmelidir (Erdem, 2005). Görmeye dayalı öğrenme eğitimin her alanında olduğu gibi dil alanında da çok etkili bir yöntemdir.

Özbay’a (2006) göre, dil becerilerinin geliştirilmesinde görme duyusunun çok önemli bir yeri vardır ve dil öğretimi yaparken öğrencilerin görme duyularına hitap eden materyallerle öğretim sağlanması gerekir. İnsanlar okuma ve dinleme kadar gözlemlerle de bilgi ve fikir edinebilirler. Yabancılara Türkçe öğretiminde etkili olarak kullanılacak görsel ve işitsel araçları şu şekilde sınıflandırabiliriz:

- 1) Televizyon
- 2) Bilgisayar
- 3) DVD-VCD Oynatıcısı
- 4) Projeksiyon Cihazı ve Multimedya
- 5) Video filmi (Yeşilyurt, 2016: 55)

Tekdüze ders anlatımı yerine öğrencilerin görme duyusuna hitap edecek materyaller üretmek eğitimde verimliliğe ve zamandan tasarrufa katkı sağlar. Demirel’e (1993: 97) video, bir bilgi deposu olmasının yanı sıra iyi bir de gösteri aracıdır. Gerçek hayatın en iyi biçimde sergilenmesini sağlamaktadır. Video filmin kısa bir

sahnesinde çok fazla ileti olabildiğinden 3-5 dakika süren kısa bir programa bir saatlik ders sığdırılabilmektedir.

2.9 Görmeye Dayalı Öğrenme

Öğrenme ve bilgi edinme, insanın doğumundan itibaren başlamaktadır. “Bebek dünyaya geldiğinde çevreyi tanıma çabasını duyu organları aracılığıyla gerçekleştirir. Duyu organları geliştikçe, çevreyi tanıma işi daha bir kesinlik kazanmaktadır. Bebeğin duyu organları ile dış dünyayı tanımaya başlaması, insan yaşamında önemli bir yere sahip olan öğrenmenin başlangıcı olarak da nitelendirilmektedir.” (Turan, 2006). Çevreden gelen her türlü uyarıcıyla bebek her ne kadar sınırlı becerilere sahip olsa da bu verileri algılamaya ve anlamlandırmaya çalışır. “Algılama tüm duyu organlarının etkileşimi ile gerçekleşmesine rağmen, algılama sürecinde görsel algılama önemli bir yer tutmaktadır.” (Tuğrul ve diğerleri, 2001). Görme yetisi bir insanın en önemli duyularından biridir. Görme insanın dünyaya gözlerini açmasından itibaren çevresini tanımaya ve hayatı boyunca görsel açıdan bilgileri anlamlandırmasına fayda sağlar.

Kaya’ya (1989) göre, görsel algı bir insanın gördüklerini kavrama yeteneğidir. Görsel algılama sürecinde birey, görme duyusu ile kazandığı bilgiyi anlamlandırmak için, görsel uyarıcıları anlamlı bir şekilde örgütlemekte, sınıflandırmakta ve genellemektedir. Frostig’e (1964) göre, görsel algılama; görsel uyarıcıları tanıma, ayırt etme ve deneyimlerle ilişkilendirme yetilerinin bütünüdür. Lerner (1976) ise görsel algılamayı; “görsel-duyusal uyarıcılar yolu ile bilgi edinme ve bu bilginin işlenip yorumlanması” olarak tanımlar. Ayrıca “görsel algının; obje tanıma, görsel ayırt etme, görsel şekil-zemin ayırt etme, görsel tamamlama, mekânsal ilişkiler ve görsel sıraya koyma öğelerinden oluştuğunu” belirtmektedir.” (Tuğrul vd., 2001).

Görsel algılama dünyaya gözümüzü açtığımızdan itibaren birçok alanda kendimizi geliştirmemize yardımcı olur. “Görsel algılama birçok davranışımızda bulunmaktadır. Görsel algılamadaki yetenekleri ile çocuklar okuma-yazmayı, matematik becerilerini ve okul başarıları için gerekli olan tüm becerileri öğrenmektedirler.” (İbişoğlu, 1987). Yaşam ve öğrenme, görsel uyarıcılarla dolu bir dünyada süregelmektedir. Görsel yetenek temel bir öğrenme kanalı sayılabilmekte ve sosyal dünya hakkında bilgi edinmenin önemli yollarını oluşturabilmektedir.

Kavsaoğlu'na (1993: 601-607) göre Getman, biliş gelişiminde görme ve imgeleme algısına çok önem vermekte, görmeyi zekâ ile eşdeğer saymaktadır. Görme ve zekâ çok yakından ilişkilidir. Çocuk neyi görür ve anlarsa onu bilebilir.

Bir insanın bilgi edinmesi için pek çok duyu organına ihtiyacı vardır. Bunlardan belki de en önemlisi gözdür ancak gördüğünü algılama bilgiyi anlamlandırmayı sağlar. “Yaşam ve öğrenme, görsel uyarıcılarla dolu bir dünyada var olmaktadır. Görsel yetenek temel bir öğrenme kanalı sağlamaktadır ve bu kanal vasıtasıyla sosyal dünya hakkında bilgi edinmenin yolları oluşturulmaktadır.” (Sayın, 1990). “Bir görsel uyarının yorumu göz ile değil beyinde olmaktadır. Örneğin dört çizgiden meydana gelmiş şekli gördüğünde duyu, izlenimini gözlerle almakta, ancak bir kare olduğunu tanıma ise düşünme ile olmaktadır. Görsel algılama problemleri olan çocuklar öğrenme olayında geri kalacaklardır. Mekân ile konumu algılama yeteneği zayıf olan çocuk, nesnelerin ve yazılı sembollerin kendisi ile ilişkilerini doğru olarak göremez. Hareketlerinde becerikli ve emin değildir. Mekân-konum ilişkilerini belirten kelimeleri anlamada güçlük yaşar.” (Erben, 2005). Öğretimde öğrencilerin görsel algılarını açacak ve bilgiyi zihinlerinde daha da anlamlı ve kalıcı hâle getirmek gerekmektedir. “Görsel okuma süreci zihni yapılandırıcı ve düzenleyici bir süreçtir. Bu süreçte öğrenciler bir kavramla ya da konuyla ilgili zihinsel şemalarını daha iyi yapılandırır ve düzenlerler” (Güneş, 2013: 4) Öğretim materyalleri, öğretme-öğrenme süreci içerisinde öğretmen tarafından değişik ortamlarda öğrencilere sunulan araçlardır. Bu araçlar; basılı materyaller, fotoğraflar, maketler gibi ilk bakışta anlaşılır nesnelere olabileceği gibi içeriğine erişmek için daha yüksek teknolojiye gereksinim duyulan ses kasetleri, videolar, CD 'ler, internet sayfaları, çeşitli yazılımlar gibi ortamlarda da sunulabilir (Kaya 2006: 26).

2.10. Yabancı Dil Öğretiminde Filmlerin Kullanımı

İnsanın temel ihtiyaçları beslenme ve barınmanın dışında en çok gereksinim duyduğu ihtiyaçların başında iletişim gelir. “İnsanın çevresiyle olan ilişkilerin temelinde iletişim bulunmaktadır. İnsan ve iletişim birbirini tamamlamaktadır. İletişim olmadan insan, insan olmadan da iletişim gerçekleşemez. İlk insanla birlikte; sözsüz işaretler, sesli uyarılar iletişimin dili olarak kullanılmıştır. İnsanların ihtiyaçları doğrultusunda teknikler üretilmiştir. Her bir teknik beraberinde başka bir teknik için

yol gösterici olmuştur.” (Yengin ve Bayrak, 2018: 1). İletişimi sağlayan en önemli araç dildir. Dil ile fikir ve ihtiyaçları ifade edebilmek için de ana dili için dil edinimi, yeni bir dilde insanın kendini ifade edebilmesi için de dil öğrenimi gereklidir.

İnsanlar teknolojinin gelişmesiyle birlikte fikirlerini daha geniş coğrafyalara yayma amacıyla çeşitli aletler üretmişlerdir. “Teknolojinin insanlar yararına yaptığı atılımın çeşitliliği insan yaşamının her alanında gözlenmektedir. Günümüz modern toplumlarında insanlar kendi istek ve ihtiyaçları doğrultusunda icat ettikleri her aleti teknolojinin de yardımıyla geliştirmiştir ve geliştirmeye de devam etmektedir. Bilim, spor, eğitim, sanat gibi toplum için oldukça önemli olan kavramları geliştiren ve içeriksel olarak zenginleştiren teknoloji kitle iletişim araçlarının ortaya çıkmasını sağlamış ve aynı zamanda bir kitle iletişim aracı olan sinemanın da doğmasına vesile olmuştur.” (Yengin ve Bayrak, 2018: 10). Sinemanın doğmasıyla birlikte hemen her alanda kitleleri etkileyecek bir güç doğmuştur.

Günümüzde toplumları etkileyen, yeri geldiğinde bir sanat eseri, eğlence aracı hatta propaganda aracı olarak kullanılan en etkin sanat dalı sinemadır. “İnsanların birbirleriyle olan iletişim ihtiyacı çeşitli iletişim kanallarının ortaya çıkmasına neden olmuştur. Görsel, işitsel ve yazılı olarak çeşitlenen iletişim yolları insanların birbirleriyle olan iletişim süresini ve iletişim şekillerini çeşitlendirmiştir. Bu çeşitlilikten biri de sinemadır. Sinema insanlara görsel ve işitsel iletişim imkânı sunmaktadır. İçinde barındırdığı kendine has özellikleriyle sinema yıllar boyunca önemini yitirmeden varlığını sürdürmeye devam etmektedir. Kitle iletişim açısından oldukça önemli bir yere sahip olan sinemanın gelişim süreci diğer sanat dallarına göre çok daha hızlı gerçekleşmiştir. Yapısı gereği teknik açıdan teknolojik gelişmeleri takip eden sinema, otaya çıktığı ilk günden itibaren sürekli olarak gelişmektedir.” (Yengin ve Bayrak, 2018: 11). “Biçimi, türü, konusu, felsefi eğilimleri, alımlanışı ya da orijinal kaynakları ne olursa olsun filmler ele aldıkları karakterlerin ve bunun doğal bir sonucu olarak izleyici kitlelerinin kendilerini ve dünyayı yeniden anlamlandırdıkları dolaysız bir yolculuğa çıkmalarını sağlar.” (Clarke, 2012: 13). Bu sürekli gelişen sanat dalını eğitim alanında da kullanmak, öğretilmesi amaçlanan bilgilerin kalıcı hafızaya yerleşmesine yardımcı olabilir.

Dil öğretiminde geleneksel öğretim tekniklerinin yerine somutlaştırarak öğretme, öğrencilerin dil eğitiminden azami fayda sağlamasına ve öğrendiklerinin daha kalıcı

hâle gelmesine yardımcı olacaktır. Filmler, birçok unsuru bir arada sunduğu için dil öğretiminde kullanımı çok faydalı olacaktır. Dil öğretiminde filmlerin kullanımı kitap üzerinde anlatılarla günlük hayatın akışını birbirine bağlayabilir ve öğrenilen bilgilerin işlevselliğini arttırabilir. Ayrıca filmler kültürel özellikleri aktarmada da etkili araçlardır. Günümüzde sinema alanında öncü olan Hollywood filmleri sayesinde hayatında bir kez bile Amerika'ya gitmemiş olan bir insan, Amerikan filmleri sayesinde Amerikan kültürü, eyaletleri, tarihi hakkında az çok bilgi sahibi olmaktadır. Sinema güçlü bir araçtır ve bu aracı dil eğitimi alanında kullanmak hem öğretmenlere bilgileri daha kolay aktarmak için hem de öğrencilere daha etkili ve kalıcı öğrenmeleri için alan açacaktır. "Eğitimde gereç kullanımı yapılandırıcı eğitim modeli çerçevesinde hazırlanan kazanımlara daha kısa zamanda ulaşılmasını ve öğrenmenin daha kalıcı hâle gelmesini sağlamaktadır. Tam ve kalıcı öğrenmenin gerçekleşebilmesi için öğretmenlerin sınıf içerisinde birden fazla duyuya hitap eden öğrenme ortamları oluşturmaları gerekmektedir." (Demirel ve Şahinel, 2006).

Filmler de dil öğretiminde en etkili araçlardandır. Eğitim programına göre bir öğretmen sınıfında hızlı ve etkili bir şekilde öğretim yapmak istiyorsa kısa filmlerden, reklamlardan, video kliplerden yararlanabilir. Öğrenme ortamlarında kullanılacak araçlardan biri olarak kısa film, Sinema Sanatları ve Bilimler Akademisi (2013) tarafından 40 dakikalık bir çalışma süresi olan orijinal ve hareketli resim olarak tanımlanmaktadır (akt: Gill ve College, 2014). Güzeloğlu (2008) ise kısa filmleri başlı başına sinema olarak değerlendirir ve süresinin de 1 ile 6-7 dakika arasında değişebileceğini ifade etmektedir. Evcı'ye (2007) göre ise "süresi kısa olan filmler" kısa filmidir. Teknik olarak 30 dakika altında olan filmleri kısa film olarak değerlendirir. Kültür, din, gelenekleri göstermek isteyen bir öğretmenin belirleyeceği filmler birçok öğretim metodundan daha etkili olabilmektedir.

Filmlerin eğitim açısından sağladığı diğer yararlar da şöyle sıralanabilir:

1. "Zaman ve mekân olarak ulaşılması güç ya da ulaşma imkânı olmayan örnekleri, sınıf ortamına sokarlar.
2. Görsel ve işitsel materyaller olduklarından bilgilerin hafızada daha uzun süre kalmasını sağlarlar.
3. Hassas ve tartışmaya açık konularda değerlendirme yaparken nesnel görüşe olanak verirler.
4. İçeriğinin zenginliği sayesinde farklı alanları araştırmaya karşı ilgi uyandırır.

5. Öğrencilerin hepsine aynı zamanda aynı olanakların sunulmuş olmasına olanak tanırırlar.
6. Öğrencilerin istendik tutum ve davranış değişikliklerini kolaylaştırırlar.
7. Öğrencilerin öğrenmeye karşı ilgilerinin artmasına ve devam etmesine yardım ederler.
8. Adeta işlenen konunun uzmanlarının ve konuyla ilgili sayısız kaynağın sınıfa getirilmesini sağlarlar.
9. Öğrencilerin, filmin içerisinde geçtiği sosyal ve fiziki çevre ile temasını sağlarlar.
10. Yaşlar, yetenek, kültür farklılığı gibi değişkenlere rağmen tüm öğrenci grupları için elverişlidirler.” (Yeşilyurt, 2016: 56).

Günümüze gelinceye dek genellikle çalışmalarda videonun eğitim açısından sağladığı yararlar başlığı altında videonun faydaları ele alınmıştır. Teknolojinin gelişmesiyle video yerine projeksiyon, bilgisayar, cd, kalem bellek gibi daha pratik araçlar kullanılmaktadır. Yine de tüm bu araçlarla öğretimde amaçlanan hedefler aynıdır. Film türlerinin (Belgesel, kısa film, reklam...) derste aktif olarak kullanılmasını sağlamaktadırlar. Bu faydaları şöyle sıralayabiliriz:

1. Mekân ve zaman olarak ulaşılması zor ya da imkânsız olan örnekleri, gereçleri sınıf ortamına taşırlar.
2. Görsel ve işitsel bir destekleyici olarak bilgilerin kısa sürede unutulmasını önlerler.
3. Hassas ve tartışmaya açık konuların değerlendirilmesinde objektif görüş sağlarlar.
4. Araştırma ve okumaya karşı ilgi uyandırırılar.
5. Öğrencilerin hepsine aynı zamanda aynı olanakların tanınmasını sağlarlar.
6. Tutum ve davranış değişikliklerini kolaylaştırırlar.
7. Hemen bütün öğrencilerin ilgilerinin uyandırılmasına ve devam ettirilmesine yardım ederler.
8. Öğretilen konunun uzmanlarını ve konuyla ilgili sayısız kaynağın sınıfa getirilmesini sağlarlar.
9. Öğrencilerin, yaşanılan sosyal ve fiziki çevre ile temasını sağlarlar.

10. Yaşları, yetenekleri, kültürleri farklılık gösterse de tüm öğrenci grupları için elverişlidirler.

Yukarıda sayılan özellikler ayrıca görsel-işitsel materyallerin sağladığı yararları da kapsamaktadır. İzletilecek filmin öğrencilere sunumundan önce öğretmenin yapması gereken birtakım ön hazırlıklar vardır. Ön hazırlık olmadan sınıfta izletilen filmlerin öğrenciye sağlayacağı fayda en aza inmektedir. Bu yüzden öğretmenin yapması gereken hazırlıkları şu şekilde sıralayabiliriz:

1. Öğretmen, derste kullanacağı filmi önce muhakkak kendi izlemeli, izlerken hedef-davranışa uygun notlar almalı, öğrencinin izlerken dikkat edeceği noktaları belirlemelidir.
2. İzletilecek filmi destekleyici etkinlikler önceden belirlenmelidir. Dil öğretimi için boşluk doldurma etkinliği, filmle ilgili soru cevap etkinliği, bir kompozisyon oluşturma etkinliği, ya da filmi tamamlama etkinliği gibi farklı etkinlikler planlanabilir.
3. Film izletilecek derslikler, gerekli olan teknolojik araçların tam olarak çalıştığı yerler olmalıdır. Filmler için sınıflarda bilgisayar, projeksiyon, projeksiyon perdesi, ses sistemi bulundurulmalıdır. Bu sistemler bütün öğrencilerin görebileceği bir pozisyonda bulundurulmalıdır.
4. Bir önceki derste ya da dersin başlangıcında öğrencilere izletilecek film hakkında kısa bir bilgilendirme yapılmalı, filmle ilgili motive edici sözler söylenmelidir.
5. Derste kullanılacak olan filmler, yabancılara Türkçe öğretiminde belirlenen seviyeler olan temel seviyeye, orta seviyeye ve ileri seviyeye uygun olmalıdır. Temel seviyedeki bir sınıfta kullanılacak olan filmin içerisinde yer alan konuşmaların akışı daha yavaş ve tane tane olmalıdır. Aksi durumda öğrenciler izletilen filmi anlayamaz ve hedeflenen davranışlar kazandırılmaz. Orta seviyede ve ileri seviyede de bu durum dikkate alınmalıdır.
6. Film ile yapılacak etkinliğin -bu uzun metraj bir film olduğu takdirde- süresi dersin tamamına sarkmamalıdır. Dersin başlangıcında bilgilendirme ve dersin sonunda da filmle ilgili etkinlik yapacak kadar süre bırakılmalıdır. Bunu öğretmen ders saatine göre planlamalıdır.
7. Derste kullanılacak filmin seslendirmesinde problem olmamasına önceden dikkat edilmelidir.

8. Öğrencilerin ilgileri, kültürleri, yaşam tarzları, inançları dikkate alınmalı izletilecek filmler buna göre planlanmalıdır. İzletilecek film, genel ahlak kurallarına ve öğrencilerin kültürlerine aykırı görüntüler içermemelidir. İlginç filmler, dersi olumlu etkileyecektir.
9. Film etkinliklerinde öğrencilerin motivasyonunu arttırmak amacıyla yarışmalar yapıp öğrenciler ödüllendirilebilir. (Odabaşı-Namlu, 1998: 11-13).

Günümüzde hemen her insana hitap edecek tür ve çeşitliliğe sahip olan filmler, toplumun ruhunu yansıtan berrak bir aynadır. O aynada filmin ait olduğu ülkenin estetik algısını, düşünce yapısını, dini anlayışını, dünya görüşünü, klasik ve popüler kültürünü görebiliriz. Bu gerçekliğe sahip olan filmleri eğitimin her alanında olduğundan çok dil öğretimi sınıflarında kullanmak, klasik ve tekdüze anlatımın önüne geçerek daha etkili olacaktır. Türk milletine ait her şey de özenle seçilen filmler aracılığıyla yabancı öğrencilere aktarılabilir. “Yabancılara Türkçe Öğretiminde filmlerin kullanımı her seviyede (A1, A2, B1, B2, C1, C2) ve her türde (kelime öğretimi, okuma-anlama, dinleme, dil bilgisi vb.) en önemli etkiye sahip vazgeçilmez metottur.” (Gülseven, 2014: 404).

“Güçlü kurguya, zengin toplumsal ve kültürel unsurlara sahip Türk filmler pek çok yönden Türk kültürünü ve toplumunu yansıta araçlardır. Türkçe filmler, gerçek dil çevresine zengin kültürel çağrışımlar sağlar. Türkçe filmlerin izlenmesi öğrencilerde;

- * Türkçeye karşı dil hassasiyetinin kazanılması,
- * Dinleme ve konuşma becerilerinin gelişmesi,
- * Bilgi dağarcığının ve kültürel birikimlerinin artması,
- * Türkçe öğrenmeye daha istekli olmaları gibi birçok faydalı nitelik kazandıracaktır.” (İşcan, 2017: 53).

“Yapılan akademik çalışmalarda kullanılması gerektiği ifade edilen, yabancılara Türkçe öğretirken görsel ve işitselliği olan “kısa ve uzun metrajlı filmlerden yararlanma metodu”; hem dil öğrencilerine Türkçeyi öğretirken kolaylıklar sağlayacak hem de öğrencilerin Türkçeyi öğrenme düzeylerinin yükselmesine katkıda bulunacaktır. Nitelikli filmler diye ifade edebileceğimiz; Türk kültürünü ve evrensel duyguları verebilecek, Türkiye’nin tanıtımının yer aldığı, Türkçenin düzgün ve doğru kullanıldığı filmleri öğrenciyle paylaşmak yabancılara

Türkçenin öğretiminde katkı sağlayacaktır. Bunun yanında filmleri seyrederken ve filmleri izledikten sonra yapılacak etkinliklerle öğretilen bilgiler pekiştirilecektir.” (Arabacı, 2015).

2.11. Yabancı Dil Öğretiminde Çizgi Filmlerin Kullanımı

Günümüzün hızlı ve yorucu dünyasında film izlemek, güzel vakit geçirmek için olduğu kadar hayal gücümüzü geliştirmek ve hayatın gerçekliğinden kaçış için de gerekli olan bir ihtiyaç hâline gelmiştir.

“Dolayısıyla bu sanat eserlerinin içlerinde sakladıkları gizli sırları iyice anlamak, ortaya koydukları yenedünya tahayyülünü kavramak ve elbette hoşça vakit geçirmek için film izleriz. Bir taraftan da hikâyenin akışındaki gizemli çekimin nasıl yaratıldığını anlamak için çaba sarf eder, bu hikâyelerden gündelik hayatımıza yansımalar yaparız. Genellikle tüm bunların gerçekleştiğinin ayırtında olmayız bile.” (Clarke, 2012: 13).

8. sanat olan sinema insanları belli bir zaman aralığı içerisinde kendi dünyasına çeker, süresi dolup bittiğinde ise yeni fikirler, hayal gücü, empati duygusu gibi pek çok kazanımla o dünyadan tekrar çıkarır.

Son yıllarda sinema, bir eğlence aracı olmanın yanı sıra pek çok alanda da kullanılmaktadır. Reklam, propaganda gibi amaçlarının yanı sıra eğitim alanında da sinemaya başvurulmaktadır. “Günümüzde öğretmenler matematikten dil bilgisine pek çok alanda belirli bir alana yönelik özel olarak geliştirilmiş uygulamalardan yararlanmaktadır.” (Zagal vd. 2004). Özellikle çocukların eğitimde sinema sanatı çok kullanılmaktadır. Sinema sanatında çocuklara en çok hitap eden tür ise çizgi film ya da animasyon filmlerdir. “Eğitim alanında yapılan araştırmalar çocukların değişik öğrenme yöntemleri ile edindikleri bilgiyi daha uzun süre koruduklarını ortaya koymaktadır. Üç boyutlu animasyon ve etkileşimli uygulamalar bu anlamda çocuklarda kalıcı öğrenmenin gerçekleşmesini sağlayacak görsel, işitsel ve kinestetik modellerin üçünü de içinde barındırmaktadır.” (Felice ve Tacket 2011). Animasyonlar ile çocukların görme, duyma gibi birden fazla duyularına hitap edilir ve içindeki renklerin çeşitliliği, hareketlilik ve olay örgüsü vasıtasıyla da dikkatleri daha uzun süre yoğunlaşabilir. “Bliss, Ogborn ve Whitelock gibi araştırmacılar, çizgi filmin çocukların öğrenmesi üzerindeki etkisini araştırmışlar ve öğrenmede görsel

öğelerin yararlı olduğunu belirtmişlerdir. Çizgi filmler, içinde barındırdığı abartı, nükte ile birlikte çocukların gerçek hayatlarından tanıyıp bildikleri nesne ve resimler sayesinde, sadece çocukların değil yetişkinlerin bile dikkatini kolaylıkla çekebilme özelliğini taşımaktadır.” (Dalacosta vd. 2009) Eğitimin her alanında dersleri çizgi filmlerle renklendirmek dersteki verimi daha da arttıracaktır.

Matematik, tarih, coğrafya gibi alanların yanı sıra dil öğretiminde de çizgi filmleri ders materyali olarak kullanmak, öğretilenlerin daha kalıcı hâle gelmesine yardım edecektir. “Parette ve arkadaşlarının (2011) çalışması dil öğreniminde animasyon kullanımının çocukların dikkatini çekmede etkili olduğunu ortaya koymuştur. Öğrenmeye katkısı dışında, animasyonun çocukların genel olarak olumlu bakışa sahip olmalarında da etkisi bulunmaktadır. Öğrenmede kullanılan üç boyut deneyiminin çalışmaya katılan çocuklarda istek ve heves oluşturduğu gözlenmektedir.” (Mitchell vd. 2013). Çizgi filmler dil öğretiminde kullanılırken amaç belirlenmeli, hedef kitlenin seviyesine ve öğrencilerin hâkim oldukları dil bilgisine dikkat edilerek filmler izletilmelidir. Diğer video materyallerinde de olduğu gibi izlenme öncesi, izleme sırası ve izleme sonrası için etkinlikler hazırlanarak bu yöntem daha etkin ve amaca yönelik hâle getirilmelidir.

2.12.Yabancı Dil Öğretiminde Sessiz Filmlerin Yeri ve Kullanımı

Dünyanın küreselleşmesi ve teknolojinin ilerlemesi neticesinde ülkeler ve kültürler arasındaki sınırlar da ortadan kalkmaya başlamıştır. Sosyal medya mecraları sayesinde insanlar arasındaki iletişim mesafeleri, dilleri, dinleri aşarak teknolojinin gittiği her yere ulaşmaktadır. Söz gelimi, bir ülkedeki bir insanın videosundaki bir hareket akım hâline gelmekte ve bu fiil bütün dünyaya yayılmakta, aynı hareketi milyonlarca farklı insan yapmaktadır. Uluslararası ilişkilerin yanı sıra tüm bu teknolojik ilişkilerin de artması daha fazla kitleye ulaşabilmek için dil bilme konusunu da önemli hâle getirmektedir. Dil öğrenmek için de artık teknolojik araçlar kullanılmakta, görsel ve işitsel materyaller bu alanda önemini arttırmaktadır. Bu materyallerin başında da sinema gelmektedir. “... Fransa’da kimya bilimci Louis ve biyolog Auguste Lemiére kardeşler babaları sanayici Antoine Lumière’nin yardımıyla tek kişinin izleyebileceği durumdaki bu sistem yerine önce “Chronoptographe” adlı bir aygıt gerçekleştirip birkaç gösteri yaptıktan sonra,

görüntüyü hem kaydeden hem de yansıtan “Sinematograf” adını verdikleri bir aygıt geliştirirler. Bu buluşlarına verdikleri ad da zamanla, gelişen yeni bir sanatın yani “Sinema”nın adı olarak benimsenir. Böylece sinemaya adını veren aygıt birbirinden değişik özellikleri olsa da aynı anda hem Avrupa’da hem de Amerika’da bulunmuş olur. Tarihin ilk sinemacıları da geliştirdikleri bu aygıt sayesinde sinema tarihinin ilk filmlerine imza atarlar.” (Acar, 2017: 21, 22). Sinema, karanlık bir salonda tüm dikkatini perdeye yoğunlaştıran izleyiciyi içine çeken bir gerçeklik ve etkiye sahiptir. “İnsan beyni, yaşanan olaylar arasında zaman ve yer olarak bağlantılar kurar. Yani birbirinden ayrı ögeler arasında bağlantı kurup onları birleştirir.” (Acar, 2017: 17). Yapay bir ortam yerine izleyiciye gerçeklik sunan sinema, günümüzde dünya çapında bir etkiye sahiptir.

Işık, hareket, gerçeklik izlenimi ve birleştirme sinemanın en temel dört özelliğidir. Işığın ve gölgelerin kullanılma biçimi ile perdede çeşitli anlamlar ve etkiler ortaya çıkartılır. “Filmler tahayyülümüzün yükselmesini ve gelişmesini sağladıkları gibi hayata daha geniş bir duyarlılıkla bakmamızı sağlar. Yine gündelik yaşantımızı ve hissiyatımızı dönüştürme gücüne de sahiptirler. İster Kuzey Kanada Eskimo kültürüne dair bir illüstrasyon ya da ister absürt tarzda canlandırılmış bir Soğuk Savaş karikatürü olsun film afişlerinin kişilerde yarattığı güçlü etki bunu kanıtlamaktadır.” (Clarke, 2012: 16). Sinema eğlence aracı olmanın yanı sıra siyasi propaganda, kitlesel farkındalık yaratma, insanları yönlendirme gibi pek çok amaca hizmet etmektedir.

Sinema icat edildiğinde filmler çok kısa, renksiz ve sessizdi. Sinemanın ilk yıllarında zaman zaman film durdurularak anlatıcılar filmdeki konuşmaları ve olayları izleyiciye anlatır. Daha sonraları yine zaman zaman film durdurulur ve levhalara yazılan kısa anlatımlarla filmdeki gelişmeler açıklanır.” (Acar, 2017: 22). O yıllarda sinemaya rağbet eden kitle de sinema filmlerinin etkilerinin gözleneceği, sinemanın propaganda amacı olarak kullanılarak millet bilincinin de aşılacağı göçmen gruplarıydı. “...Altın yerine bir anlamada “nikele hücum” devri denilebilecek bu olay önemli bir süreçtir. O dönemde “nikel” diye beş sentlik paraya denmektedir. Bu da o yıllarda film izlemek için ödenen ücretin karşılığıdır. Pitsburg’daki bu atılımın üzerine ucuz olmasına karşın oldukça karlı olan bu “bir nikel”e girilen sinema salonlarının sayısı ülke çapında hızla artar ve bu salonlara da “nikel odeon”ların

müşterileri alt tabakadan yoksul insanlarla yeterince ya da hiç İngilizce bilmeyen, bu nedenle de söze dayalı bir sanat olan tiyatrolara gidemeyen göçmenlerden oluşmaktadır.” (Acar, 2017: 27). O dönemde filmlerin sessiz olması ve sessiz filmlerin anlatım aracının da hareket ve mimikler olması ile dil bilinmese de fikirlerin karşı tarafa iletilmesini sağlamıştır. “Yabancılara Türkçe öğretimi sırasında en önemli etkinlik, kelime öğretimidir. Kelime öğretiminde kullanılacak rol yapma, drama ve gösteri teknikleri, zekâ türlerinin özelliklerine hitap eden öğretim teknikleridir. Çünkü, değişik zekâ alanlarına sahip olan öğrenciler, belli kelimelerin öğretilmesini amaçlayarak hazırlanmış küçük piyesleri veya skeçleri izlemekten hoşlanırlar. Ayrıca kısa metrajlı filmlerle pandomim filmleri kelime öğretiminde çok yararlıdır. Özellikle Türkçeyi yeni öğrenmeye başlayan yabancılar için pandomim filmleri, isim ve fiil öğretiminde çok önemli bir materyaldir. Çünkü kelime öğretimi, doğrudan yöntemle dayalı olarak gerçekleştirilmelidir. Film kareleri de anlatılmak isteneni doğrudan verebilme özelliğine sahiptir.” (Barın, 2007: 168). Pandomim filmleri de sessiz filmlerdendir ve kelime öğretiminde çok etkilidir.

Filmler sayesinde öğrenciler ders kitaplarına oranla daha çok kültüre maruz kalırlar. “Filmler her düzeyden insanla öğrendikleri dil arasında duygusal bağ kurar. Öğrenciler filmler sayesinde öğrendikleri dile yakınlık duyarlar. Çünkü filmler aracılığıyla öğrenile dile ait kültürle, kitaplara göre doğrudan ve daha yakından tanışma fırsatı elde edilir. Filmdeki senaryonun güçlü oluşu, sahnelerin çekiciliği, oyuncuların sempatik tavırları, filmin konusu gibi öğeler, bireyleri öğrendikleri dile ısındırabilir.” (Barın, 2007: 167). Sinemayı diğer tüm görsel ve grafik sanatlarından ayıran en önemli özellik harekettir. Hareket vasıtası ile bir hikâye anlatmak, gerilimler yaratmak, imgeler oluşturmak mümkündür. Resim, heykel, minyatür gibi pek çok görsel sanat ve radyo, radyo tiyatrosu gibi işitsel sanatlara göre sinema, içindeki nesne ve öznelerin gerçek şekillerini yansıttığı için gerçeklik izlenimi en kuvvetli olan sanattır.

Derslerde materyal olarak kullanılacak filmler okutmanlar tarafından özenle seçilmeli ve izleme öncesi, izleme sırası ve izleme sonrası etkinliklerle öğretim pekiştirilmelidir.

2.13.Yabancı Dil Öğretiminde Temel Söz Varlığını Belirleme

İnsanı diğer canlılardan ayıran en büyük özelliği belirli kuralları ve ifade biçimlerine sahip olan dil vasıtasıyla kendini ifade etmesidir. İnsanoğlu dili yalnızca kendini ifade etmek için değil yeni şeyler öğrenmek ve öğretmek amacıyla da kullanır. Bunu yaparken de yeterli gelecek derecede kelime hazinesine ihtiyacı vardır. Bireylerin yabancı dil öğrenirken de kelime hazinelerini genişletmek, yeni dilde kendilerini daha rahat ifade etmelerine ve öğrendiklerini kullanabilmelerine yardımcı olacaktır. Kişinin bildiği tüm kelimeler anlamında kullanılan söz varlığı Korkmaz'a göre (1992), bir kişinin veya topluluğun söz dağarcığında bulunan sözcüklerin toplamıdır.

Bir milletin millet olarak gelişimini söz varlığına bakarak anlayabiliriz. “Bir dilin söz varlığı, o dilin tarihine geniş ölçüde ışık tutmakta, yüzyıllar boyunca ortaya çıkan ses, biçim, söz dizimi ve anlam değişikliklerini yansıtmakta, hangi dillerin etkisiyle, ne türden değişimlerin gerçekleştiğini göstermektedir.” (Aksan, 1996: 11). Söz varlığı hem geçmişten günümüze milli bir bağlantı kurar hem de günlük hayattaki iletişimin daha akıcı ve etkili kurulmasına yardım eder. “Kelime hazinesinin genişliği, kişiye konuşma kolaylığı, akıcılığı ve cesareti sağlar. Bu sebeple güzel konuşmak için kelime hazinesini geliştirmek gereklidir.” (Türkçe Eğt. Ve Öğr. Kılavuzu, 1986: 219).

Söz varlığının belirlenmesi hem ana dili kullananların hem de Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen insanların konuşma becerilerini geliştirecek hem de kelime hazinelerine yeni kelimeler katmalarına yardım edecektir. “Ana dili ve yabancı dil öğretiminde, öğretilecek dilin en sık geçen, en gerekli sözcüklerinin saptanması, bu öğretimden alınacak sonucun başarılı olup olmamasında rol oynamakta, öğrenen kişiye en gerekli sözcüklerin belirlenmesi konusunda, özellikle sıklık sayımlarına dayanan çalışmalar yapılmaktadır.” (Aksan, 1990: 19). Özellikle yabancı dil olarak Türkçe öğretimi yapan okutmanların işlerini kolaylaştırmak için söz varlığı çalışmalarına ihtiyaç duyulmaktadır. Bilimsel anlamda bu çalışmalar yeterli değildir. Dil öğretimi için söz varlığı çalışmaları şarttır. Bunun için de temel yaşam alanları ve ihtiyaç analizine göre kelimeler belirlenmelidir. “Temel söz varlığını belirlerken öncelikle organ ve akrabalık adlarının, sayıların, günlük hayatta sıkça kullanılan isim ve fiiller ile onlarla ilişkisi olan kelimelerin, sıkça kullanılan deyimler, atasözleri ve iletişimde önemli bir yeri olan kalıplaşmış sözlerin ele alınması gerekmektedir.”

(Barın, 2003: 311). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi esnasında da öğrenci profiline uygun kelimelerle oluşturulan metin ve etkinlikler düzenlemek eğitimi çok daha verimli hâle getirecektir. “...öncelikle Türkçenin hedef kitleye ne derece öğretilmesi için iyi belirlenmesi gerekmektedir. Bu belirlenmeler için de ihtiyaç analizi (need analysis) yapılmalıdır. Eğer amacınız bir yabancıyı Türkiye’de lisans veya lisansüstü öğrenim görebilmesini sağlayabilecek düzeyde bir dil öğretiminin yapılması ise belirlenmeleriniz farklı, ev hanımlarına günlük ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri düzeyde Türkçe edindirmekse belirlenmeleriniz farklı olacaktır.” (Barın, 2003: 312).

Kelime hazinesi, bir insanın kendini etkin bir şekilde ifade edebilmesinin birinci anahtarıdır. Dil bilgisi, söz dizimi gibi dil bilimsel her türlü bilgiye sahip olan ancak kısırlı bir kelime dağarcığına hâkim olan öğrenci her ne kadar cümle kurulumunda hata yapmasa da kendini ifade etmekte güçlük çekecektir. “Sıklık listelerinden yararlanarak sözcük öğretimine dilde en çok kullanılan sözcüklerden başlarız. Araştırmalar en çok kullanılan 2000 sözcüğü bilen bir öğrencinin normal bir metindeki sözcüklerin yüzde 85’ini anladığını ispat etmiştir.” (Vandewalle, 1999: 9). Özellikle temel seviyelerde derslerde kelime öğretimine ağırlık vermek, öğrencilerin dil edinimi sürecini daha hızlı ve pratik şekilde tamamlamasına katkı sağlayacaktır.

2.14.Yabancı Dil Öğretiminde Fiillerin Öğretimi

İnsanın kendini ifade etmesi için zengin bir kelime dağarcığına ihtiyacı vardır. Her dilde anadilden gelen bir temel kelime (mot primitif) varlığı bulunur. Daha yeni zamanlarda üretim ve birleşim yolları ile yapılmış veya yabancı dillerden gelmiş kelimelerle birlikte bu varlık dilin kelime dağarcığını meydana getirir. Deyimler, atasözleri, fıkralar vb. de dilin varlıklarındandır. Dil, yaşayan bir organizma gibi zamanın ihtiyacına göre durmadan kendi yapısından kelimeler yaratarak ve yabancı dillerden kelimeler alarak dağarcığını zenginleştirir. Bir yandan da bazı kelimeleri eskitir ve düşürür. Buna göre kelime dağarcığı artan, bir yandan da değişen, yenilenen bir hazinedir.” (Banguoğlu, 1986: 141). Bu hazineyi oluşturan yapılar isim ve fiillerdir. İnsan, eylem odaklı ve eylemlerle hayatını devam ettiren bir varlıktır. “İnsan hayatında etkin role sahip unsurlardan biri olan dilin, vazgeçilmezliğinin temelinde, insanoğluna kendisini ve dış dünyayı ifade etmesinde yardımcı olan

sözcükler yatmaktadır. Sözcükler, insan zihninin isteğe bağlı olarak ürettiği yapay göstergelerdir. İnsanoğlu bu yapay göstergeler sayesinde dış dünyanın ayrıştırılarak içselleştirilmesini, algılanmasını ve anlamlandırılmasını gerçekleştirebilmektedir. Söz dağarcığı bütün disiplinlerin oluşumunda ve gelişiminde başrol oynayan temel unsurlardan biridir. Söz dağarcığı zenginliği ile sıkı bir ilişki gösteren temel dil becerileri ve özellikle okuduğunu anlama gücü, değişik akademik alanlardaki başarı ile yüksek bir ilişki göstermektedir.” (Yalçın ve Özek, 2006: 171, 130-139).

Dil edinimi esnasında kelime dağarcığını zenginleştirmek, geniş bir söz varlığına sahip olmak gerekmektedir. Kelime öğretimi için de bazı yöntem ve tekniklerden faydalanmak gerekir.

“Sözcük öğretiminde kullanılacak rol yapma, drama ve gösteri teknikleri, zekâ türlerinin özelliklerine hitap eden öğretim teknikleridir. Çünkü değişik zekâ alanlarına sahip öğrenciler, belli sözcüklerin öğretilmesini amaçlayarak hazırlanmış küçük piyesleri veya skeçleri izlemekten hoşlanırlar. Ayrıca aşağıdaki uygulamalardan da sözcük öğretiminde yararlanmak gerekir.

- Resimlerden yararlanma
- Resimli veya karikatürlü hikâyeler oluşturma
- Kısa metrajlı filmler
- Pantomim filmleri
- Bilmece ve bulmacalar
- Eş ve zıt anlamlı kelime bulma yarışmaları vb.” (Güzel ve Barın, 2016: 261-262).

“Temel fiilleri öğretirken dilde çok kullanılan bileşik fiilleri de öğretmek gerekmektedir. Temel seviyede günlük hayatta kullanılan oku-, yaz-, yat-, kalk-, yürü-... gibi basit fiiller verilirken öğrencinin kendini ifade ederken en çok hangi fiillere ihtiyaç duyacağı düşünülmeli ve buna göre fiiller belirlenmeli. Bunun yanı sıra sıklık çalışmalarındaki fiiller de belirlenerek öğrencinin kelime dağarcığına eklenmelidir. Öğrenciye temel seviyede somut isimlerin öğretilmesi gibi somut fiillerin öğretilmesinde fayda vardır. Öğrenciye göstererek canlandırma yoluyla öğretilebilecek somut fiiller ilk önce verilmelidir. Bu somut fiillere dayalı olarak basit soyut fiiller de sırayla öğretilmelidir.” (Bölükbaşı, 2019: 21). Derslerde kelime öğretirken fiil öğretimine de ayrıca önem verilmelidir. Çünkü zaman kalıplarını

kullanabilmek, hareketleri, duyguları, işleri ifade edebilmek için fiillere ihtiyacımız vardır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi yaparken de derslerde bolca fiil cümlelerine örnekler verilmelidir. Bu yolla öğrencilerin kendilerini ifade gücü artacak ve dili doğru kullanma kabiliyetleri gelişecektir.

2.15.Yabancı Dil Öğretiminde Filmlerin Kullanımı İle İlgili Çalışmalar

Bu başlık altında Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ve dil öğretimi alanında yapılmış filmlerle ilgili çalışmalara yer verilmiştir.

Amanlikov (2015), “Alt yazılı Filmlerin İngilizce Eğitiminde Faydaları” adlı çalışmasında, İstanbul’da T.C. Millî Eğitim Bakanlığına bağlı özel bir ilköğretim okulunda birinci sınıftan itibaren yoğunlaştırılmış İngilizce eğitime tabi tutulan altıncı sınıf öğrencilerinin İngilizce alt yazılı orijinal filmlerin İngilizce eğitime katkısı araştırılmıştır. Çalışmada öğrenciler, deney ve kontrol grubu olarak ayrılmış ve deney grubuyla alt yazılı filmlerle müfredat takibi yapılırken kontrol grubuna müfredatta geçen yoğunlaştırılmış alıştırmalarla normal eğitime devam edilmiştir. Çalışmanın sonucunda, istatistik verileri her iki grup arasında anlamlı bir fark olduğunu göstermiştir. Mevcut müfredatın İngilizce alt yazılı filmlerle zenginleştirilerek verilmesi öğrencilerin dil bilgisi, kelime hazinesi, motivasyon gibi konularda kendilerini geliştirmelerine katkı sağlamıştır.

Aydemir (2019), “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Deyim Ve Atasözlerinin Bağlamdan Anlamaya Dönük Video Destekli Öğretimi: Bir Eylem Araştırması” adlı araştırmasında, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Türkçe ve Yabancı Dil Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezindeki B2-C1 düzeyinde 14 öğrenciye dizi film kesitleri ders materyali olarak kullanılmış ve uygulama 7 hafta sürmüştür. Araştırmanın sonucunda öğrencilerin deyim ve atasözlerini bağlamsal tahmin yürütme etkinliğinde olumlu sonuçlar gözlenmiştir.

Aydın (2020), “Türkçe Dersinde Kısa Film Destekli Etkinliklerin Görsel Okuma Becerilerine Etkisi” isimli çalışmasında, Türkçe dersinde kullanılan kısa filmlerin 7. Sınıf öğrencilerinin görsel okuma becerilerine etkisi araştırılmıştır. Çalışma, karma yöntem araştırma yaklaşımıyla tasarlanmış, nicel kısmı ön test-son test kontrol gruplu deneysel desen ile nitel kısmı gözlem ve görüşme süreçlerinden oluşan durum çalışmasıyla oluşturulmuştur. Çalışmanın uygulama kısmında kontrol grubuna ders

kitabı ve öğrenci çalışma kitabına dayalı çalışmalar yapılırken deney grubuna kontrol grubu öğrencileri ile yapılan çalışmalarda ders kazanımlarına uygun kısa filmler kullanılmıştır. Verilerin analizi ile Türkçe dersinde kısa filmlerin kullanımının öğrencilerin ilgi, katılım, başarı ve çevrelerine karşı duyarlıklarını artırdığı; görsel okuma becerilerini anlamlı ölçüde, yüksek etki düzeyinde ve kalıcı olarak geliştirdiği bulgusuna ulaşılmıştır.

Delen (2016), “Yabancılara Türkçe Öğretiminde Filmlerin Kullanımı (Selvi Boylum Al Yazmalım Filmi Örneği)” isimli çalışmasında, dil öğretiminde filmlerin kullanımının kültür öğretimi konusunda olumlu etkilerinden söz etmektedir. Bu çalışma, öğrencilerin seviyelerine göre belirlenmiş “Selvi Boylum Al Yazmalım” filmi öğretmenin de yönlendirmeleriyle izletilmiş, kültür öğretimi konusundaki katkıları araştırılmış, aynı zamanda kültür öğelerinin öğrenilmesi sonrasında kalıcılıkları araştırılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen verilerle, kültür öğeleri geleneksel yöntemlere kıyasla, filmler kullanılarak daha verimli bir şekilde öğretilmiştir.

Dilber (2015), “Deyim ve Deyimsel Günlük İfadelerin İngilizce Alt Yazılı Filmlerle Öğretilmesi” isimli çalışmasında, İngilizce altyazılı filmlerin deyim ve deyimsel günlük ifadelerin öğrenilmesine etkisi araştırılmıştır. Çalışmaya, Dicle Üniversitesi İngilizce Öğretmenliği bölümü birinci sınıfta okuyan 46 öğrenci çalışmaya katılmış, deney ve kontrol grubunu oluşturmuştur. Çalışma 2013-2014 akademik yılı ilkbahar döneminde gerçekleştirilmiş olup 11 hafta sürmüştür. Çalışma sırasında, deney grubu deyimleri alt yazılı filmleri izleyerek öğrenmiş, kontrol grubu ise aynı deyimleri film izlemeden öğrenmiştir. Çalışma sonucunda, İngilizce alt yazılı İngilizce filmleri izleyen öğrencilerin deyim ve deyimsel günlük ifadeleri daha iyi öğrendiği, alt yazılı filmleri izlemeden öğrenen öğrencilere göre daha fazla başarı sergiledikleri görülmüştür.

Doğan (2015), “Çevre İçerikli Belgesel Filmlerinin Uludağ Üniversitesi Hazırlık Sınıfı Almanca Öğrencilerinin Sözcük Dağarcıklarının Gelişimine Katkısı” isimli çalışmasında, filme özgü özellikleri, bağlam temelli ve çok duyulu kelime öğrenme kuramları ile bağdaştırıp çevre belgesellerinin alana has ve genel kelime dağarcığını geliştirmeye katkısını tespit etmek amaçlanmıştır. Bu çalışma kapsamında Almanca öğretmenliği ve Arkeoloji Almanca hazırlık sınıflarında bir dönem süresince farklı çevre belgeselleri (Çevre filmleri, kısa filmler, çizgi filmler, animasyonlar) ders

materyali olarak işlenmiştir. Çevre belgesellerinin kelime hazinesi gelişimine katkısını belirlemek amacıyla ön test - son test kontrol gruplu yarı deneysel desenli bir araştırma yöntemi uygulanmıştır. Bu çalışmada Almanca öğretmenliği öğrencileri deney grubu olarak, Arkeoloji bölümü öğrencileri ise kontrol grubu olarak belirlenmiştir. Çalışmanın sonucunda, çevre belgesellerinin kelime dağarcığına önemli bir katkı sağladığını ispat edilmiş, ayrıca bu materyalin Almanca derslerine entegre edilmesi gerektiği ve çevre eğitiminin uluslararası bir görev olduğu gerçeğini vurgulayan bir uygulama şekli oluşturulması tavsiye edilmiştir.

Dursun (2017), “Yabancılara Türkçe Öğretiminde Film Kullanımının Öğrencilerin Anlama Becerisine Etkisi” adlı çalışmasında, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Türkçe Öğrenim, Araştırma ve Uygulama Merkezi (TÖMER) ve Erzincan Üniversitesi Türkçe Öğrenim, Araştırma ve Uygulama Merkezi (TÖMER) öğrencilerinden 36 kişilik örneklem grubuna bir günün tamamında uygulanan etkinliklerle anlama becerilerinde değişiklik olup olmadığı ölçülmüştür. Çalışmanın sonucunda öğrencilerin yazmaya kıyasla sözlü anlatımlarının daha iyi olduğu, kelime bilgilerinde artış olduğu, filmdeki duygu durumlarını yüksek oranda çözümleyebildikleri, karakterleri çok yönlü değerlendirmede ve filmdeki olay örgüsünü çözümlenmekte başarılı oldukları gözlemlenmiştir. Elde edilen verilerin sonucunda yabancılara Türkçe öğretiminde film izlemenin başarıya etki ettiği belirtilmiştir.

Ekinci (2017), “Altyazılı Animasyon Filmlerinin İngilizceyi Yabancı Dil Olarak Öğrenen Öğrencilerin Dinleme Becerileri Üzerindeki Etkisi” adlı çalışmasında, yabancı dil olarak İngilizce öğrenen öğrencilerin dinleme becerileri ve motivasyonları üzerindeki etkiyi belirlemek adına deneysel bir çalışma yapılmıştır. Çalışma, Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu 2015-2016 bahar döneminde 10 hafta süre ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmada öğrenciler deney ve kontrol grupları olarak ikiye ayrılmıştır. Deney grubu öğrencileri belirlenen süre boyunca altyazılı animasyon filmlerini izlerken kontrol grubu öğrencileri, normal dinleme dersi müfredatlarını takip etmişlerdir. Yapılan deney sonunda, sınıfta altyazılı animasyon filmleri kullanılması Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu’ndaki İngilizceyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin motivasyon ve başarı düzeylerini ortaya koyduğu görülmüştür.

Elsıkma (2019), “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kullanılan Kısa Filmlerin Kültürel Unsurlar Açısından İncelenmesi” adlı çalışmasında, Yunus Emre Enstitüsü Görsel Eğitim Seti’nde bulunan, Enstitünün temel seviyede Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde yardımcı materyal olarak hazırlattığı kısa filmlerdeki kültürel unsurlar incelenmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak, Diller için Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi ’ne göre yabancı dile ilişkin verilmesi gereken sosyokültürel unsurlar, UNESCO’nun somut olmayan kültürel mirasa dair tanımları ve konuyla doğrudan ilişkili araştırmalar göz önünde bulundurularak hazırlanan “Kültürel Unsurlar Kontrol Listesi” kullanılmıştır. 6 ana başlık ve bunlara bağlı alt başlıklar şeklinde tasniflenerek oluşturulan kontrol listesi, geçerlik ve güvenilirlik için, yurt içi ve yurt dışında en az 5 yıl süreyle Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında çalışmış 6 uzmandan görüş alınarak nihai forma ulaştırılmıştır. Araştırmada doküman analizi ile elde edilen veriler içerik analiziyle çözümlenmiştir. “Kültürel Unsurlar Kontrol Listesi” ne göre incelenen kısa filmlerde toplam 2097 kültürel unsur tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlar araştırmanın dokümanı olarak seçilen kısa filmlerin temel seviyede kültürel unsurlar bakımından zengin bir materyal olduğunu göstermektedir.

Erdem (2019), “Yabancılara Türkçe Öğretiminde Çizgi Film Kullanımına İlişkin Öğretici Görüşlerinin İncelenmesi” isimli çalışmasında, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde çizgi film kullanılmasına yönelik öğretici görüşleri incelenmiştir. Çalışmada araştırma grubu, Şanlıurfa’da “Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonun Desteklenmesi Projesi” (PCTES) projesi kapsamında Halk Eğitim Merkezleri ve Geçici Eğitim Merkezlerinde görev yapan 45 öğreticidir. Görüşme formu ile öğretmenlerin çizgi film izlemenin Türkçe öğretime katkı sağladığına, öğretim sürecini eğlenceli hâle getirdiğine ilişkin görüşlerine ulaşılmıştır.

Kaya (2018), “Türkçe Öğrenen Yabancıların İzledikleri Dizi Filmlerde Deyimlerin Kullanılma Sıklığı” isimli çalışmasında, televizyon dizileri çalışma alanı olarak belirlenmiş, dizilerde geçen deyimlerin saptanması ve sıklıklarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışma, Sakarya Üniversitesi Türk Dili Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi’nde B1 düzeyindeki 179 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Anket yoluyla öğrencilerin en çok izlediği beş dizi tespit edilmiş, bu dizilerden oluşan bölümlerde geçen deyimler belirlenmiş ve listelenerek sıklıkları incelenmiştir. Ortaya çıkan sonuçlardan hareketle en sık kullanılan ellışer deyim çalışmada tablolar hâlinde

sunulmuştur. Çalışmanın sonucunda, Türk dizilerinin Türkçe öğrenen yabancı öğrenciler tarafından sıklıkla izlendiği, dizilerin deyim varlığı açısından zengin birer kaynak olduğu saptanmıştır.

Koçer (2019), “Film Etkinliklerinin Öğrencilerin İngilizce Konuşma Kaygısı Ve Derse Yönelik Tutumlarına Etkisi: Bir Eylem Araştırması” adlı çalışmasında, altyazılı film etkinliklerinin ortaokul kız öğrencilerin İngilizce dersine karşı tutum ve İngilizce konuşma kaygıları üzerine etkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışma grubu, 2018-19 yılında Afyonkarahisar ilindeki Hocalar Yatılı Bölge Okulu’nda okuyan 7. ve 8. sınıftaki kız öğrencilerden oluşmuştur. Öğrenciler deney ve kontrol gruplarına ayrılmış ve deney işlem 8 hafta sürmüştür. Yabancı dil öğretim yöntemlerinden İletişimsel Yöntem kullanılarak film etkinlikleri oluşturulmuş ve haftanın belli günlerinde deney grubu öğrencilerine altyazılı İngilizce filmler izletilmiştir. Çalışmanın sonucunda, uygulanan film etkinliklerinin öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutum ya da İngilizce konuşma kaygı düzeylerine anlamlı bir etkisi görülmemiştir.

Saraç (2012), ““Seni Seviyorum, Moskova!” Filmi Perspektifiyle Türk Öğrencilere Kültür ve Dil Yetkinliği Kazandırmada Metotlar Oluşturma” isimli çalışmasında, ana dili Türkçe olan Türk dilbilimci öğrencilere, sanatsal filmlerin perspektifiyle kültür ve dil yetkinliği kazandırmada, teorik olarak metotlar oluşturmayı ve bunları temellendirmeyi amaçlanmıştır. Çalışmada, yabancı dil öğrenenlerin konuşma diline özgü diyaloglardaki becerilerini, filmin içeriğindeki diyaloglarda geçen ve konuşma diline ait olan sözcükleri ve söz öbeklerini anlama kabiliyetlerinin gelişimine dönük olarak, öğrencileri ölçme ve değerlendirme amaçlı test ve uygulamalar hazırlanmış ve sunulmuştur. Çalışmada yabancı dil olarak Rus dilinin öğretilmesindeki hedeflerden biri de kültür ve dil becerilerinin kazandırılması esnasındaki problemlerin tespit edilmiş, yabancı dil öğrenenlerin dilsel ve kültürel yönlerini artırıcı görsel ve işitsel materyallerin kullanımı ve bu araçların öğretici işlevlerinin tasviri yapılmış, sanatsal filmlerin içerik ve yapısına göre («Moskova, Seni Seviyorum» filmi esas alınarak) *Rusça-Türkçe öğrenim sözlüğü* oluşturulmuştur.

Sertdemir (2013), “Türkiye’de Ortaöğretimde Yabancı Dil Öğretiminde Görselliğin Yeri” adlı çalışmasında, varlıkları tanıma ve tanımlamada en çok faydalanılan duyu olan görme duyusu (görme engelliler hariç) insanların en çok yararlandıkları duyu olduğundan bahsedilmiş ve bu kapsam itibariyle görselleştirmenin önemine rağmen

Milli Eğitim kurumlarında hemen hemen hiç kullanılmadığı ortaya konulmaya çalışılmış, bu eksikliği giderebilmek açısından Almanca öğretmenlerinde bir farkındalığın oluşturulması amaçlanmıştır.

Sezen (2020), “Yabancılara Türkçe Öğretiminde Tv Dizisi Kullanmanın Atasözü Ve Deyim Öğretmedeki Etkisi (Aslan Ailem Tv Dizisi Örneği)” isimli çalışmasında, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde televizyon dizilerinin deyim ve atasözleri öğretimindeki etkisinin görülmesi amaçlanmıştır. Aslan Ailem dizisinin ilk 4 bölümündeki 20 deyim ile 5 atasözü öğretilmek istenmiştir. Çalışma grubu, Uşak Üniversitesi Türkçe Öğrenim, Araştırma ve Uygulama Merkezi (TÖMER)’nde 2018-2019 döneminde yabancı dil olarak Türkçe öğrenen B2 düzeyindeki 24 öğrencidir. Uygulama 6 gün sürmüştür. Öğrencilere ön test-son test uygulanmıştır. Sonuçlar karşılaştırıldığında, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde televizyon dizisi kullanmanın deyim ve atasözü öğretiminde olumlu ve etkili sonuçlar verdiği bilgilerine ulaşılmıştır.

Tekin (2013), “Otantik Kliplerden Alınmış Video Kliplerin Dinlediğini Anlama Açısından İngilizce Öğretiminde Kullanılabilirliği” adlı çalışması, 2011–2012 eğitim öğretim yılında Türkiye’nin Batı Karadeniz bölgesindeki bir devlet üniversitesinin Yabancı Diller Zorunlu Hazırlık Programı alt-orta (B) kuru seviyesinde öğrenim gören 126 öğrenci (73 kız, 53 erkek) ile yürütülmüştür. Araştırmanın sonucunda, otantik filmlerin kategorileri arasında öğrenci başarısını anlamlı düzeyde etkilemediği, ancak filmlerden alıntılan videolardaki konuşma metinlerinin uzunluğuna bağlı olarak kısa klipler lehine anlamlı farklılık olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca otantik filmlerden alınan kesitlerin öğrencilerin dinleme becerisine katkı sağladığı ortaya çıkmıştır.

Ünsal (2020), “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde “Keloğlan” Çizgi Filminin Kültürel Etkileşim Ögesi Olarak İncelenmesi” isimli çalışmasında, TRT Çocuk kanalında yayınlanan Keloğlan isimli çizgi film ele alınmış, 2012-2019 yılları arasında yayınlanan 71 bölümdeki kültürel öğeler analiz edilip incelenmiştir. Yapılan çalışmada yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde Keloğlan çizgi filminin kullanılmasının önemine yönelik grafikler oluşturulmuş ve değerlendirilmiştir.

Yeşilyurt (2016), “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Duygu Durumlarını Yansıtan Kısa Filmlerin Oluşturulması ve Öğrenci Başarısına Etkisi” adlı çalışmasında, Avrupa Dil Portfolyosu’nda B orta seviyesinde yer alan duygu

durumlarıyla ilgili kalıp ifadelerin öğretimi amaçlanmış ve problemler belirlenmiştir. Belirlenen kalıp ifadelerin yer aldığı 18 senaryo hazırlanmış, Gazi İletişim Fakültesi Stüdyosu'nda film çekimi gerçekleştirilmiştir. 40 kişilik Gazi Üniversitesi Türkçe Öğrenim, Araştırma ve Uygulama Merkezi (TÖMER) öğrencisi, deney ve kontrol grubu olarak ayrılmıştır. İki gruba da yapılan ön-test, son-test ile kalıp ifadelerin öğretiminde filmlerin kullanımının başarıyı daha çok arttırdığı tespit edilmiştir. Sonuç olarak dil kalıp ifadelerin öğretiminde kısa filmlerin öğretimdeki başarıyı arttırdığı, kalıp ifadelerin öğretimini kolaylaştıran kültürel bir unsur olduğu tespit edilmiş, bu iki unsurun dil öğretiminde nasıl kullanılabileceğine dair tavsiyelerde bulunulmuştur.

Yürük (2016), “İngiliz Dili Edebiyatı Bölümlerinde Öğrencilerin Okuma Becerilerini Geliştirmek ve Kültürel Farkındalığı Artırmak İçin “ÇokModlu Yöntem” Olarak Filmler” isimli çalışmasında, yabancı dil olarak İngilizce öğrenen öğrencilerin dilin konuşulduğu ülkede yaşamadıkları için dile maruz kalmaları açısından çokmodluluk gibi öğretim metotlarıyla geliştirilebileceği belirtilmiştir. Yabancı dil sınıflarında, hedef dilin sosyal ve semiyotik özelliklerini sağlaması bakımından en önemli öğretim materyallerinden birinin film olduğu söylenmektedir. Çalışmada, Selçuk Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü öğrencilerinin kültürel farkındalıklarını arttırmak ve okuduklarını anlama becerilerini geliştirmek adına filmin “çokmodlu yöntem” olarak kullanımının etkileri incelenmiştir. Çalışma deney ve kontrol grubu oluşturularak B1 seviyesindeki öğrencilerle gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın sonucunda, film kullanımının öğrenciler arasında belirgin bir farka yol açtığı tespit edilmiştir. Bir görsel içerik olan filmin öğrencilerin okuduklarını anlama becerilerini arttırmada ve geliştirmede yardımcı olduğu sonucuna varılmıştır.

Filmler, bilgileri hem işitsel hem de görsel hafızamıza sunarak bilgilerin kitaplara kıyasla daha kalıcı bir şekilde hafızaya yerleşmesine sebep olur. Filmler, kitaptan takip edilen derslere nazaran daha ilgi çekici olur ve kültürel unsurlar gelip geçici bir bilgiden öteye geçerek hafızalarda yer eder.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Çalışmanın bu bölümünde çalışmanın modeline, çalışma grubuna, çalışma ile ilgili verilerin toplanmasına ve verilerin analizine yer verilmiştir.

3.1.Araştırmanın Modeli

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde sessiz filmlerle fiil öğretimi konusunda öğretici görüşlerinin alındığı bu çalışmada, nitel araştırmaya dayanan basit betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. “Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, alguların ve olayların doğal ortamda, gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırmadır” (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 39). “Basit bilimsel analizde görüşülen ya da gözlenen bireylerin görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verilir. Bu tür analizde amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır.” (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 256). Yapılan araştırmaya veri sağlamak için görüşme tekniğinden faydalanılmıştır. Araştırmada nitel veri toplama yöntemlerinden görüşmeden yararlanılmıştır. “Görüşme, sözlü olarak sürdürülen bir iletişim türüdür. Araştırma konusu hakkında derinlemesine bilgi sağlar. Görüşme, sosyal bilimler alanında yapılan çalışmalarda en sık kullanılan veri toplama yöntemidir” (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 40). “Görüşme, en az iki kişi arasında sözlü olarak sürdürülen bir iletişim sürecidir. Görüşme, araştırmada cevabı aranılan sorular çerçevesinde ilgili kişilerden veri toplama şeklinde ifade edilebilir. Görüşme belirli bir araştırma konusu veya bir soru hakkında derinlemesine bilgi sağlar.” (Büyüköztürk vd., 2018: 158). “Bu teknikte araştırmacı tarafından hazırlanan sorular üzerinde yanıtlayıcının kısmen düzeltme hakkı vardır. Sorgulayan ve yanıtlayan, bazı soruları birlikte yeniden düzenleyebilirler” (Sönmez ve Alacapınar, 2013: 108). “Görüşmeler, uygulanan kuralların katılığına göre de: yapılandırılmış (formel), yarı yapılandırılmış (yarı

formel), yapılandırılmamış (informal, serbest) olmak üzere üçe ayrılabilir” (Karasar, 2012: 167).

Çalışmada öğretmenlerin yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde sessiz filmlerle fiil öğretimine ilişkin görüşleri olduğu için araştırmanın problemine ve amacına uygun olarak görüşme tekniği kullanılmıştır. Araştırma dönemi göz önünde bulundurulduğunda tüm öğretmenlere ulaşmak ve yüz yüze görüşme yapma olanağı olmadığı için araştırmaya katılan öğretmenlere e-posta yoluyla görüşme formu gönderilmiştir. Öğreticiler gönderilmiş olan formu doldurarak e-posta ile geri bildirimde bulunmuştur. Edinilen veriler birkaç kez okunarak kodlanmıştır. Kodlamalar yapıldıktan ve kodları altında toplayacak temalara ulaşıldıktan sonra araştırmacıların kodları, temaları karşılaştırılmıştır. Daha sonra kodlamalar arasındaki uyuma bakılmıştır. Veriler, içerik analizi yoluyla çözümlenmiştir.

3.2.Çalışma Grubu

Araştırmanın evreni Gazi Üniversitesi Türkçe Öğretim, Araştırma ve Uygulama Merkezi (TÖMER) ve İstanbul Aydın Üniversitesi Türkçe Öğretim, Araştırma ve Uygulama Merkezi (TÖMER)'dir. Bu üniversitelerdeki okutmanlarına görüşme formu yöntemi ile veri toplamak amaçlanmaktadır. Görüşme 20 okutmana uygulanmıştır. Alınan sonuçlar yorumlanarak sessiz filmlerin fiil öğretimine katkı sağlayıp sağlamayacağı ortaya konmaya çalışılmıştır. Araştırmanın genel amacı, araştırmanın evreni olan Türkçe Öğretim, Araştırma ve Uygulama Merkezlerinde yabancılara Türkçe öğretimi boyutunda işlenen derslerde görev yapan öğretim elamanları açısından Yabancılara Türkçe Öğretimi derslerinde fiil öğretimi yaparken sessiz filmlerin kullanımının değerlendirilmesine dayanan nitel bir araştırmadır. Araştırmada nitel veri toplama yöntemlerinden görüşmeden yararlanılmıştır. Veriler, yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Çalışmada veriler araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı-yapılandırılmış görüşme formuyla elde edilmiştir. Hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme soruları yabancılara Türkçe öğretimi konusunda görevli ve gönüllü 3 uzmanın görüşü alındıktan sonra düzenlenmiştir. Bu araştırmanın örnekleme sistematik tesadüfi örneklemdir. Evreni oluşturan birimlerin numaralandırılma

(sıralama) işlemi yansız olarak yapılır veya hazır listelerde varolan sıralama kullanılarak sistematik tesadüfi örnekleme yöntemi kullanılır (Ural, 2011: 39).

3.3. Veri Toplama Teknikleri Ve Verilerin Analizi

Bu araştırmada nitel araştırma aracı olan görüşme tekniği kullanılmıştır. Çalışmada veriler, araştırmacı tarafından hazırlanan yarı-yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. Görüşme formu uzman görüşü alınarak hazırlanmıştır. Bu bağlamda 20 öğretim elamanı ile görüşme yapılmıştır. Görüşme yapılmadan önce 1 profesör doktor, 1 yardımcı doçent ve 1 doktor görüşü alınmıştır. Karşılaştırmalarda görüş birliği ve görüş ayrılığı sayıları tespit edilerek araştırmacının güvenilirliği Miles ve Huberman'ın (1994) formülü ($\text{Güvenirlik} = \frac{\text{görüş birliği}}{\text{görüş birliği} + \text{görüş ayrılığı}}$) kullanılarak hesaplanmıştır. Çalışmada %92 oranında görüş birliğine varılmıştır. Bu uzman kişilerin sorularla ilgili onayı alındıktan sonra form tamamen sistemli hâle getirilerek "Google Formlar"dan düzenlenmiş, iki Türkçe Uygulama ve Araştırma Merkezinde görev yapan öğretim görevlilerine e-posta aracılığıyla gönderilmiştir.

Öğretim görevlilerinin görüşleri alındıktan sonra öğretim görevlilerinin cevapladıkları formların çıktısı alınmış ve cevaplar analiz edilmiştir. Analiz edilen bu veriler, araştırmacının problemine ve amacına göre sınıflandırılmıştır. Sınıflandırılmış olan bu veriler belli başlıklar altında toplanmış ve problem cümlelerine göre düzenlenmiştir.

Araştırmacının problemi ve amacına bağlı olarak yapılan yarı-yapılandırılmış görüşme formunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde temel düzeyde öğretilmesi gereken fiiller belirlenmiş midir?
2. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde temel düzey için kitap setlerinde kullanılan fiiller yeterli midir?
3. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi derslerinde fiilleri öğretirken kitapların dışına çıkıyor musunuz?
4. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi derslerinde fiilleri kalıcı olarak öğretmek için farklı yöntem ve teknikler kullanıyor musunuz?

5. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde derslerde yapılan etkinlikler fiillerin öğretimi konusunda yeterli midir?
6. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi derslerinde teknolojiden ne sıklıkla faydalanıyorsunuz?
7. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi derslerinde filmlerden hangi amaçla ve ne sıklıkla faydalanıyorsunuz?
8. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kısa filmler kelime ve fiil öğretiminde etkili midir?
9. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi derslerinde fiil öğretiminde sessiz kısa filmlerden faydalanıyor musunuz?
10. Sessiz filmler harekete dayalı olduğu için fiil öğretiminde kullanmanın faydalı olacağını düşünüyor musunuz?

3.4.Araştırmanın Veri Analizi

Görüşmelerde TÖMER’lerde görev yapan öğretim görevlilerinin yarı yapılandırılmış görüşme formuna vermiş oldukları yanıtlar alınmış ve görüşmeler sonunda elde edilen veriler içerik analizi yoluyla çözümlenmiştir. E-posta ile gönderilen veriler yazılı olarak alındıktan sonra araştırmaya katılan 20 öğretim görevlisinin görüşleri araştırmanın problem soruları bağlamında analiz edilmiştir. Analiz edilen öğretim görevlisi görüşleri ile araştırmanın problemleri doğrultusunda temalar oluşturulmuştur. Öğretim görevlilerinin görüşlerinden yola çıkılarak doğrudan alıntılar yapılmış ve yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde sessiz filmlerle fiil öğretimine ilişkin veriler ortaya çıkarılmıştır. Veriler birkaç kez okunmuş öncelikle kodlar belirlenmiş daha sonra kodları altında toplayacak temalara ulaşılmıştır. Raporlaştırmada doğrudan alıntılar yapılırken her bir öğretim görevlisine bir kod ad verilmiştir. (Öğretim görevlileri, “ÖG” harfleri ve numara verilerek kodlanmıştır (ÖG1, ÖG2, ÖG3, ÖG4...). Analiz süreci sonunda üç uzmandan kodlar ile öğretim görevlilerinin ifadelerini ayrı ayrı incelemeleri istenmiştir. Üç uzmanın büyük oranda görüş birliğinde olduğu görülmüştür.

3.5. Çalışma Grubu

Araştırmanın evreni Gazi Üniversitesi Türkçe Öğretim, Araştırma ve Uygulama Merkezi (TÖMER) ve İstanbul Aydın Üniversitesi Türkçe Öğretim, Araştırma ve Uygulama Merkezi (TÖMER)'dir. Bu üniversitelerdeki okutmanlara görüşme formu yöntemi ile veri toplamak amaçlanmaktadır. Görüşme formları, küresel salgın sebebiyle çevrimiçi olarak e-posta aracılığıyla uygulanmıştır. Form 20 okutmana uygulanmıştır.

3.6. Araştırmanın Veri Aracı

Tablo 4: Araştırmaya Katılan Çalışma Grubunun Özellikleri

Kategori		(f)	Toplam
Cinsiyet	Kadın	13	20
	Erkek	7	
Yaş	20-25 (1 kişi 24, 2 kişi 25)	3	20
	25-30 (1 kişi 26, 2 kişi 27, 1 kişi 28, 1 kişi 29)	5	
	30-35 (2 kişi 31, 1 kişi 32, 1 kişi 33, 1 kişi 34, 1 kişi 35)	6	
	35-40 (2 kişi 37, 2 kişi 38)	4	
	40+ (45, 54)	2	
Tecrübe	0-5 yıl (2 kişi 1 yıl, 3 kişi 2 yıl, 2 kişi 3 yıl, 2 kişi 4 yıl, 2 kişi 5 yıl)	11	20
	5-10 yıl (2 kişi 7 yıl, 2 kişi 4 yıl, 2 kişi 10 yıl)	6	
	10-15 yıl (1 kişi 11 yıl, 1 kişi 15 yıl)	2	
	15-20+ yıl (1 kişi 21 yıl)	1	
Eğitim Durumları	Lisans	1	20
	Yüksek Lisans	15	
	Doktora	4	
Mezun Oldukları Bölümler	Türkçe Öğretmenliği	7	20
	Türk Dili ve Edebiyatı	11	
	Fransızca Öğretmenliği	1	
	Dil Bilimi	1	

Tablo 4 incelendiğinde Gazi Üniversitesi Türkçe Öğretim, Araştırma ve Uygulama Merkezi (TÖMER) ve İstanbul Aydın Üniversitesi Türkçe Öğretim, Araştırma ve

Uygulama Merkezi (TÖMER)'inde görev yapan ve araştırmaya katılan öğretim görevlilerinden 13'ünün kadın 7'sinin erkek olduğu anlaşılmaktadır. Öğretim görevlilerinin yaşlarının 24 ile 54 arasında olduğu, alan ile ilgili tecrübelerinin 1 ile 21 yıl olduğu görülmektedir. Ayrıca öğretim görevlilerinin mezun oldukları bölümlerin Türkçe Öğretmenliği, Türk Dili ve Edebiyatı, Fransızca Öğretmenliği ve Dil Bilimi bölümü olduğu anlaşılmaktadır.

3.7.Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliği

Nitel araştırma yöntemlerinden görüşme tekniği ile yapılmış olan bu araştırmanın geçerlik ve güvenirliliğinin sağlanabilmesi için görüşme formu hazırlanırken alanında uzman olan farklı kişilerle görüşme sağlanmıştır. Nitel çalışmalarda, uzman ve araştırmacı değerlendirmeleri arasındaki uyumun %90 ve üzeri olduğu durumlarda istenilen seviyede bir güvenirlilik sağlanmış olmaktadır. Yapılan bu çalışmada %92 oranında görüş birliğine varılmıştır. Alan uzmanlarından olan bu kişilerle yapılan görüşmeler sonucunda, görüşmede 10 tane açık uçlu soru sorulmasına karar verilmiştir. Yıldırım ve Şimşek'e göre (2013: 302), bir araştırmanın inandırıcılığını arttırmak için nitel araştırma konusunda uzmanlaşan ve araştırma konusu hakkında bilgiye sahip olan kişilerin araştırmayı çeşitli boyutlarıyla incelemesi gerekir. Yapılan bu çalışmada da uzman görüşleri alınmış, görüşme formundaki sorular, bu görüşler doğrultusunda titizlikle hazırlanmıştır. "Toplanan verilerin ayrıntılı olarak rapor edilmesi ve araştırmacının sonuçlara nasıl ulaştığını açıklaması nitel bir çalışmada geçerliğin önemli ölçütleri arasında yer almaktadır" (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Problem soruları doğrultusundaki veriler düzenli ve sistemli bir biçimde araştırmanın bulgular bölümünde verilmiştir. Problem sorularının cevaplarının bulgular bölümünde verilmesi araştırmanın geçerlik ve güvenirliliği bakımından önemlidir. Araştırmanın güvenilir ve geçerliğini kontrol etmek için bulgular bölümündeki veriler incelenebilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

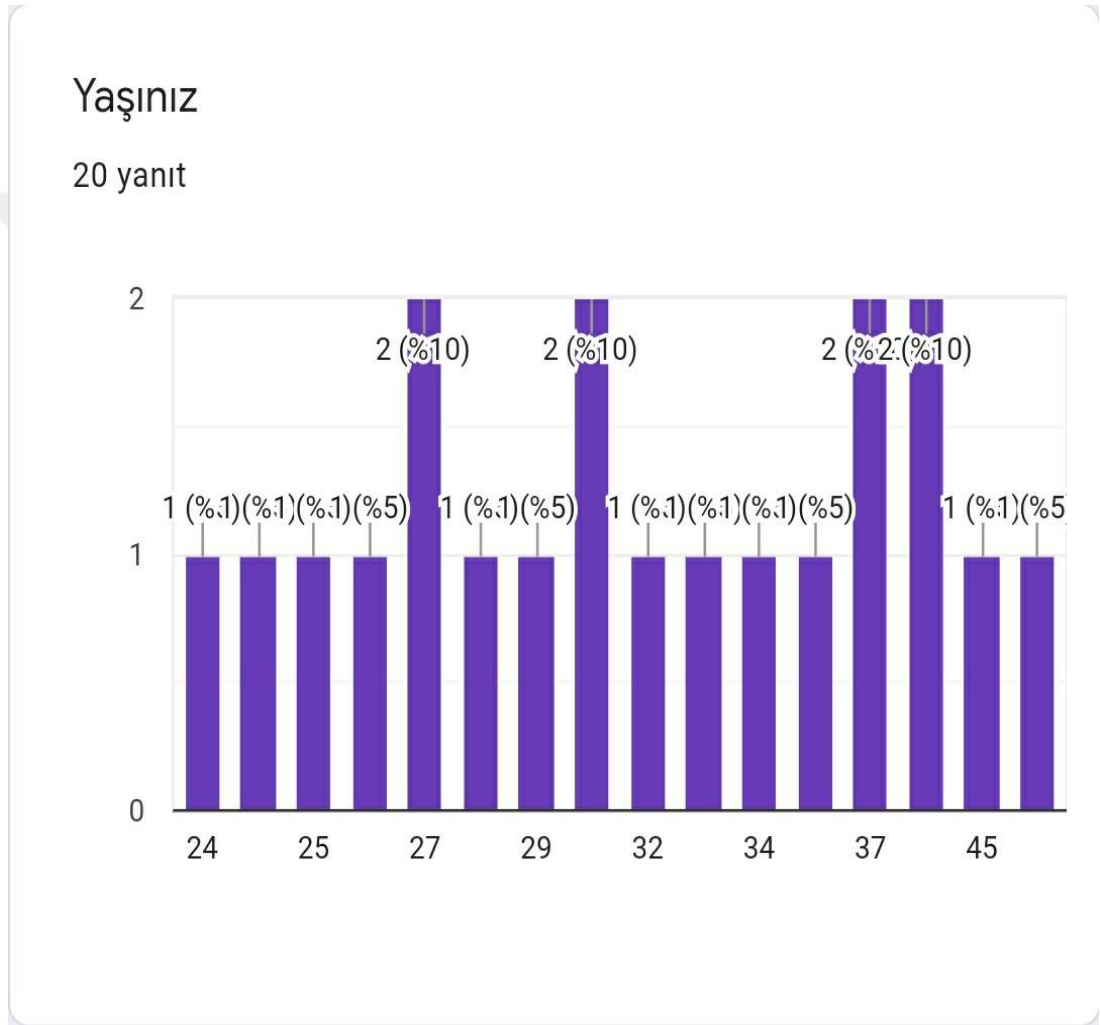
“Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Sessiz Filmlerle Fiil Öğretimi” adlı bu çalışmanın verilerine ulaşmak üzere öncelikli olarak hedef soruların tayini gerçekleştirilmiş ve öğretim görevlilerinin fikirlerini almak amacıyla görüşme formu hazırlanmıştır. Bu form Gazi Üniversitesi Türkçe Öğrenim, Araştırma ve Uygulama Merkezi (TÖMER) ve İstanbul Aydın Üniversitesi Türkçe Öğrenim, Araştırma ve Uygulama Merkezi (TÖMER)’nde görev yapmakta olan 20 öğretim görevlisine gönderilmiş ve aynı sayıda öğretim görevlisi tarafından cevaplanmıştır.

Formda ilk olarak öğretim görevlilerinin kişisel bilgilerinin, eğitim bilgilerinin ve mesleki deneyimlerinin öğrenilmesi adına adı, soyadı, eğitim durumu, hangi bölüm mezunu olduğu, kaç yıldır Türkçe öğretim merkezinde çalıştığı gibi sorular sorulmuştur.

Yine bu bilgiler ışığında, öğretim görevlilerinin çoğunun uzman olduğu, ayrıca biri hariç diğerlerinin lisansüstü eğitimlerine devam ettikleri ve bazılarının eğitimlerini doktora seviyesinde tamamladıkları vb. gibi bilgiler edinilmiştir.

Çalışmanın bu bölümünde öğretim görevlilerine sorulan sorular amaçlarıyla verilecektir. Öğretim görevlilerinin verdikleri cevaplar hem kodlanmış olarak verilecek hem de doğrusal ölçeklendirilmiş grafik şeklinde yüzdeleriyle sunulacaktır.

Öğretim görevlilerinin yaşlarını öğrenmek ve çalışmaya katılan öğretim görevlilerinin yaş ortalamalarını saptayabilmek adına yaşları sorulmuştur. Bulgular aşağıdaki gibidir:

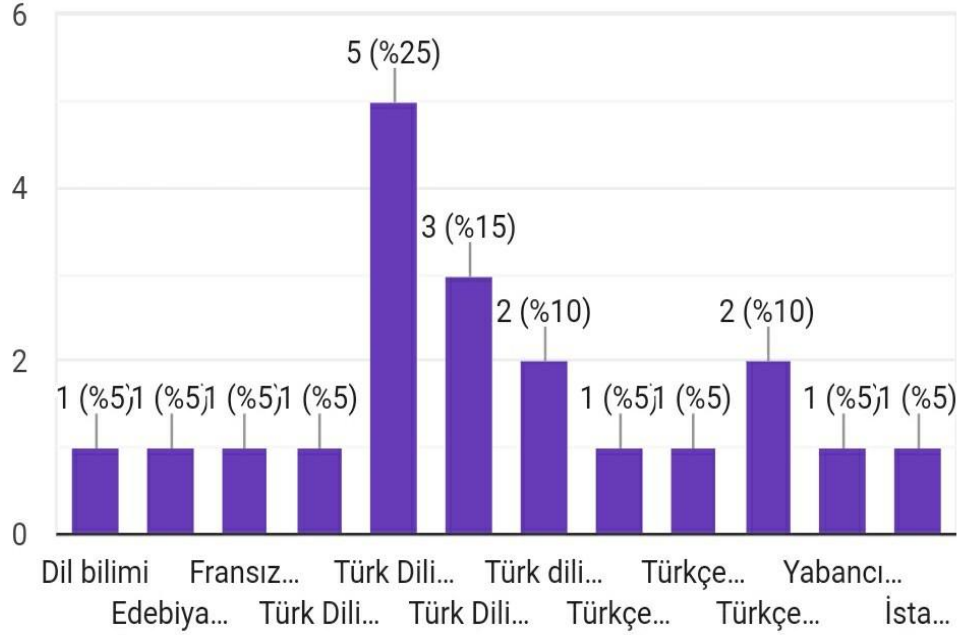
Grafik 1: Öğretim Görevlilerinin Yaşlarına İlişkin Bulgular

Sorulara verilen cevaplar doğrultusunda, İstanbul Aydın Üniversitesi TÖMER ve Gazi Üniversitesi TÖMER kurumlarında görev yapan öğretim görevlilerinin 24 yaşından başlayarak 52 yaşına kadar uzanan bir portföye sahip oldukları belirlenmiştir.

Öğretim görevlilerinin yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanına yakınlığını öğrenilebilmek amacıyla hangi bölümden mezun oldukları sorulmuştur. Bulgular, aşağıdaki gibidir:

Hangi Bölümden Mezunsunuz?

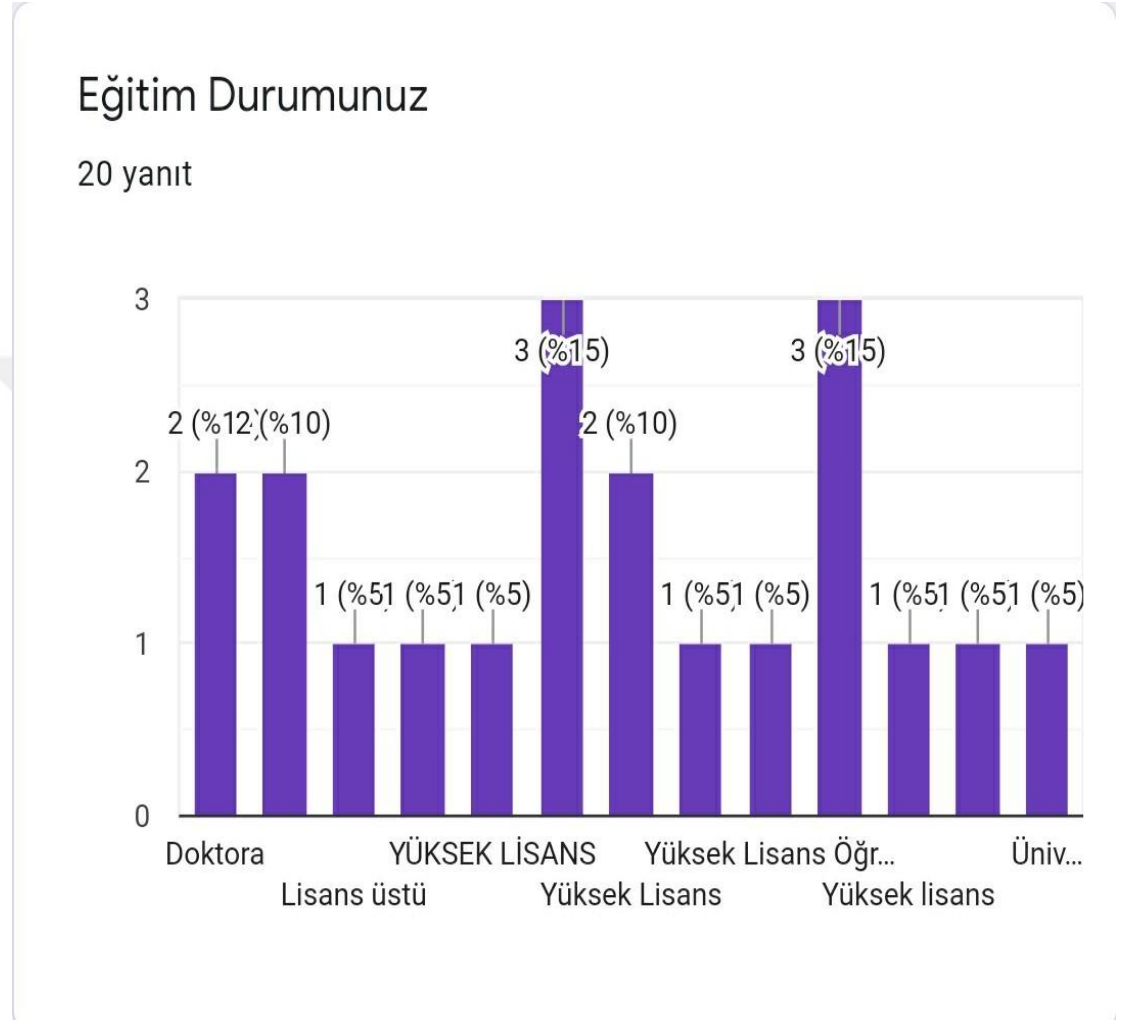
20 yanıt

Grafik 2:Öğretim Görevlilerinin Hangi Bölümden Mezun Olduğuna İlişkin Bulgular

Sorulara verilen cevaplar doğrultusunda, İstanbul Aydın Üniversitesi TÖMER ve Gazi Üniversitesi TÖMER kurumlarında görev yapan öğretim görevlilerinin ağırlıklı olarak Türk Dili ve Edebiyatı, Türkçe Eğitimi, Dil Bilimi ve Fransız Dili ve Edebiyatı bölümlerinden mezun oldukları bilgisine ulaşılmıştır. Verilen bulgulara göre, öğretim görevlilerinin dil öğretimi alanlarından mezun oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretim görevlilerinin akademik ilerleme ve başarılarının öğrenilmesi amaçlanarak eğitim durumları sorulmuştur. Bulgular, aşağıdaki gibidir:

Grafik 3: Öğretim Görevlilerinin Eğitim Durumlarına İlişkin Bulgular

Sorulara verilen cevaplar doğrultusunda, İstanbul Aydın Üniversitesi TÖMER ve Gazi Üniversitesi TÖMER kurumlarında görev yapan öğretim görevlilerinin lisans eğitimlerinin ardından lisansüstü eğitimlerine devam ettikleri gözlenmiştir. Okutmanların bir kısmının yüksek lisans eğitimine devam ettikleri, büyük bir çoğunluğu yüksek lisans eğitimini tamamladığı, bir kısmının da doktora eğitimine devam ettikleri ve içlerinden bir kısmının doktora eğitimini tamamladıklarına dair bilgilere ulaşılmıştır.

Öğretim görevlilerinin yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanındaki tecrübelerini öğrenmek amacıyla kaç yıldır Türkçe Öğretim Merkezinde çalıştıkları sorulmuştur. Bulgular, aşağıdaki gibidir:

Grafik 4: Öğretim Görevlilerinin Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Alanındaki Tecrübelerine İlişkin Bulgular

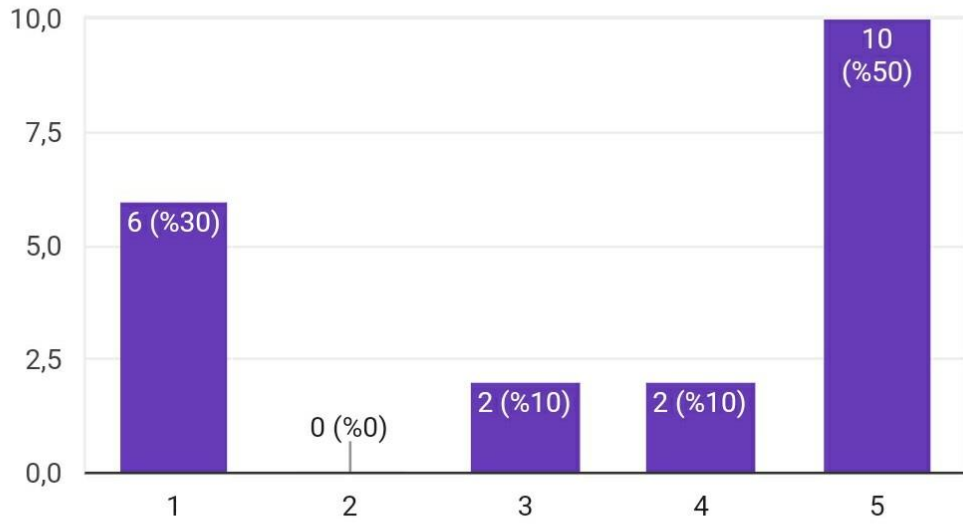
Sorulara verilen cevaplar doğrultusunda, İstanbul Aydın Üniversitesi TÖMER ve Gazi Üniversitesi TÖMER kurumlarında görev yapan okutmanların en az 1, en fazla 21 yıldır yabancı dil olarak Türkçe öğrettikleri saptanmıştır.

Öğretim görevlilerine özellikle temel seviyede öğretilmesi gereken fiiller hakkındaki görüşlerine ulaşabilmek amacıyla sorulan “Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde

temel düzeyde öğretilmesi gereken fiiller belirlenmiş midir?” sorusunu forma katılan bütün öğretim görevlileri cevaplamıştır. Soruya verilen cevaplar şu şekildedir:

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde temel düzeyde öğretilmesi gereken fiiller belirlenmiş midir?

20 yanıt

Grafik 5: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Alanındaki Temel Düzeyde Öğretilmesi Gereken Fiillerin Belirlenmesine İlişkin Öğretim Görevlileri Görüşleri

“Yazılan kitaplara göre farklılıklar göstermektedir.” (ÖG9)

“Kısmen belirtilmiştir.”(ÖG6)

“Hayır, kesinlikle belirlenmemiştir. İngilizce, Almanca gibi diller için ilk öğretilmesi gereken 100 fiil, 200 fiil gibi standart fiil listeleri Türkçede belirlenmemiştir, böyle bir fiil listesi bulunmamaktadır. Bu da eğitim kalitesinin standart bir düzeye erişmesinin önünde büyük bir engeldir.” (ÖG20)

“Kendi yaptığım çalışmada belirlemiş bulunmaktayım.” (ÖG12)

“Genel olarak belirlenmiştir.”(ÖG3)

“Hayır.” (ÖG5)

“Hayır, belirlenmemiştir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi kitap setlerindeki fiillerin her kitapta farklı olması hem öğrencilerin öğrenim düzeylerinde farklılıklar oluşturmakta hem de standart bir eğitim müfredatının oluşamamasına sebep olmaktadır.” (ÖG18)

“Evet.” (ÖG7)

“Fiillerin belirlenmediğini düşünüyorum. Ülkemizdeki Türkçe öğretim merkezlerinin kendi ders kitapları bulunmaktadır. Bu kitaplarda da ortak bir fiil listesi yoktur. Her kitapta farklı fiillerin olması eğitimi bence zorlaştırmaktadır. Öğrenciler için de zorluk oluşturmaktadır. Çünkü iki farklı TÖMER’den sertifika alan öğrencinin kelime hazinesi birbirini tutmamaktadır. Eğitimlerine devam ettiklerinde bu farklılığın zorluklarını yaşadıkları görülmektedir.” (ÖG19)

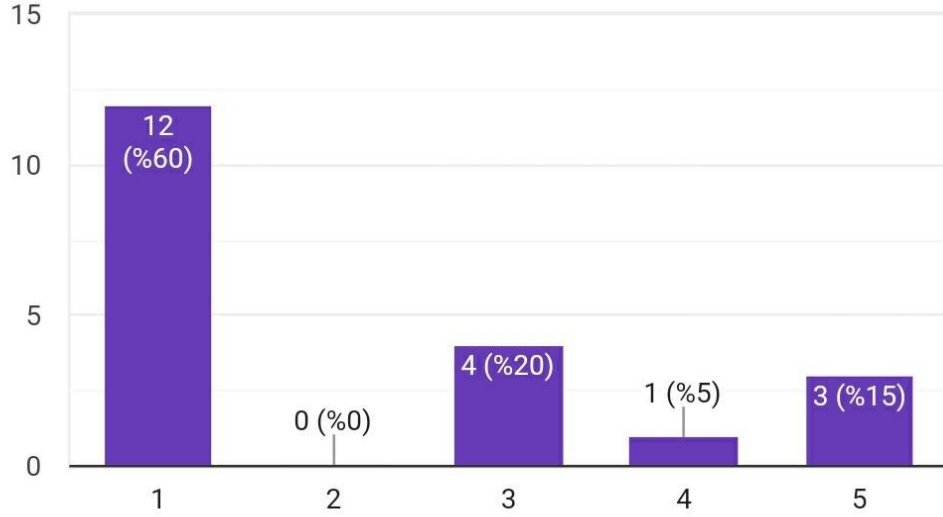
“Hayır.” (ÖG13)

Verilen bu cevaplar doğrultusunda, öğretim görevlilerinin %50’si fiillerin belirlenmiş olduğunu belirtmekte, %30’u fiillerin belirlenmediğini kesin bir dille belirtmişlerdir. Geri kalan %20’lik kısımda ise fiillerin kısmen belirlendiğini, daha yeterli olabileceğini belirtmişlerdir.

Öğretim görevlilerine kitap setlerinde verilen fiillerin temel düzeyde yeterli olup olmadığı, öğretilmesi gereken fiillerin hepsinin verilip verilmediğini anlamak amacıyla sorulan “Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde temel düzey için kitap setlerinde kullanılan fiiller yeterli midir?” sorusunu forma katılan bütün öğretim görevlileri cevaplamıştır. Soruya verilen cevaplar şu şekildedir:

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde temel düzey için kitap setlerinde kullanılan fiiller yeterli midir?

20 yanıt

Grafik 6: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Temel Düzey İçin Kitap Setlerinde Kullanılan Fiiller Üzerine Öğretim Görevlileri Görüşleri

“Sadece oradaki fiiller yeterli değildir.” (ÖG6)

“Eksikleri var.” (ÖG12)

“Hayır, yeterli değildir. Kelime öğretirken basitten karmaşığa, soyuttan somuta, yakından uzağa şeklinde tümevarım yöntemiyle öğretim yapılmalıdır. Ancak temel fiiller belirlenmediği için kitaplarda ortak fiil sayısı oldukça azdır. Kitaptan kitaba fiillerin yeterliliği tartışma konusudur.” (ÖG20)

“Hayır.” (ÖG7)

“Genel olarak yeterli olduğunu düşünüyorum.” (ÖG3)

“Yeterli sayılır.” (ÖG9)

“Çoğunlukla evet.” (ÖG2)

“Genel olarak evet.” (ÖG3)

“Yeterli olduğunu düşünüyorum.” (ÖG1)

“Kısmen yeterlidir.” (ÖG4)

“Yeterli bulmuyorum. Yabancı öğrencilere Türkçe öğretirken öncelikle çevresiyle ilişki kurabilmesine yardımcı olacak fiiller öğretilmelidir. Ancak bazı kitaplarda öğrencinin seviyesine hiç de uymayan, alakasız fiillerin olduğu görülmekte buna karşın kendini ifade ederken kullanmaya ihtiyaç duyacağı fiillerin de verilmediği görülmektedir. Bu açığı kapatmak için öğretmenin fazladan çaba harcaması, ek materyal ve çalışmalar yapması gerekmektedir.” (ÖG19)

“Yeterli değildir.” (ÖG5)

“Hayır, yeterli değildir.” (ÖG7)

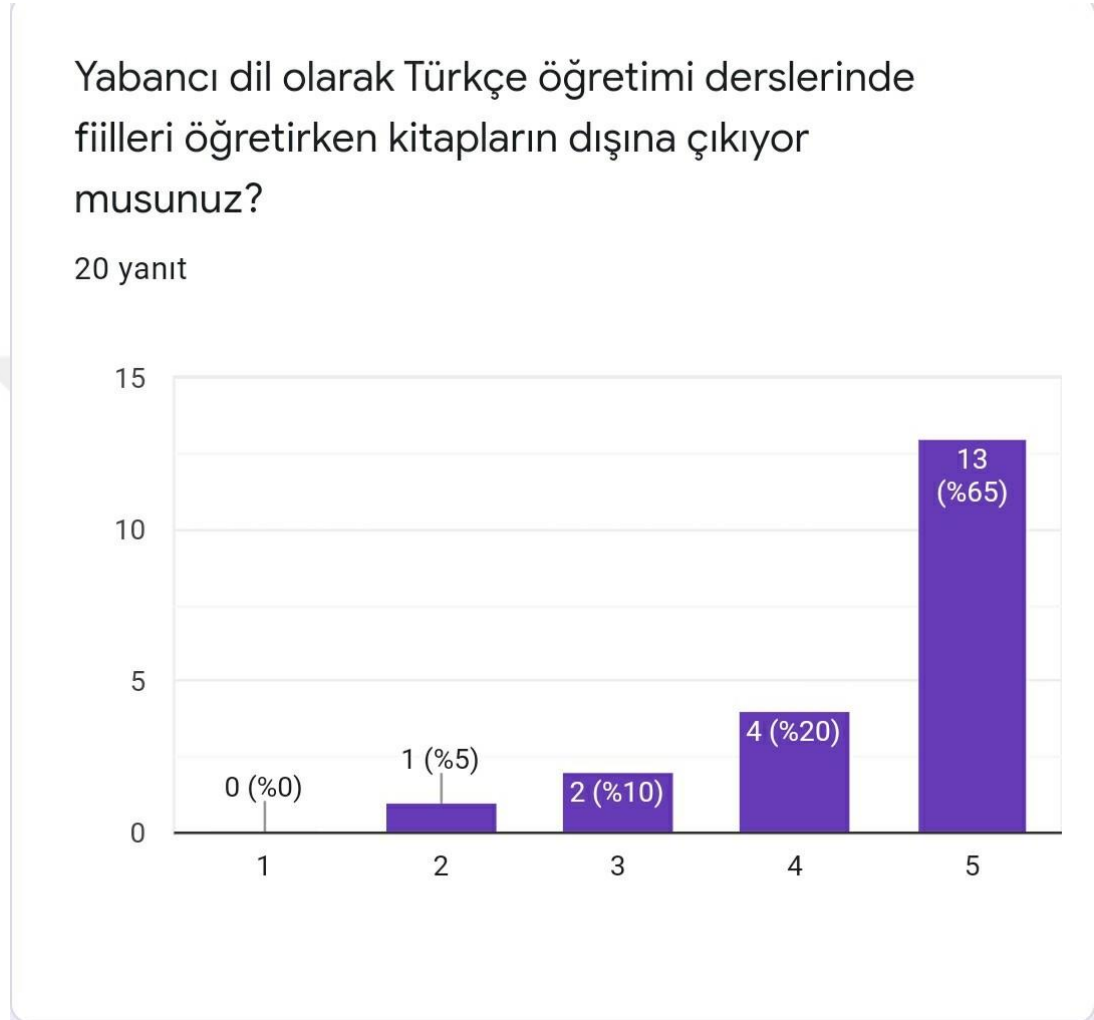
“Tabii ki.” (ÖG12)

“Bana göre kitap setlerindeki fiiller kesinlikle yeterli değildir. Çünkü bir Türkçe öğretim merkezinde ders alan öğrenci kendi kurumundan sertifika almayı başarıyorken başka bir Türkçe öğretim merkezinin sınavından sınavı geçemeyebiliyor. Bunun sebebinin okutmanların başarısızlığından ziyade ders kitaplarında ortak bir müfredat, öğretilmesi gereken isim, fiil, kelimelerin belirlenmemesinden kaynaklandığını düşünüyorum.” (ÖG18)

Verilen bu cevaplar doğrultusunda öğretim görevlilerinin %60'ı yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde temel düzey için kitap setlerinde kullanılan fiillerin yeterli olmadığını, %20'si kısmen yeterli olduğunu, %5'i çoğunlukla yeterli olduğunu, %15'i yeterli olduğunu düşündükleri belirlenmiştir.

Öğretim görevlilerine derslerde özellikle fiil öğretimi yapıp yapmadıkları, eğer yapıyorlarsa kitap setleriyle mi yetindiklerini ya da ek materyaller kullanıp kullanmadıklarını öğrenmek amacıyla sorulan “Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi derslerinde fiilleri öğretirken kitapların dışına çıkıyor musunuz?” sorusunu forma

katılan bütün öğretim görevlileri cevaplamıştır. Soruya verilen cevaplar şu şekildedir:

Grafik 7: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Derslerinde Fiil Öğretiminde Kitapların Dışına Çıkma Üzerine Öğretim Görevlileri Görüşleri

“Evet, her derste çıkıyorum. Çünkü ders kitapları günlük Türkçenin sınıf ortamına yansıtılmasında eksik kalıyor. Bu açığı kapatabilmek için video, şarkı, reklam, kısa film, uzun metrajlı film gibi teknolojik araçlardan faydalaniyorum.” (ÖG19)

“Zaman zaman çıkıyorum.” (ÖG9)

“Çoğu zaman çıkıyorum.” (ÖG16)

“Evet ya başka kaynaklardan destek alıyorum ya da kendim hazırlıyorum.” (ÖG6)

“Fiilli öğretmek için değil ama öğrendiği fiili pekiştirmek için olabilir. Mesela şarkı dinletmek gibi.” (ÖG1)

“Evet, çıkıyorum. Yabancı dil öğretimi derslerinde tamamen kitap takip etmenin de doğru olmadığını düşünüyorum. Çünkü teknolojinin ilerlediği bir çağda klasik öğretim tekniklerinin dışına çıkmak, öğrencilerin bütün duyularına hitap etmek, farklı zekâ türlerine sahip olabilecek öğrencilerin de öğrenimlerini etkin bir şekilde gerçekleştirebilmek için ders kitapları dışında materyallerle etkinlikler yapılması gerektiğine inanıyorum.” (ÖG18)

“Evet.” (ÖG7)

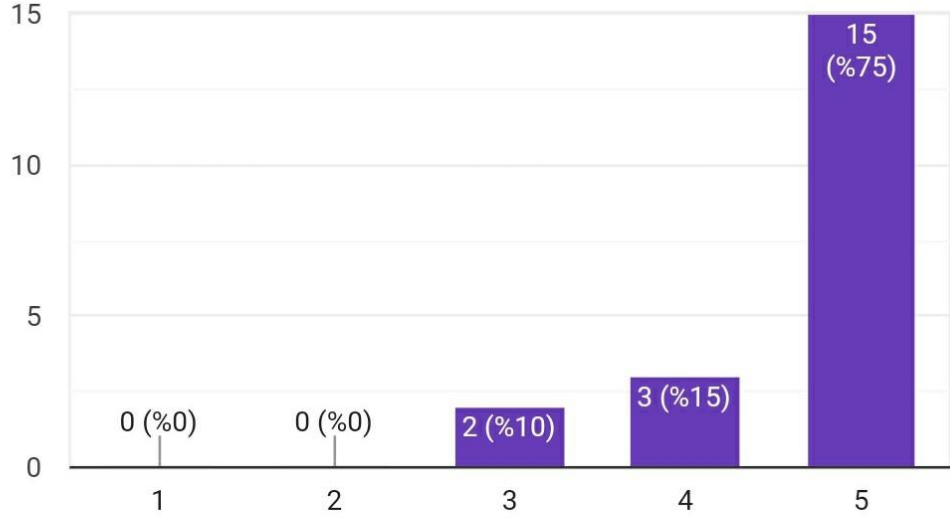
“Ders kitaplarının dışına çıkıyorum çünkü kitapları her konuda yeterli bulmuyorum. Yaşayan Türkçeyi öğrencilere göstermek ve öğretmek için ders kitaplarının dışına çıkmak bence çok faydalı. Dersi tekdüzelikten çıkaracak ve öğrencilerin eğlenerek öğrenmesine yardım edecektir.” (ÖG20)

Verilen bu cevaplar doğrultusunda öğretim görevlilerinin %65’inin yabancı dil olarak Türkçe öğretimi derslerinde fiilleri öğretirken kitapların dışına çıktıkları, %20’sinin genellikle kitapların dışına çıktıkları, %10’unun bazen ders kitaplarının dışına çıktıkları, %5’inin nadiren ders kitaplarının dışına çıktıkları belirlenmiştir.

Öğretim görevlilerine fiillerin öğretiminde kelimelerin kalıcı hafızaya yerleşmesi için öğrencilerine öğretim yöntem ve teknikleri kullanıp kullanmadıkları eğer kullanıyorlarsa ne gibi yöntem ve teknik kullandıklarını öğrenmek amacıyla sorulan “Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi derslerinde fiilleri kalıcı olarak öğretmek için farklı yöntem ve teknikler kullanıyor musunuz?” sorusunu forma katılan bütün öğretim görevlileri cevaplamıştır. Soruya verilen cevaplar şu şekildedir:

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi derslerinde fiilleri kalıcı olarak öğretmek için farklı yöntem ve teknikler kullanıyor musunuz?

20 yanıt

Grafik 8: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Derslerinde Fiilleri Kalıcı Öğretmek İçin Yöntem Ve Teknikler Üzerine Öğretim Görevlileri Görüşleri

“Günlük hayattaki fiilleri yaşayarak öğrenme, dijital materyaller tasarlama ve otantik materyallerle öğrenirliği kalıcı hâle getirebiliyoruz.” (ÖG6)

“Evet, kullanıyorum. Fiil öğretmek için flash kartlardan yararlanıyorum. Sessiz sinema oyununu farklı versiyonlarla oynatıyorum. Öğrencinin biri hareketlerle bir bilmece, fiil, hayvan vs. gibi kelimeyi tarif ediyor ve diğer öğrenciler tahmin etmeye çalışıyor. Bu şekilde etkileşimli bir ders ortamı oluşturulmuş oluyor. Bunun dışında hikâye küpleri kullanıyorum, fiillerle ilgili kutu oyunlarını derslerimde materyal olarak kullanıyorum. Bu şekilde öğrencilerim eğlenerek öğreniyorlar.” (ÖG20)

“Evet, günlük hayat içerisinde de kullanabileceğim şekilde akılda kalıcı etkinliklerle destekliyorum.” (ÖG16)

“Evet, kullanıyorum. Özellikle derslerimde dil bilgisi konularını öğrettikten sonra şarkı dinletmeye dikkat ediyorum. Özellikle hangi dil bilgisini öğrettiysem şarkının sözlerinde o gramerin geçmesine dikkat ediyorum. Söz gelimi, yeterli fiilini öğrettiysem Nazan Öncel’in “Aşık Değilim Olabilirim” isimli şarkısını dinletiyorum. Çünkü bütün fiiller yeterlik kipine göre çekimli, şarkı çok eğlenceli ve içinde geçen fiiller de derste genellikle çok geçen fiiller. Öğrenciler bu tarz etkinliklerden çok hoşlanıyorlar, ezgi sayesinde sözler daha da akıllarında kalıyor. Bunun dışında da kelime oyunları, teknolojik materyallerle etkinlikler oluşturuyorum.” (ÖG 19)

“Evet.” (ÖG7)

“Drama tekniklerinden faydalanıyorum.” (ÖG13)

“Evet, sessiz filmleri kullanıyorum. Özellikle Charlie Chaplin filmlerinden kısa sahneler seçiyorum. Filmi oynattıktan sonra belirlediğim sahnelerde filmi durdurup o fiilin ne olduğunu öğrencilerimden tahmin etmelerini istiyorum. Bu şekilde kısa bir videoda birçok fiilin öğretimini ve tekrarını yaptırmış oluyorum. Daha sonra bu fiilleri cümle içinde kullanmalarını istiyorum. Böylelikle öğrencilerim kitaptan okuyup geçmek yerine fiilin ne olduğunu, nasıl bir hareket anlattığını önce görüyorlar, sonra birbirlerinden ya da benden duyup öğreniyorlar, sonra da cümle içinde kullanarak fiilin kullanım alanlarını fark etmiş oluyorlar. Çünkü her öğrenci kendine göre farklı bir cümle kuruyor. Bu şekilde hem birçok farklı kelime ile kullanımını öğreniyorlar hem de kalıcı hafızalarına atma şansı artıyor.” (ÖG18)

“Evet, kısa videolar, konuşma etkinlikleri.” (ÖG11)

“Evet. Drama, hikâyeleştirme, materyal gibi yöntemler kullanıyorum.” (ÖG15)

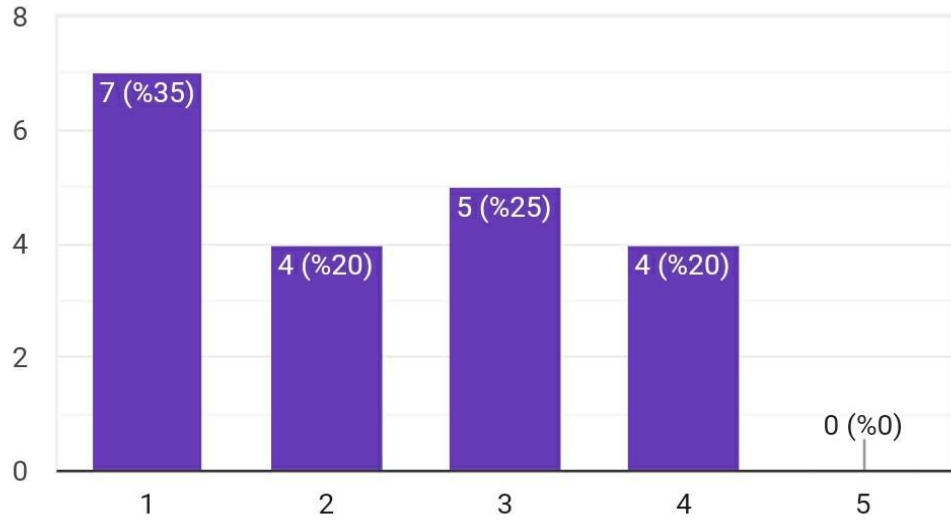
Verilen bu cevaplar doğrultusunda öğretim görevlilerinin %75’inin her zaman, %15’inin genellikle, %10’unun bazen yabancı dil olarak Türkçe öğretimi derslerinde fiilleri kalıcı olarak öğretmek için farklı yöntem ve teknikler kullandıkları bilgisine ulaşılmıştır.

Öğretim görevlilerine kelime öğretiminin bir parçası olan fiil öğretimi için kitap setlerindeki ve kendi yaptıkları etkinlikleri yeterli görüp görmediklerini öğrenmek amacıyla sorulan “Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde derslerde yapılan

etkinlikler fiillerin öğretimi konusunda yeterli midir?” sorusunu forma katılan bütün öğretim görevlileri cevaplamıştır. Soruya verilen cevaplar şu şekildedir:

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde derslerde yapılan etkinlikler fiillerin öğretimi konusunda yeterli midir?

20 yanıt

Grafik 9: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Derslerinde Yapılan Etkinliklerin Fiillerin Öğretimi Konusunda Yeterliliği Üzerine Öğretim Görevlileri Görüşleri

“Uygulama ve ödevlerle desteklenmelidir.” (ÖG9)

“Hayır.” (ÖG7)

“Ben kendi derslerimde yaptığım etkinliklerle zenginleştirdiği için yeterli hâle getirmeye çalışıyorum. Ama kitaplardaki etkinliklerin azlığından dolayı elbette çok da yeterli değil.” (ÖG20)

“Genel olarak evet.” (ÖG3)

“Temel düzey için evet.” (ÖG2)

“Yeterli düzeyde olmadığını düşünüyorum. Çünkü ders kitaplarında zaman ve fiil gerektiren gramerlerin öğretilmesi gerektiği konularda yalnızca cümle içindeki örneklerle yetiniliyor. Ancak fiiller insanın hareketlerini, duygularını anlatabilmesi için en gerekli yapılardandır. Bunu geliştirebilmek için derslerde fazlaca etkinlik yapmak gerekiyor.” (ÖG18)

“Çok az miktarda yeterli olduğunu düşünüyorum. Öğretim görevlilerinin kendi gayretleriyle etkinlikler oluşturması gerekiyor. Bu da her zaman mümkün olamıyor. Kitaplarda fiiller için ya daha fazla etkinlik oluşturulmalı ya da bu eksikliği kapatabilmek için uygulama veya etkinlik materyalleri oluşturulmalıdır.” (ÖG19)

“Hayır, kesinlikle değildir.” (ÖG16)

“Seviyeye göre değişiyor.” (ÖG10)

“Öğrencinin de o fiilleri kullanması gerekir.” (ÖG1)

“Hayır.” (ÖG12)

“Çoğunlukla.” (ÖG14)

“Yeterli değil.” (ÖG15)

“Kısmen yeterlidir. Ama aktif pasif olarak ayrılıp öncelikli olan fiiller tamamlandıktan sonra fiillerin farklı anlamlarıyla örnekleri de verilmelidir. (Örnek: Çalmak fiili).” (ÖG6)

“Temel seviye için evet, orta ve ileri seviye için yetersiz.” (ÖG11)

“Derslerde yapılan etkinlikler tabii ki yeterli değildir. Öğrencinin fiilleri tam olarak öğrenmesi için o fiilleri yaşaması lazım. Bunu da etrafını gözlemleyerek, filmler izleyerek yapabilirler.” (ÖG13)

Verilen bu cevaplar doğrultusunda yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde derslerde yapılan etkinlikler fiillerin öğretimi konusunda, öğretim görevlilerinin %35’i yeterli olmadığını, %20’si az yeterli olduğunu, %25’i kısmen yeterli bulduğunu, %20’si genel olarak yeterli bulduğunu ifade etmiş ve yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde

derslerde yapılan etkinlikler fiillerin öğretimi konusunda öğretim görevlilerinin geneli tarafından yeterli bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretim görevlilerine derslerinde teknolojik imkânlardan yararlanıp yararlanmadıklarını, eğer yararlanıyorlarsa bunları ne sıklıkla kullandıkları bilgisine ulaşmak amacıyla sorulan “Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi derslerinde teknolojiden ne sıklıkla faydalanıyorsunuz?” sorusunu forma katılan bütün öğretim görevlileri cevaplamıştır. Soruya verilen cevaplar şu şekildedir:

Grafik 10: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Derslerinde Teknoloji Kullanımı Üzerine Öğretim Görevlileri Görüşleri

“Her zaman.” (ÖG3)

“Daima teknolojidten faydalanıyorum. Özellikle son yıllarda teknolojik materyal tasarlamak için çok fazla internet sitesi kuruldu. Bu sitelerde oyunlar, hikâyeler, animasyonlar üretmek mümkün. Bu tarz öğretim materyalleri öğrencilerin hem ilgilerini çekiyor hem de motivasyonlarının yükselmesine yardımcı oluyor. Bunun dışında Youtube’tan klip, reklam, film izletiyorum. Video kırpma uygulamaları ile uzun filmlerden öğrettiğim konu ile ilgili olan bölümleri kesip öğrencilerime gönderiyorum. Böylelikle yaşayan dilde öğrettiğim konunun kullanımına şahit oluyorlar. Ders ve öğretim bu şekilde daha eğlenceli ve akılda kalıcı oluyor.” (ÖG19)

“Her derste kullanıyorum.” (ÖG9)

“Çok faydalanmaktayım. Çünkü derslerimiz bu dönemde online olarak devam ediyor. Bu süreçle beraber teknolojiyi daha iyi öğrenme ve uygulama fırsatım oldu.” (ÖG6)

“Her zaman.” (ÖG12)

“Benim fikrime göre derslerde teknolojidten faydalanmak tercih değil de bir zorunluluk hâline geldi. Çünkü en başta öğrencilerle sohbet grupları açıyoruz. Özellikle küresel salgın sürecinde bütün iletişimimiz teknoloji ile sınırlandı. Hem salgın öncesinde hem de salgın döneminde teknolojiyi her dersimde kullanıyorum ve hemen hemen bütün nimetlerinden faydalanıyorum.” (ÖG18)

“Teknoloji çağında olduğumuz için teknolojidten hayatın hiçbir alanında teknolojidten uzak durmak mümkün değil. Ben de derslerimde WhatsApp grupları oluşturuyorum, özellikle bir yıldır online derslerde yazma görevini daha eğlenceli hâle getirmek, bütün öğrencilerin katılımını sağlamak, hepsinin yazılarını daha kolay bir şekilde kontrol edebilmek için mesaj olarak yazma görevleri veriyorum. Bunun dışında bu zamana kadar da hep derslerimde teknolojik materyallere yer verdim, vermeye de devam ediyorum.” (ÖG20)

“Her zaman kullanıyorum.” (ÖG7)

“En az iki beceri için bile olsa kullanmaya çalışırım.” (ÖG16)

“Salgından önce epeyce, salgından sonra her zaman.” (ÖG11)

“Her gün kullanmaya çalışırım.” (ÖG15)

“Teknolojiden sık sık faydalaniyorum.” (ÖG13)

“Oldukça sık.” (ÖG1)

“Sık sık.” (ÖG10)

“Genellikle.” (ÖG17)

“Sık sık.” (ÖG4)

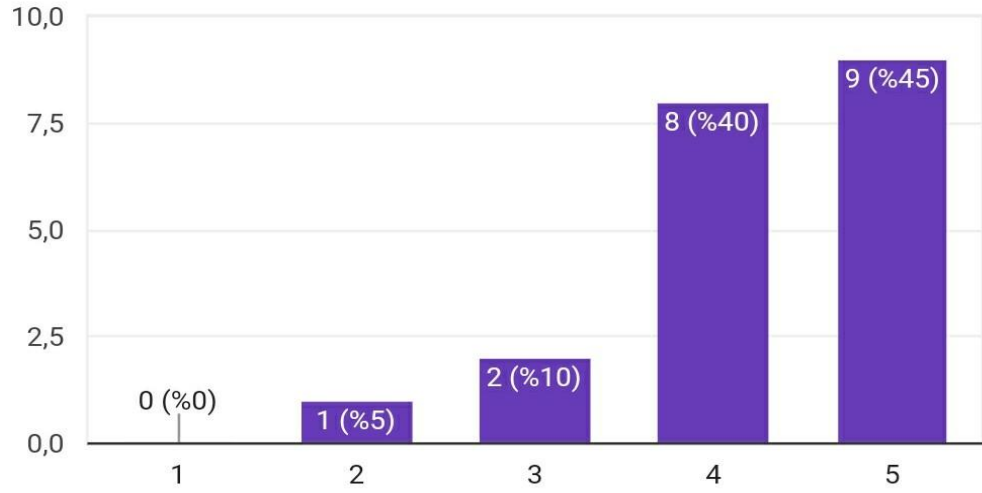
“Sürekli.” (ÖG5)

Verilen bu cevaplar doğrultusunda yabancı dil olarak Türkçe öğretimi derslerinde teknolojiden öğretim görevlilerinin %85'inin her zaman, %10'unun genellikle, %5'inin bazen yararlandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretim görevlilerine derslerinde hem teknolojik hem de görsel işitsel materyallerden olan filmleri kullanıp kullanmadıkları, eğer kullanıyorlarsa hangi amaçlarla ve ne sıklıkla uyguladıkları bilgisine ulaşabilmek amacıyla sorulan “Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi derslerinde filmlerden hangi amaçla ve ne sıklıkla faydalaniyorsunuz?” sorusunu forma katılan bütün öğretim görevlileri cevaplamıştır. Soruya verilen cevaplar şu şekildedir:

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi derslerinde filmlerden hangi amaçla ve ne sıklıkla faydalanıyorsunuz?

20 yanıt

Grafik 11: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Derslerinde Filmlerin Kullanımı Üzerine Öğretim Görevlileri Görüşleri

“Öğrencilerin yaşadığı dili daha iyi kavramalarını sağlamak amacıyla filmlerden her zaman faydalanıyorum.” (ÖG18)

“Yeni fiil ve kelime öğretiminde faydalanıyorum.” (ÖG9)

“Kalıp söz ve ifadelerin öğretilmesi, dinleme-anlama becerilerinin gelişmesi, günlük dilin kullanım alanlarının öğrenciler tarafından daha iyi anlaşılması için filmlerden sıklıkla faydalanıyorum.” (ÖG20)

“Filmlerden faydalanırım. Dilbilgisi öğretiminde (Geniş Zaman) kullanıyorum. Fiil öğretirken sessiz filmleri tercih ederim. Ya da sesini kapatırım. Çizgi film veya animasyon kullanırım. Filmin devamını tahmin etme (yazma veya konuşma) etkinliği yaparım. Film türlerini konuşurken filmlerden faydalanırız. Haftada 1 kere film

tavsiyesi veririm. Özetinin, yılının, türünün, oyuncularının bilgilerinin de olduğu afişleri hazırlarım. Film canlandırması yapabilirim. C1’de dublaj yaptırırım.” (ÖG6)

“Dinleme becerilerinin gelişimi, konuşma diline aşına olunması için, seviyeye göre değişen sıklıkta.” (ÖG2)

“Dinleme, anlama becerilerinin daha ileri düzeye ulaşmasını sağlamak amacıyla her zaman filmlerden faydalaniyorum. İzleme öncesi, izleme sırası ve izleme sonrası etkinliklerle diğer becerilerinin de gelişmesi için film kullanımını faydalı buluyorum.” (ÖG19)

“Dinleme ve yazma etkinlikleri bağlamında kullanmaya çalışıyorum.” (ÖG16)

“Dinleme ve anlama becerisinin gelişmesinde.” (ÖG12)

“Dinleme etkinliği ve kültürel unsurlar, her zaman.” (ÖG3)

“Her zaman faydalaniyorum deyimleri ve fiilleri öğretirken.” (ÖG7)

“B1 seviyesinden sonra dinleme becerisini geliştirmek amacıyla.” (ÖG4)

“Dinleme anlama, deyim öğretimi, güncel Türkçe öğretimi.” (ÖG14)

“Dinleme ve konuşma amacıyla. İki haftada bir izliyoruz.” (ÖG5)

“Yazma ve konuşma dersleri için.” (ÖG1)

“Her seviyede kullanmaya çalışıyorum.” (ÖG10)

“Fiil öğretimi, dinleme becerisi ve bazı dil bilgisi konularında faydalaniyorum.” (ÖG15)

“Filmleri ara sıra kullanırım. Doğal şekilde konuşulan Türkçeyi ve kültürü aktarmak için çok bilinen filmleri seçerim. (Örn: Hababam Sınıfı) fakat hiçbir zaman bir filmi tamamen izletmem (veya ödev vermem); kısa sahneler seçerim.” (ÖG11)

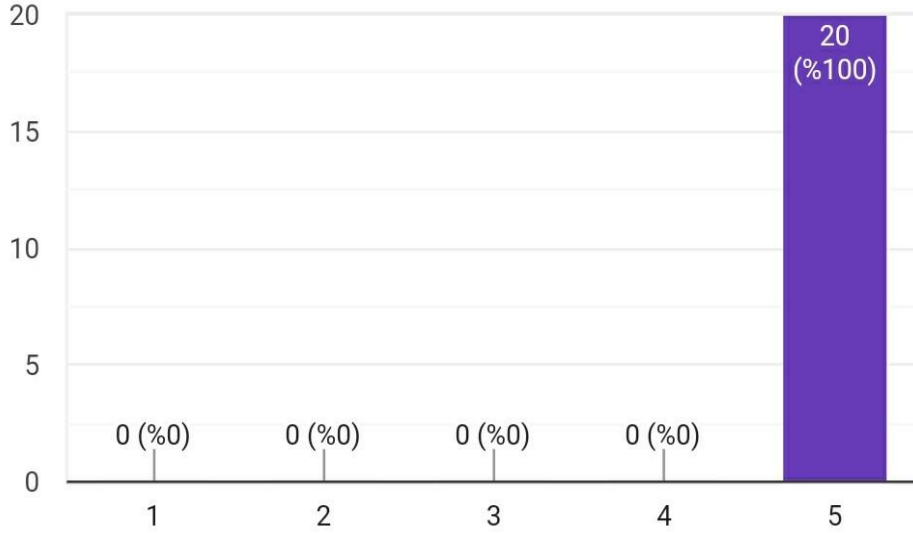
“Çokça ve günlük konuşma dilini pekiştirmek ve konuşma yazma becerilerini geliştirmek için faydalaniyorum.” (ÖG17)

Verilen bu cevaplar doğrultusunda öğretim görevlilerinin %45'inin her zaman, %40'ının genellikle, %10'un bazen, %5'inin nadiren yabancı dil olarak Türkçe öğretimi derslerinde filmlerden faydalandıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretim görevlilerine ders süreleri göz önüne alındığında uzun metrajlı filmlerin izlenmesinin zorluğundan dolayı kısa filmlerin derslerde kullanılması hakkındaki görüşleri ve bu filmlerin fiil öğretimine etki edip etmeyeceğine dair görüşlerine ulaşabilmek amacıyla sorulan “Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kısa filmler kelime ve fiil öğretiminde etkili midir?” sorusunu forma katılan bütün öğretim görevlileri cevaplamıştır. Soruya verilen cevaplar şu şekildedir:

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kısa filmler kelime ve fiil öğretiminde etkili midir?

20 yanıt

Grafik 12: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Derslerinde Kısa Filmlerin Kullanımı Üzerine Öğretim Görevlileri Görüşleri

“Evet, etkilidir.” (ÖG13)

“Muhakkak etkili.” (ÖG3)

“Bana göre fazlasıyla etkili. Çünkü çoğu zaman uzun metrajlı film izletmek için ders programı saat olarak imkân tanımıyor. Bunun için kısa film izletmek hem daha pratik hem de ders dışı materyal kullanımına olanak sağladığı için kullanışlıdır.” (ÖG18)

“Evet, özellikle A2 seviyesinde çok faydalı buluyorum.” (ÖG9)

“Evet, etkilidir. Ama burada önemli olan seviyeye ve derslerin içeriğine uygun film kesitleri bulabilmektir. Bulamadığımızda animasyon programlarından hazırlık yapmaktayım.” (ÖG6)

“Evet, etkilidir. Derste öğretilen kelimelerin tekrar edilmesi amacıyla hem derste çok zaman almıyor hem de öğrencilerin farklı duyularına hitap ettiği için kelimelerin kalıcı hafızaya yerleşmesine yardımcı oluyor.” (ÖG20)

“Kesinlikle. Görsel katkısı da olduğu için akılda kalıcılığı çoğu öğrenci için yükselir.” (ÖG11)

“Evet.” (ÖG7)

“Kesinlikle, evet.” (ÖG2)

“Çok etkilidir. Farklı duyu ve zekâ türlerini harekete geçireceği için kelime ve fiillerin öğretilmesinde çok faydalıdır.” (ÖG19)

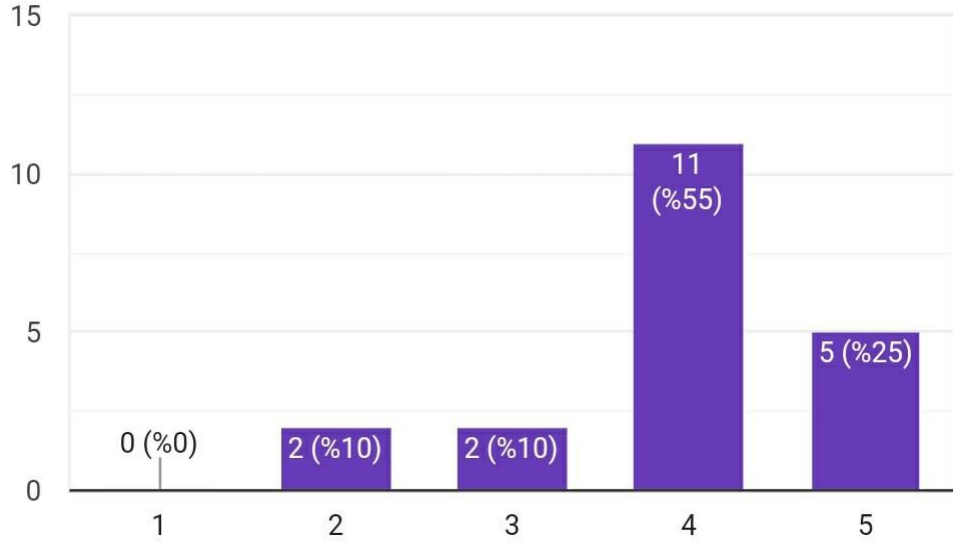
“Evet, etkili olduğunu düşünüyorum.” (ÖG8)

Verilen bu cevaplar doğrultusunda öğretim görevlilerinin %100’ü yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kısa filmler kelime ve fiil öğretiminde etkili olduğunu belirtmişlerdir.

Öğretim görevlilerine derslerinde fiil öğretmek amacıyla harekete dayalı olan sessiz kısa filmleri kullanıp kullanmadıkları hakkındaki görüşlerine ulaşabilmek amacıyla sorulan “Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi derslerinde fiil öğretiminde sessiz kısa filmlerden faydalanıyor musunuz?” sorusunu forma katılan bütün öğretim görevlileri cevaplamıştır. Soruya verilen cevaplar şu şekildedir:

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi derslerinde fiil öğretiminde sessiz kısa filmlerden faydalanıyor musunuz?

20 yanıt

Grafik 13: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Derslerinde Sessiz Kısa Filmlerin Kullanımı Üzerine Öğretim Görevlileri Görüşleri

“Nadiren.” (ÖG2)

“Bazen.” (ÖG1)

“Çoğunlukla faydalanıyorum. Sessiz filmler hareket odaklı olduğu ve kısa filmler de ders vaktinden çok almayacağı için sessiz kısa filmler özellikle fiil öğretiminde ders materyali olarak çok kullanışlı ve pratik bir araçtır.” (ÖG20)

“Evet, faydalıdır. Kullanırım. Temaya uygun konular bulmayı da tercih ederim.” (ÖG6)

“Evet, genellikle kullanıyorum. Hem ders içinde hem de ders dışı etkinlik olarak etkili bir materyal olduğunu düşünüyorum.” (ÖG19)

“Evet, kullanıyorum. Derste öğrencilerimle de bu tarzda bir oyun oynuyorum.” (ÖG13)

“Nadiren de olsa evet. İçinde çok hareket olan filmler temel düzeydeki fiilleri öğretmen veya tekrarlamak için çok kullanışlı.” (ÖG11)

“Evet.”(ÖG7)

“Genellikle kullanıyorum. Öğrencilerin derste sıkılmalarının önüne geçmek, dersi tekdüze anlatımdan çıkarmak için faydalı bir eğitim aracı olduğunu düşünmekteyim.” (ÖG18)

“Bazen.” (ÖG15)

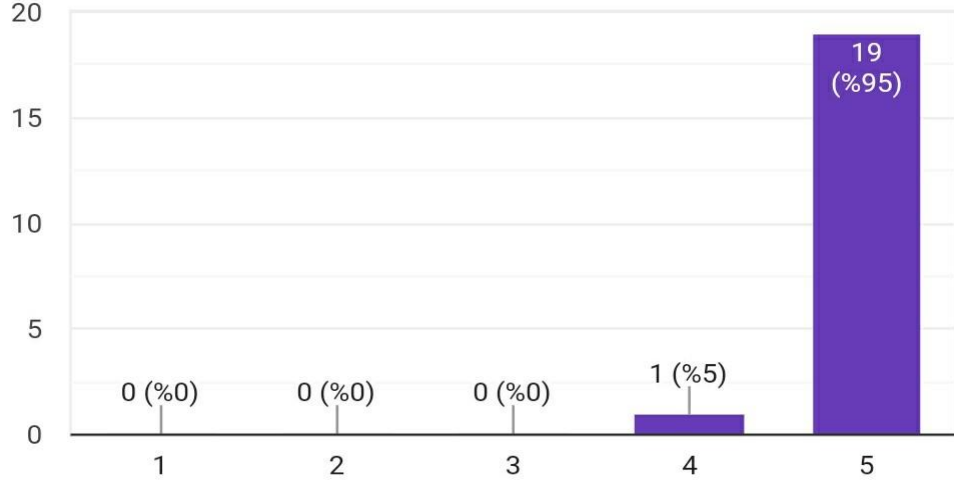
“Faydalıyorum.” (ÖG9)

Verilen bu cevaplar doğrultusunda öğretim görevlilerinin %25'inin her zaman, %5'inin genellikle, %10'unun bazen, %10'unun nadiren yabancı dil olarak Türkçe öğretimi derslerinde fiil öğretiminde sessiz kısa filmlerden faydalandıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretim görevlilerine son olarak tezimizin esas amacı olan sessiz filmlerin fiil öğretimine etkisi olup olmadığı hakkındaki görüş ve fikirlerine ulaşabilmek amacıyla sorulan “Sessiz filmler harekete dayalı olduğu için fiil öğretiminde kullanmanın faydalı olacağını düşünüyor musunuz?” sorusunu forma katılan bütün öğretim görevlileri cevaplamıştır. Soruya verilen cevaplar şu şekildedir:

Sessiz filmler harekete dayalı olduğu için fiil öğretiminde kullanmanın faydalı olacağını düşünüyor musunuz?

20 yanıt

Grafik 14:Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Derslerinde Fiil Öğretiminde Sessiz Kısa Filmlerin Kullanımı Üzerine Öğretim Görevlileri Görüşleri

“Evet.” (ÖG7)

“Kesinlikle çok faydalı olduğunu düşünüyorum.” (ÖG18)

“Evet, faydalı oluyor.” (ÖG9)

“Kesinlikle. Bunun için A1-A2 için daha çok çizgi film, animasyon, B1 ve üzeri için diğer filmleri tercih ederim.” (ÖG6)

“Beraberinde kullanılacak yaratıcı ve işlevsel etkinliklere, uygulamalara ve hazırlanacak gelişim dosyalarına göre evet.” (ÖG2)

“Fiiller öğretildikten sonra öğrencilerin hafızasında kalıcılık sağlamak açısından sessiz filmler kullanılabilir. Filmde bir hareket durdurulur ve öğrenciye o hareketin adı sorulabilir.” (ÖG13)

“Kesinlikle. Hem eğlenceli olacağından verimi artırır.” (ÖG11)

“Öğretim ortamını daha eğlenceli hâle getirdiği, öğrencilerin dikkatini çektiği, fiillerin öğretilmesi için farklı ve etkili bir eğitim aracı olduğu, öğrencilerin eğlenerek öğrenmesine katkı sağladığı için çok faydalı olduğunu düşünüyorum.” (ÖG20)

“Evet, öğrencinin konuşmasını sağlıyor.” (ÖG3)

“Evet, çoğu zaman.” (ÖG16)

“Fiil ve kelime öğretimi açısından zengin bir materyal olduğunu düşünüyorum. Bana göre ders ortamını sıradanlıktan çıkarıyor, öğrencinin kelime öğrenimi başarısını da artırıyor.” (ÖG19)

Verilen bu cevaplar doğrultusunda sessiz filmler harekete dayalı olduğu için fiil öğretiminde kullanmanın öğretim görevlilerinin%95’i tarafından kesinlikle faydalı bulunduğu, %5’i tarafından da genel olarak faydalı bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

BÖLÜM V

Bu araştırma yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde sessiz filmlerde fiil öğretimi konusunda öğretim görevlilerinin görüşlerini almak amacıyla hazırlanmıştır. Çalışmanın bu kısmında öncelikle tartışma bölümünde yabancı dil olarak Türkçe öğretimi eğitimcilerinin derslerinde sessiz film kullanım sıklığı, öğretim görevlilerinin yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde sessiz film kullanımı ve sessiz filmlerin fiil öğretimine katkısına ilişkin görüşlerine yer verilmiştir. Daha sonra araştırmada ulaşılan sonuçlara yer verilmiştir. Ulaşılan bu sonuçlar doğrultusunda, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi öğrencilerine, araştırmacılarına ve diğer ilgililerle yönelik önerilere yer verilmiştir.

TARTIŞMA

Araştırmada yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde sessiz filmlerle fiil öğretimine ilişkin öğretim görevlilerinin görüşleri alınmış, alınan görüşler basit betimsel analiz yöntemiyle incelenmiş ve elde edilen veriler daha önce yapılmış çalışmaların sonuç ve önerileri dikkate alınarak tartışılmıştır.

Araştırmaya konu olan “Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde fiil öğretimi yaparken sessiz filmler kullanılmakta mıdır? Kullanılmakta ise hangi sıklıkla kullanılmaktadır?” problem cümlesi kapsamında incelenen verilerin bazı yönlerden farklılık gösterdiği gözlemlenmiştir. Bu doğrultuda “Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde fiil öğretimi yaparken sessiz filmler kullanılmakta mıdır? Kullanılmakta ise hangi sıklıkla kullanılmaktadır?” sorusuna ilişkin veriler göz önünde bulundurulduğunda şu sonuçlara ulaşılmıştır: Araştırmaya katılan 20 öğretim görevlisinden 5’i her zaman, 11’i genellikle, 2’si bazen, geriye kalan 2’si de nadiren derslerinde fiil öğretimi için sessiz film kullandıklarını belirtmişlerdir. Sessiz filmleri ders materyali olarak kullanmayan hiç öğretim görevlisi olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum, araştırmaya katılan tüm öğretim görevlilerinin yabancı dil

olarak Türkçe öğretiminde fiil öğretmek için sessiz film kullandığı ve görüşlerini, tecrübeleri çerçevesinde belirttiklerini göstermektedir.

Gazi Üniversitesi Türkçe Öğretim, Araştırma ve Uygulama Merkezi (TÖMER) ve İstanbul Aydın Üniversitesi Türkçe Öğretim, Araştırma ve Uygulama Merkezi (TÖMER) kurumlarında görev alan bu öğretim görevlilerinin 13'ü kadın, 7'si erkektir. Ayrıca öğretim görevlilerinin 11'i Türk Dili ve Edebiyatı, 7'si Türkçe Öğretmenliği, 1'i Fransız Dili ve Edebiyatı, 1'i Dil Bilimi mezunudur. Verilen bu bilgilerden hareketle, araştırmaya katılan öğretim görevlilerinin büyük çoğunluğunun Türk Dili ve Edebiyatı mezunu olduğu anlaşılmaktadır. Türk Dili ve Edebiyatı alanından sonra ikinci çoğunluğu Türkçe Öğretmenliği bölümü mezunlarının oluşturduğu görülmektedir. Daha sonra Fransız Dili ve Edebiyatı ile Dil Bilimi mezunu öğretim görevlilerinin de yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında görev aldıkları gözlemlenmektedir. Bu durum, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında öğretim görevlisi seçiminin Türkçe öğretmenliği ile sınırlı olmadığını ve yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde öğretim görevlisi seçimiyle ilgili net bir ölçütün bulunmadığını ortaya koymaktadır.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde sessiz filmlerin fiil öğretimi konusundaki kullanıma ilişkin veriler incelenmiş ve elde edilen veriler doğrultusunda “yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde sessiz filmleri fiil öğretiminde kullanıyorlar mı ve fiil öğretimi için sessiz film kullanımının faydaları nelerdir?” sorusuna cevap aranmıştır. Araştırmada, öğretim görevlileri sessiz filmlerin tema ve konulara uygun olarak belirlenmesi gerektiğini, seviyelere uygun olması gerektiğini, eğlenceli olduğunu, fiilleri tekrarlamak için kullanışlı olduğunu, beraberinde etkinlik ve uygulamalar kullanılması gerektiğini, akılda kalıcılığı arttırdığını, fiilleri öğretmek için kullanışlı olduğunu, verimi arttırdığını, konuşmaya yardımcı olduğunu, ders içeriğine uygun olması gerektiğini belirtmişlerdir.

Araştırmada, öğretim görevlileri sessiz filmlerin tema, konu ve içeriğe uygun olması gerektiğini belirtmişlerdir. “Evet, faydalıdır. Kullanırım. Temaya uygun konular bulmayı da tercih ederim.” “Beraberinde kullanılacak yaratıcı ve işlevsel etkinliklere, uygulamalara ve hazırlanacak gelişim dosyalarına göre evet.” “Evet, etkilidir. Ama burada önemli olan seviyeye ve derslerin içeriğine uygun film kesitleri bulabilmektir. Bulamadığımızda animasyon programlarından hazırlık yapmaktayım.” Allan (1985),

öğrencilerle ilgili konuları seçmenin önemli olduğunu vurgulamaktadır. Ona göre filmlerdeki hikâyeler, öğrencilerin motive olmalarını sağlamak için ilgi çekici ve cazibeli olmalıdır. Genel olarak, konular hem ilginç hem de pedagojik olarak zengin olmalı, bu da öğrenciler için zorlayıcı bir kombinasyon olabilir. Film, zaman dolduran bir unsurdan daha fazlası olması için müfredata bağlamak da önemlidir. Bazen bu durum oldukça zor olabilir ve bazı öğretmenlerin filmleri çok zor ve zaman alıcı olarak görmesinin nedenlerinden biri bile olabilir. Bununla birlikte, Stoller (1988), filmlerin müfredata çeşitli şekillerde bağlanabileceğini belirtmektedir: dil öğeleri, işlevler veya tematik birimler ile müfredata bağlanabilir. İçerik tabanlı müfredat kullanmak da mümkündür, bu durumda seçilen filmin konusu müfredat ile ilgili olmalıdır. Bu durumda öğrenciler, filmle ilgili etkinliklerde daha önce öğrenilen bilgilerden yararlanabilir veya tam tersi, gerçek yaşam ihtiyaçlarını yansıtabilir. Allan (1985: 48-65), filmi ön izleme aşamasında zaten müfredata bağlamayı düşünmenin önemli olduğunu belirtiyor. Ödevleri buna göre planlayabilmek ve filmi kullanmanın neden ders veya sınıf için yararlı olduğunu anlayabilmek için hedefleri bilmek çok önemlidir. Bunu yaparak, filmin belirli bir pedagojik amaç olmadan sadece zaman dolduran bir unsur olduğu durumundan kaçınılabilir. Stoller (1988), seçilen film türünün kişinin genel öğretim ve müfredat hedeflerini de tamamlaması gerektiğini vurgulamaktadır. Akademik olarak sözgelimi, aşağıdaki kategoriler uygun kabul edilebilir: belgeseller, tarihsel anlatılar, tarihsel drama, eğitim filmleri, sosyal konular, drama, gizem ve gerilim ve animasyon filmleri. Öğretmenin, öğrencilerin iletişimsel yetkinliklerini geliştirebilmelerini destekleyebileceği bazı yollar vardır. İlk olarak, öğretmen öğrencileri en erken aşamalardan itibaren kendi bilgilerine güven duymaya ve iletişimsel faaliyetler için kullanmaya teşvik etmelidir. İkincisi, öğretmen, öğrencileri iletişim stratejilerini kullanarak ikinci dil bilgisindeki boşlukları telafi etmeye teşvik etmelidir. Üçüncü olarak öğretmen, öğrencileri ve onların gelişimlerini değerlendirirken iletişimsel etkinliğe, biçimsel doğruluğa öncelik vermelidir. Littlewood (1984: 22). Stoller (1988) ve Champoux (1999: 240-251), dil öğretiminde filmlerin kullanılırken öğrencilerin ve öğretmenin pasif hâle gelmesinden kaçınılması gerektiğini vurgulamaktadır. Başka bir deyişle izletilecek filmler, müfredat içeriğine dayalı olmalı ve film diğer etkinlikler için bir sıçrama tahtası olarak kullanılmalıdır. Ödevler, öğrencilerin beceri düzeyleri göz önünde bulundurularak planlanmalı ve öğrencileri motive etmek için yeterince zor olmalı,

ancak çok zor olmamalıdır. Ödevler, bilgi veya kişilikleri ne olursa olsun, farklı öğrenci türleri için de yeterince etkili olmalıdır. Öğrencilerin tepkilerinin değişebileceğini ve bazı öğrenciler için belirli bir sahnenin dikkat dağıtıcı olabileceğini fark etmek de önemlidir. Dolayısıyla sessiz filmlerle fiil öğretimi yaparken filmlerin içeriğe, temaya, konuya uygun olmasına dikkat etmek gerekmektedir. Öğrenciyi aktif hâle getirerek film izleme yöntemi ile becerilerinin geliştirilmesi sağlanmalı, film izleme zaman geçirmek için kullanılmamalıdır.

Araştırmada öğretim görevlileri sessiz filmlerin seviyelere uygun olması gerektiğini belirtmişlerdir. “Evet, etkilidir. Ama burada önemli olan seviyeye ve derslerin içeriğine uygun film kesitleri bulabilmektir. Bulamadığımızda animasyon programlarından hazırlık yapmaktayım.” “Birçok kısa film sanatsal olduğu için, ticari pazarda sınırlı bir çekiciliğe sahiptir ve çeşitli kaynaklardan finanse edilmektedir. Onları dünya çapında satmayı kolaylaştırmak için, bu filmlere genellikle çok az diyalog yerleştirirler veya hiç diyalog içermezler, bu da anlayışı çok daha kolay hale getirir. Sonuç olarak, hikâyelerini anlatmak için görüntü ve hareket, sıra ve süre, ses ve müzik kullanarak yoğun ‘filmik’ deneyimler sunarlar. Bu sessiz filmler, dil sınıfı için mükemmeldir, çünkü herhangi bir seviyede kullanılabilirler. Öğretmen, görevin zorluğunu öğrencilerin seviyesine uyacak şekilde uyarlamalıdır.” (Donaghy 2016). “Uygun filmleri seçerken dikkate alınması gereken önemli unsurlardan biri, öğrencilerin yeterlik seviyesi ve filmin anlaşılabilirliğidir. Film, öğrencilerin dille ilgili görevleri tamamlayabilmeleri ve öğretmenin öğrencilerin dili anlamalarına yardımcı olmak amacıyla çok fazla çaba harcamak zorunda kalmaması için yeterince anlaşılabilir olmalıdır. Filmin anlaşılabilirliği sadece zorluk derecesi ile değil, aynı zamanda ödevlerle öğrencilere verilen özel taleplerle de belirlenir. Ayrıca, öğrencilerin güven kazanmaları ve verilen görevlerin komutlarını hissetmeleri çok önemlidir.” (Stoller 1988). Allan’na (1985) göre, belirli bir yeterlilik seviyesi için bir film seçerken dikkate alınması gereken bazı somut unsurlar vardır. İlk olarak, dilin yoğunluğu önemlidir. Öğrencilerin takip edebilmeleri için diyalogda yeterli duraklama olmalıdır. İkincisi, film öğrencilere yeterli görsel destek sağlamalıdır. Bu, görsel mesajların sözlü mesajı desteklediği anlamına gelir ve en azından bir dereceye kadar filmde neler olduğunu tahmin etmek de mümkündür. Öte yandan, daha gelişmiş öğrenciler için, daha büyük bir anlama

zorluğu alabilmeleri için belki de daha az resim desteği olmalıdır. Üçüncüsü, konuşmanın aktarımı da anlayışı etkileyen bir faktördür. Karakterler çok hızlı konuşuyorsa veya çeşitli aksanlar varsa, öğrencilerin dili anlamaları zor olabilir. Bununla birlikte, örneğin, farklı aksanlar yine daha gelişmiş öğrenciler için uyarıcı bir meydan okumadır. Dördüncüsü, öğretmenin iyi duraklama noktalarını, kendi başına durabilen ve hâlâ anlaşılabilir olan film parçalarını seçmesi önemlidir. Stoller (1988), uygun filmleri seçmek için ayrıntılı kriterlere işaret etmektedir. Öğrenci yeterlilik seviyelerine bağlı olarak, öğrencilerin ihtiyaçları ve ilgi alanları, öğretim ve müfredat hedefleri ve çeşitli farklı film türleri dikkate alınabilir. Bununla birlikte, tüm film türleri tüm öğrenciler, yetenek seviyeleri veya eğitim hedefleri için uygun değildir. Her film aynı zamanda farklı etkinlik türlerini de belirler. Bu nedenle, filmlerin dikkatli seçimi ve ön izlemesi önemlidir. Filmlerin öğrencilerin seviyesi, milliyet, din, kültür, meslek gibi pek çok özellikleri dikkate alınarak seçilmesine özen gösterilmelidir.

Araştırmada öğretim görevlileri sessiz filmlerin eğlenceli olduğunu belirtmişlerdir. Bu filmlerin görüntüleri, öğrencilerin hayal gücünü harekete geçirmek ve ilgilerini çekmek için anlamlı içeriklerle doludur. “Kesinlikle. Bunun için A1-A2 için daha çok çizgi film, animasyon, B1 ve üzeri için diğer filmleri tercih ederim.” “Kesinlikle. Hem eğlenceli olacağından verimi artırır.” “Film, öğrencilerin zihninde bir zevk hissi yaratabilecek ve öğretmenin öğrenmede bir iyileşme sağlama arzusuna ulaşabilecek milyonlarca yoldan biridir.” (Kartikavd, 2017: 170). Allan’na (1985) göre, öğretmen ayrıca, filmle birlikte kullanılacak başka materyaller olup olmadığını ve filmi öğrenciler için eğlenceli kılan şeyleri, neden seveceklerini de düşünmelidir. Öğrencilerin filmde ne anlamlar çıkaracaklarını önceden düşünmek de önemlidir. Öğretmen, filmle hangi tekniklerin olduğunu, filmi izletmek için ne kadar zamana ihtiyaç duyacağını ve film derslerinden önce ne tür bir hazırlık çalışmasının gerekli olduğunu düşünürse, eğitim sürecini kolaylaştırır. Bu görüşlerden hareketle filmlerin ders kitabının dışına çıkarak öğrencinin pek çok duyusuna hitap ettiği ve dersi daha eğlenceli hâle getireceği söylenebilir.

Araştırmada öğretim görevlileri sessiz filmlerin fiilleri tekrarlatmak için kullanışlı olduğunu belirtmişlerdir. “Nadiren de olsa evet. İçinde çok hareket olan filmler temel düzeydeki fiilleri öğretmen veya tekrarlamak için çok kullanışlı.” Allan’na (1985)

göre, derste kullanmak için bir film seçerken bazı önemli aşamalara dikkat etmek gerekir. İlk aşamada, öğreticinin kullanmak istediği malzemeye aşina olması önemlidir ve derste kullanmadan önce bir ön izleme yapılmalıdır. İkinci aşama, görsel mesajları fark etmek için materyali ses olmadan görüntülemelidir. Filmi ses olmadan izledikten sonra, dilin yeterince anlaşılabilir olup olmadığına karar vermek için film, sesle izlenmelidir. Öğretmen, filmi neden kullanmak istediğini, ne için ve hangi öğrencilerle birlikte kullanacağını düşünmelidir. Wray'e (2004: 249-267) göre, televizyon yardımı ile belirli bir sosyal durumun kelime dağarcığını ve hatta hazır senaryolarını öğretmek mümkündür. Yeterli tekrarlar ve uygulama ile acemi bir öğrenci bile önceki dil deneyimine rağmen kelime hazinesine çok fazla kelime kazandırabilir. Bununla birlikte, eğer öğretmenin yönlendirmesi olmazsa bu kelime bilgisi tamamen doğru bir şekilde elde edilemez, ancak sosyal durumlarda iletişim kurabilecek kadar iyi olabilir. Klasik ders materyallerinin dışına çıkmak ve sessiz filmleri kullanmak, kitaplarda üzerinde çok da durulmayan bir konu olan fiil öğretimini daha etkin bir hâle getirebilir ve etkinliklerle yapılan bir izleme ile fiillerin daha çok tekrar edilerek kalıcı hafızaya yerleşmesi sağlanabilir.

Araştırmada öğretim görevlileri sessiz filmlerin beraberinde etkinlik ve uygulamalarla desteklenmesi gerektiğini belirtmişlerdir. “Beraberinde kullanılacak yaratıcı ve işlevsel etkinliklere, uygulamalara ve hazırlanacak gelişim dosyalarına göre evet.” “Başarılı yazma çalışmalarının iyi örnekleri sadece öğretmenler tarafından açıklanmak veya sınıf tahtasında görsel olarak ifade edilmek gibi geleneksel bir şekilde gösterilemez, aynı zamanda filmler kullanılarak canlı olarak da gösterilebilir.” (Kartıkavd, 2017: 170). “Bu görsel imge tekniği, sözel dil becerisini geliştirmek için yararlı bir metinsel mod olarak disiplinler arası bir araştırma dizisi tarafından desteklenmektedir.” (Kartıkavd, 2017: 170). Stoller (1988), dersleri önceden planlamanın ve filmlerin sistematik olarak kullanılmasının önemli olduğunu vurgulamaktadır. Filmler dikkatle gözden geçirilmeli ve seçilmelidir. Öğrencilerin bir film dersinin öğretim hedeflerini anlamaları da önemlidir, çünkü filmi mutlaka bir öğretim aracı olarak düşünmemeleri muhtemeldir, en azından bir ders kitabı olarak düşündükleri gibi değil. Bu sebeple, öğrencilere, filmin sadece zaman geçirmenin eğlenceli bir yolu olmadığını, aynı zamanda belirli pedagojik amaçlara sahip olduğunu anlamalarını sağlamak için anlaşılabilir ve basit talimatlar vermek

önemlidir. Ders materyali olarak filmler kullanılacağı zaman izleme öncesi, izleme sırası ve izleme sonrası etkinlikler yapılmalı, bu sayede öğretilmek istenen fiillerin tekrarı sağlanarak akılda kalıcılığı artırılmalıdır.

Araştırmada öğretim görevlileri sessiz filmlerin akılda kalıcılığı arttırdığını belirtmişlerdir. “Kesinlikle. Görsel katkısı da olduğu için akılda kalıcılığı çoğu öğrenci için yükselir.” “Fiiller öğretildikten sonra öğrencilerin hafızasında kalıcılık sağlamak açısından sessiz filmler kullanılabilir.” “Filmde bir hareket durdurulur ve öğrenciye o hareketin adı sorulabilir. Sessiz film, kişisel mücadeleler, kişilerarası etkileşimler ve toplumsal sorunları tasvir etmek için canlı, etkileşimli görsel imgelerin gücüne dayanır.” (Kasper ve Singer, 2001: 17). Yabancı bir dilde yeni kelimeler öğrenmek her zaman kolay değildir ve çok fazla tekrarlama ve uygulama gerektirir. Sessiz filmlerin fiil öğretimi için kullanımı, hareketlerin görselleştirilmesinden dolayı öğrencilerin daha da dikkatini çekeceği böylece kalıcı öğrenmeye yardımcı olacağı söylenebilir.

Araştırmada öğretim görevlileri sessiz filmlerin fiilleri öğretmek için kullanışlı bir ders materyali olduğunu belirtmişlerdir. “Evet, kullanıyorum. Derste öğrencilerimle de bu tarzda bir oyun oynuyorum.” Buna ek olarak “filmdeki kilit noktaları vurgulamak ve izleyicilerin duygusal tepkisini uyandırmak için kullanılan müzik, duygusal deneyimi güçlendirirken, görsel anlatı boyunca serpiştirilmiş kısa başlıklar yaklaşmakta olan eylemi tanımlar.” (Kasper ve Singer, 2001: 17). Derslerde sessiz film kullanımının faydaları üzerine çalışmalar yapan Harmer’e (2004: 282) göre, yabancı dil öğretimi yaparken film izletmenin dört nedenden ötürü avantajlı olduğu kanıtlanmıştır:

1. İngilizce öğrenme aracı olarak film kullanmak, dilin sadece duyarak değil aynı zamanda görselleştirerek de öğrenilmesini sağlamaktadır. Bunu yanı sıra öğrencilerin, filmdeki aktörleri yüz ifadeleri ile tonlamasının da nasıl yapılacağını gözlemlmelerine ve anlamalarına yardımcı olmaktadır.
2. Öğrenciler, film izleyerek sınıf ortamının ötesine geçerler ve kültürlerarası farkındalık dışında her şeyi öğrenebilirler.
3. Öğretme ve öğrenme sürecinde filme başvuran öğrenciler, keyif alacak ve sonsuza dek beyinlerine, hafızalarında yer alacak bilgiler elde edeceklerdir.

4. Film, öğrencilerin motivasyonunun artmasına neden olacaktır.

Stoller (1988), film sırasında izleme faaliyetlerinin, diğer yandan, filmin izlenmesini kolaylaştırdığını belirtmiştir. Etkinlikler, öğrencilerin belirli konularla başa çıkmalarına ve filmdeki önemli kavşaklarda da karakterlere veya hikâyeye odaklanmalarına yardımcı olur. İzleme etkinliklerinin bazı örnekleri, dinleme, bilgi toplama, film kesintileri ve ikinci taramadır. Örneğin, bir film kesintisi, öğretmenin öğrencilerin filmde neler olduğunu anlamış olup olmadığını kontrol etmesine yardımcı olur. Bu nedenle, görüntüleme etkinlikleri, öğrencilerin filmin uzunluğuna rağmen izlemeye odaklanmasını sağlamanın basit bir yoludur. Sessiz filmlerin öğretmeni çok da yormadan öğrencilerin ilgi ve dikkatini çekecek bir ders materyali olarak kullanılabilirdiği söylenebilir.

Araştırmada öğretim görevlileri sessiz filmlerin verimi arttırdığını belirtmişlerdir. “Kesinlikle. Hem eğlenceli olacağından verimi artırır.” “Filmde konuşulan bir diyalog yoksa öğrencilerin daha dikkatli olmalarını ve metalingüistik ipuçlarının daha fazla farkında olmalarını gerektirir. Bu sırada, öğrencilerin zihnindeki eleştirel düşünme test edilir.” (Kasper, 2000). Ders kitaplarının dışına çıkılarak fiil öğretimi için sessiz filmlerin kullanılması fiillerin tekrarı ve fiillerle ilgili hazırlanacak olan etkinliklerle öğrencinin öğrenimindeki verimi arttıracakları söylenebilir.

Araştırmada öğretim görevlileri sessiz filmlerin konuşmaya yardımcı olduğunu belirtmişlerdir. “Evet, öğrencinin konuşmasını sağlıyor.” “Dilin yaratıcı kullanımı için hammadde sağlamanın yanı sıra disiplinler arası konuların analizi ve yorumlanması için sessiz film, sözel dil becerilerinin gelişimini teşvik etmek için yararlı bir araç olabilir.” (Kasper ve Singer, 2001: 17). “Öğrencilerin öğrenmede daha bağımsız olmalarını tetikler; bunun nedeni, sessiz kısa filmin görsel imgelerle bir anlam iletebilmesidir, bu nedenle öğrencilerin hikâyenin anlamını elde etmeleri dolaysız değildir.” (Kartıkavd, 2017: 169). Kasper ve Singer’ın (2001: 17) çalışması, bu stratejinin öğrencilerin dikkatini çektiğini ve öğrencilerin yazma puanlarını geliştirdiğini buldu. 19. yüzyılın sonlarında ve 20. yüzyılın başlarındaki izleyiciler için olduğu gibi sessiz filmler bugün, söylemsel, konuşulan dili anlama mücadelesinin yarattığı kaygıyı atlarken, dilsel yetkinliği geliştiren bağlam açısından zengin bir görsel anlatı aracılığıyla öğrencileri konuşturmak için kullanılabilir. Dilin

yaratıcı kullanımı için hammadde sağlamanın yanı sıra disiplinler arası konuların analizi ve yorumlanması için sessiz film, sözel dil becerilerinin gelişimini teşvik etmek için yararlı bir araç olabilir. (Kasper ve Singer, 2001: 16). Öğrencilere dilin yaratıcı kullanımı için hammadde sağlamanın yanı sıra disiplinler arası konuların analizi ve yorumlanması için sessiz film, sözel dil becerilerinin gelişimini teşvik etmek için yararlı bir araç olabilir. (Kartikavd, 2017: 170). Allan'a (1985) göre filmler, öğrencileri konuşmaya teşvik ettikleri için bu beceriyi ortaya çıkarmak amacıyla kullanılabilir. Görevin bir örneği, sessiz görüntüleme ve daha sonra diyalogu sunma olabilir. Bu bir dersin başında yapılabilir. Filmler, sunum aşamasında bazı dil örneklerini sunmak için de kullanılabilir. Filmler ayrıca bir revizyon olarak işlenebilir ve böylece daha önce öğrenilen şeyleri güçlendirebilir. Dahası, filmler genellikle ders kitaplarından daha canlı, çeşitli ve güncel bir dil sunar. Filmler aslında kullanılan dilin en gerçekçi örneklerini sunar. Böylece, ders kitabını ve dilini destekliyorlar, aynı zamanda dil öğrenimine ekstra bir boyut katıyorlar. Filmler dil pratiği için de kullanılabilir ve görsel ipuçlarının kullanımı yararlı olabilir. Bu, örneğin, filmin resimlerine ve birleştirilmesi gereken bazı ifadelerle sahip video çalışma kitaplarıyla yapılabilir. Bu etkinlik ön izleme için uygundur, ancak geri çağırış için de kullanılabilir. Ayrıca, çeşitli rol yapma oyunları filmi kullanmanın eğlenceli bir yoludur. Otantik ders materyali olan sessiz filmler, harekete dayalı olduğu için öğrenciler o hareketin kendi dillerindeki anlamlarının üzerine Türkçedeki karşılığını öğrenecekler, bunu yaparken öncelikle tahmin yapmaya çalışarak bilgiye kolay ulaşmak yerine hafızalarını zorlayacaklar, böylelikle ulaştıkları yeni bilgi için çaba harcamış olacaklar. Sınıfta öğretmen ve arkadaşlarıyla fiilin ne olduğu üzerine tartışma ve fikir alışverişi yapabilirler. Kim (2013b), Voice Thread programı aracılığıyla sessiz film klipleriyle hikâye anlatımı görevlerini kullanarak ESL öğrencilerinin sözlü yeterlilik geliştirmelerini araştırmış ve sessiz film kliplerinin bir dönem boyunca konuşmalarını iyileştirmeye yardımcı olduğunu bulmuşlardır. Sessiz filmler, klasik öğretim teknikleri yerine öğrenciyi konuşmaya zorlayacak ve böylelikle yalnızca anlama değil konuşma becerisinin de gelişmesine yardım edilecektir.

SONUÇ

Araştırmanın “Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında görev yapan öğretim elamanlarının fiil öğretiminde sessiz film kullanım sıklığı nedir?” birinci problemine ilişkin sonuçlar Tablo 5’de gösterilmiştir. Tablo 5 incelendiğinde, fiil öğretimi yaparken sessiz filmlerden yararlanmayan öğretim görevlisinin olmadığı gözlemlenmektedir. Öğretim görevlilerinin %10’unun nadiren, %10’unun bazen sessiz filmlerden yararlanmakta iken %55’inin genellikle, %25’inin ise her zaman fiil öğretimi yaparken sessiz filmleri kullanmakta olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 5: Öğretim Görevlilerinin Fiil Öğretiminde Sessiz Film Kullanım Sıklığı

Kullanım Sıklığı	f	%
Her zaman	5	25
Genellikle	11	55
Bazen	2	10
Nadiren	2	10
Hiçbir zaman	0	0
Toplam	20	100

Araştırmanın “Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında görev yapan öğretim elamanları filmlerden hangi amaçla ve ne sıklıkla faydalanmaktadır?” ikinci problemine ilişkin sonuçlar Tablo 6’daki gibidir. Tablo 6 incelendiğinde öğretim görevlilerinin ders ortamında film kullanımına ilişkin sonuçlar görülmektedir. Araştırmaya katılan öğretim görevlilerinin %25’inin her zaman, % 55’inin genellikle, %10’unun bazen, geri kalan %10’unun ise nadiren film kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Ders materyali olarak film kullanmayan öğretim görevlisi olmadığı gözlemlenmiştir.

Tablo 6: Öğretim Görevlilerinin Ders Ortamında Film Kullanım Sıklığı

Kullanım Sıklığı	F	%
Her zaman	9	45
Genellikle	8	40
Bazen	2	10
Nadiren	1	5
Hiçbir zaman	0	0
Toplam	20	100

❖ Araştırmaya katılan öğretim görevlilerinin film kullanım amaçları ise şöyledir:

- Yeni fiil ve kelime öğretmek.
- Dil bilgisi öğretmek.
- Konuşma ve yazma etkinliği yaptırmak.
- Öğrencilere dublaj ve canlandırma yaptırmak.
- Öğrencilerin dinleme becerilerini geliştirmek.
- Öğrencilerin konuşma diline aşina olmasını sağlamak.
- Öğrencilere dinleme ve yazma etkinlikleri yaptırmak.
- Dinleme ve anlama becerilerini geliştirmek.
- Dinleme etkinliği ve kültürel unsurların öğretimini gerçekleştirmek.
- Deyim ve fiil öğretimi yaptırmak.
- B1 seviyesinden sonra dinleme becerisini geliştirmek.
- Dinleme anlama, deyim öğretimi, güncel Türkçe öğretimi yapmak.
- Dinleme ve konuşma becerilerine katkı sağlamak.
- Yazma ve konuşma becerilerini geliştirmek.
- Bazı dil bilgisi konularının öğretimini kolaylaştırmak.
- Doğal şekilde konuşulan Türkçeyi öğretmek ve kültürü aktarmak.
- Günlük konuşma dilini pekiştirmek ve konuşma yazma becerilerini geliştirmek.

Araştırmada “Sessiz filmler harekete dayalı olduğu için yabancı dil olarak Türkçe öğretimi derslerinde fiil öğretimine ne gibi katkısı bulunmaktadır?” üçüncü problemine ilişkin öğretim görevlisi görüşleri şu şekildedir:

- Öğrencilerin konuşmasına yardım etmektedir.
- Fiil öğretimi ve öğretilen fiillerin tekrarı için faydalıdır.
- Beraberinde kullanılacak yaratıcı ve işlevsel etkinliklere, uygulamalara ve hazırlanacak gelişim dosyalarına göre oldukça katkı sağlayacaktır.
- Fiiller öğretildikten sonra öğrencilerin hafızasında kalıcılık sağlaması açısından faydalıdır.
- Filmler eğlenceli olduğu için verimi artırır.
- Dersi sıkıcı olmaktan çıkarır.

Görüldüğü gibi bu üç problem cümlesine yabancı dil olarak Türkçe öğreten öğretim görevlilerinin verdiği cevapların ışığında, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi derslerinde sessiz film kullanımının hem fiil öğretimi hem de diğer becerileri geliştirdiği konusunda faydalı olacağı sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın bulgularında ayrıca yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde “temel düzeyde öğretilmesi gereken fiiller belirlenmesi”, “ders kitabı setlerindeki fiillerin yeterliği” ve “derslerde kitap dışına çıkılması”, “fiilleri kalıcı olarak öğretme için yöntem ve teknikler”, “derslerde yapılan etkinliklerin fiil öğretiminde yeterliği”, “derslerde teknolojiye faydalanma”, “sessiz, kısa metraj, uzun metrajlı filmlerin fiil öğretimine katkısı” olmak üzere çeşitli sonuçlara ulaşılmıştır. Buna göre öğretim görevlilerinin çoğunluğuna göre temel düzeyde öğretilmesi gereken fiiller belirlenmemiştir. Bu belirsizlik de öğretim müfredatının standart bir seviyeye ulaşmasına engel olmaktadır. Kitap setlerindeki öğretilmesi gereken fiillerde ortaklığın az olması öğretim görevlileri ve öğrencilerin eğitimi konusunda olumsuzluklar doğurmaktadır. Bu belirsizlik ve uyumsuzluğun ortadan kalkması için diğer dillerde olduğu gibi Türkçede de öğrencilere öğretilmek üzere öğretilmesi gereken 250 fiil, 500 fiil gibi listeler oluşturulmalıdır. Temel seviyede öğretilmesi gereken ilk 100 fiil bir çalışmada belirlenmiştir, bunun gibi çalışmalar artırılmalı ve genişletilmelidir. Yine ders kitabı setlerinde ortak kelime listelerinin olmamasından dolayı ders kitabı setlerindeki fiiller öğretim görevlilerinin büyük çoğunluğu tarafından yetersiz bulunmuştur. Öğretim görevlileri bu eksikliği kapatmak adına farklı etkinlik ve aktiviteler ile fiil öğretimi yaptıklarını belirtmişlerdir. Öğretimi kolaylaştırmak adına kitap setlerindeki fiillerin ortak bir noktaya ulaştırılması gerekmektedir. Öğretim görevlilerinin büyük çoğunluğu derslerinde ders kitaplarının

dışına çıkararak eğitimi daha etkin ve verimli hâle getirmeye çalıştıklarını belirtmişlerdir. Bu sayede eğitim sıkıcı ve tekdüzelikten kurtarılmaktadır. Araştırmaya katılan öğretim görevlileri fiilleri kalıcı olarak öğretebilmek adına derslerinde farklı yöntem ve teknikler kullandıklarını belirtmişlerdir. Bu veri, ders kitap setlerinde fiil öğretiminde eksiklikler olduğunu ve bunu tamamlamak adına öğretim görevlilerinin farklı çalışmalar yaptıklarını ortaya koymaktadır. Öğretim görevlileri derslerde yapılan etkinliklerin fiil öğretimi konusunda yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Bu bağlamda, kitap setlerini hazırlayanların bu verileri dikkate almaları gerekmektedir. Yazarların hem ders kitaplarında fiil öğretimi konusunda daha etkili ve fazla etkinlik oluşturmaları hem de ders kitapları dışında etkinlik kitaplarına ihtiyaç duyulduğu ortaya çıkmaktadır. Teknoloji çağında olduğumuzdan dolayı öğretim görevlilerinin hepsi derslerinde teknolojiden faydalandıklarını belirtmişlerdir. Bu durum göz önüne alınarak teknolojik materyal ve uygulamalar hazırlanmalıdır. Küresel salgından dolayı sınıf ortamından uzakta ders alan öğrencilerin bu materyaller ile kendi kendine de dil öğrenimlerine katkı sağlayabilmelidir. Öğretim görevlerinin büyük çoğunluğu derslerinde özellikle günlük dilin kullanımının daha iyi anlaşılması ve öğretilen konuların tekrarı için derslerinde film kullandıklarını belirtmişlerdir. Filmler görsel ve işitsel araçlardır ve insanların görme, duyma gibi birden fazla duyusuna hitap etmektedir. Bu sebepten öğrencilerin dinleme, anlama becerilerini geliştirecektir. Bunun yanı sıra altyazılı filmler öğrencilerin okuma becerisine katkı sağlayacaktır. Ayrıca filmlerde jest, mimik gibi ders kitaplarından öğrencilerin öğrenemeyeceği birçok hareket de verilmektedir. Bu da kültürün öğretilmesi için yardımcı olacaktır. Filmlerde bayramlaşma, kız isteme, batıl inançlar gibi pek çok kültür ögesi de geçmektedir. Sınıf ortamında, kısıtlı bir sürede öğretim görevlilerinin öğretmeye imkân bulamadığı pek çok kültür ögesi de filmler sayesinde öğrencilere aktarılabilir. Buna ilaveten kısıtlı ders süresinde her zaman film izletmeye olanak bulamayan öğretim elemanları için kısa filmler de öğrencilerin ilgilerini toplayabilme, motivasyonlarını yükseltme, bilgiyi daha kısa sürede ve yoğun bir şekilde vermeye imkân sağladığı için önemlidir. Araştırmamızın esas konusu olan sessiz filmlerin ise birçok öğretim elemanı tarafından kullanılmakta olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretim elemanları sessiz filmleri özellikle fiil öğretmek amacıyla kullandıklarını ve faydasını gördüklerini belirtmişlerdir. Sessiz filmler, fiil öğretimi için etkili bir

araçtır. Özellikle izleme öncesi, izleme sırası ve izleme sonrası etkinliklerle zenginleştirilerek kullanıldığında öğrencilerin hem fiilleri daha kalıcı öğrenmesine hem de öğrendikleri fiilleri kullanarak konuşmalarına yardımcı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

ÖNERİLER

Ders kitaplarına yönelik öneriler:

- Dil öğretiminde fiil öğretimi en temel unsurlardan biridir. Fiilleri öğretmeden öğrencilerin rahat bir şekilde konuşturulması mümkün olamamaktadır. Bu sebeple fiil öğretimi açısından harekete dayalı olan sessiz filmlerin A1 ve A2 düzeyi başta olmak üzere diğer düzeylerde de kullanılması şarttır.
- Sessiz filmler sadece yüz yüze değil aynı zamandan uzaktan Türkçe öğretimi için de etkili olacaktır. Öğrencinin kendi kendine fiil öğreneceği bir eğitim ortamı hazırlanmalıdır. Özellikle bu konuyla ilgili zenginleştirilmiş kitap hazırlanmalıdır.
- Ders kitaplarının yanında sessiz filmler CD'ye kaydedilip öğrencilerin kullanımına sunulmalıdır.

Alan uzmanlarına yönelik öneriler:

- Sessiz filmler, düzeylerde öğretilmesi amaçlanan fiiller dikkate alınarak belirlenmeli ve öğretimde hangi ünitelerden hangi sessiz filmlerin gösterilmesi gerektiği alan uzmanları tarafından ortaya konulmalıdır.
- Sessiz filmler belirlenirken daha önce yapılan bir tez çalışmasındaki ilk yüz fiil dikkate alınmalıdır.
- En yaygın olarak kullanılan yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders ve çalışma kitapları dikkate alınarak ilk yüz fiilin dışında kalan fiiller için de sessiz filmler belirlenmeli, eğer yoksa oluşturulması için senaryolarının yazılarak çekilmesi sağlanmalıdır.

- Duygu fiillerini somut olarak aktarmak zor olduğundan duygu fiilleri için de sessiz filmler özenle seçilmelidir.

Öğretim elemanlarına yönelik öneriler:

- Fiillerin de içinde yer aldığı kalıp sözlerin canlandırıldığı sessiz filmler belirlenmeli, bu belirlenen filmler gösterilirken öğrenci, kültür etkileşimi içine sokulmalıdır.
- Sessiz filmlerin gösterilmesi yeterli değildir, aynı zamanda gösterildikten sonra öğrencilere roller verilerek, sesli olarak, oyunlaştırılarak canlandırma çalışmaları yaptırılmalıdır.
- Sessiz filmler seyrettirilmeden önce filmde geçen fiillerin yanında benzer fiillerin de yer aldığı bir fiil listesi öğrencilere dağıtılmalı ve film seyrettirildikten sonra öğrencilerden filmde yer alan fiillerin yazdırılması işlemi gerçekleştirilmelidir.
- Öğrencilerin öğrenme düzeyleri ilerledikçe sessiz filmlerin hem içerik hem de uzunluk açısından amaca uygun olanları seçilmeli ve öğrencilerin fiiller üzerinde değerlendirme yapmalarını sağlayıcı etkinlikler geliştirilmelidir. Özellikle izleme-anlama ve tahmin etmeye dayalı etkinlikler geliştirilmelidir.
- Kültürde önemli yeri olan mecazlı ve kinayeli ifadelerin de öğretilmesi son derece önemlidir. Bu tür ifadelerde özellikle içinde güldürü, hiciv unsurları taşıyan sessiz filmlerle öğretilbilir. Bunlar için de ayrıca özenli bir çalışma yapılması gerekmektedir.
- Öğrencilere grup olarak ders dışında diğer öğrencilere uygulamak üzere bilmeceleri içeren hareketlerin sessiz film hâle getirilmesi görev olarak verilebilir.
- Fiillerin öğretimini esas alan sessiz kısa filmlerle öğrencilerin dinleme-izleme, konuşma ve yazma becerileri etkinliklerle geliştirilmelidir.

KAYNAKÇA

Acar, A. (2017). *Sessiz sinema tarihi*. İstanbul: Doruk Yayınları.

Akın, E.; Çeçen, M. A. (2015). Çoklu ortama dayalı Türkçe öğretimine ve çoklu ortam araçlarına yönelik öğrenci görüşleri. *Turkish Studies*, 10(7), 51-72.

Aksan, D. (1996). *Türkçenin söz varlığı*. Ankara: Ergin Yayınları

Aksan, D. (1998). *Her yönüyle dil (Ana çizgileriyle dilbilim)*. Ankara: TDK Yayınları

Allan, M. (1985). *Teaching English with video*. London: Longman.

Amanlikov, D. (2015). *The benefits of the subtitled films in teaching English* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Arabacı, P. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yararlanılan kısa ve uzun metrajlı filmlerin Kırgızistan bağlamında değerlendirilmesi. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(2): 83-97.

Arslan, M.; Akbarov, A.; Baştuğ, H. (2011) Yabancı dil öğretiminde görsel araçların etkin kullanımı ile öğrenci motivasyonun sağlanması. *Journal of Linguistic Studies* 4 (1), 67-76.

Aydemir, N. (2019). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde deyim ve atasözlerinin bağlamdan anlamaya dönük video destekli öğretimi: Bir eylem araştırması*.(Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.

Aydın, N. (2020). *Türkçe dersinde kısa film destekli etkinliklerin görsel okuma becerilerine etkisi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.

Banguoğlu, T. (1986). *Türkçenin grameri*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.

Barın, E. (2003). Yabancılara Türkçenin öğretiminde söz varlığının önemi. *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*, 13, 311-317.

Barın, E. (2004). Yabancılara Türkçe öğretiminde ilkeler. *Türkiyat Araştırmaları, Hacettepe Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, sayı 1*, 19-30.

Barın, E. (2007, Kasım). Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde kısa filmlerin yeri. *Türkiye’de Yabancı Dil Eğitimi Ulusal Kongresi*, Ankara.

Başaran, I. (2004). Etkili öğrenme ve çoklu zekâ kuramı: bir inceleme. *Ege Eğitim Dergisi*, 5 (1), 7-15.

Benhür, M, H. (2002). *Türkçenin yabancılara öğretiminde tartışılmayan ana kavramlar* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Bölükbaşı, C. (2019). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde fiillerin belirlenmesi (A1 düzeyi)*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Büyüköztürk, Ş.; Çakmak K. E.; Akgün, Ö. E; Karadeniz, Ş.; Demirel, F. (2018). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.

Caferoğlu, A. (1984). *Türk dili tarihi I-II*. İstanbul: Enderun Yayınları.

CEFR (2012). Consil for cultural comission, *common European framework of reference for language, learning, teaching, assesment*. Frankfurt/Main, Almanya: telcGmbH.

Champoux, J.E. (1999). Film as a teaching resource. *Journal of Management Inquiry* 8(2), 240-251.

Clarke, J. (2012). *Sinema akımları. Sinema dünyasını değiştiren filmler*. İstanbul: Kalkedon Yayınları.

Çelik, L. (2007). *Öğretim materyallerinin hazırlanması ve seçimi*. Ö. Demiral,; E. Altun (Ed.), *Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı içinde* (2. baskı, 29-68). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Dalacosta, K.; Kamariotaki, M.P.; Palyvos, J.A.; Spyrellis, N. (2009). Multimedia application with animated cartoons for teaching in elementary education. *Computers and Education*. 52, 741-748.

Delen, M. (2016). *Yabancılara Türkçe öğretiminde filmlerin kullanımı (Selvi boylum al yazmalım filmi örneği)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tokat.

Demircan, Ö. (1988). *Dünden bugüne Türkiye’de yabancı dil*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Demirel Ö. (1993). *Yabancı dil öğretimi ilkeler yöntemler teknikler*. Ankara: Usem.

Demirel, Ö.; Şahinel, M. (2006). *Türkçe ve sınıf öğretmenleri için Türkçe öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Dilber, E. (2015). *Deyim ve deyimsel günlük ifadelerin İngilizce alt yazılı filmlerle öğretilmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dicle Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Diyarbakır.

Doğan, M. (2015). *Der beitrug von um welt dokumentar filmen zur ent wicklung des wortschatzes von deutsch lernenden in den vorbereitungs klassen der Uludağ Universität* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Uludağ Üniversitesi Yabancı Diller Eğitimi Ana Bilim Dalı, Bursa.

Donaghy, K. (2016). The Seven Best Silent Short Films for Language Teaching.

Dursun, B. (2017). *Yabancılara Türkçe öğretiminde film kullanımının öğrencilerin anlama becerisine etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tokat.

Ekinci, M. (2017). *The effects of subtitled animation movies on the listening skills of efl students* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi İngiliz Dili Eğitimi Ana Bilim Dalı, Adana.

Elsıkma, H. İ. (2019). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan filmlerin kültürel unsurlar açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.

Erben, S. (2005). *Montessori materyallerin zihin engelli ve işitme engelli çocukların alıcı dil gelişiminden görsel algı düzeyine etkisi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Erdem, A. R. (2005). Öğrenmede etkili yollar: öğrenme stratejileri ve öğretimi. *İlköğretim Online*, 4(1), 1-6.

Erdem, M. V. (2019). *Yabancılar Türkçe öğretiminde çizgi film kullanımına ilişkin öğretici görüşlerinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Ergin, M. (2009). *Türk dil bilgisi*. İstanbul: Bayrak Basın/Yayım/Tanıtım.

Evcı, S. (2007). *İfsak kısa film atölyesi ders notları*. İstanbul: İFSAK Yayınları.

Farber, B. (2000). *Yabancı dil öğrenme yöntemleri*. (3. Baskı) İstanbul: İm Yayınları.

Felice, T.; Tacket, A. (2011). Children's books and holographic technology converge in time for the holiday season, *Digital Tech Frontier*; 1-2.

Fidan, N. K. (2008). İlköğretimde araç gereç kullanımına ilişkin öğretmen görüşleri. *Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi*, 1(1), 48-61.

Frostig, M. (1964). *Developmental Test of Visual Perception*. Palo Alto, Ca, Consulting Psychologists Press.

Gardner, H. (1983). *Frames of mind: The theory of multiple intelligences*. New York: Basic Books.

Gardner, H. (2017). *Zihin çerçeveleri*. İstanbul: Alfa Bilim.

Gill, C. N.; College, C. (2014). Using Short, Authentic Film to Teach Culture. *CLV Educator Webinar Series*. Erişim Adresi: http://www.concordialanguagevillages.org/pdf/CLV_Presentation_ForeignFilm.pdf (15.12.2020).

Gülseven, Ü. (2014). Yabancılara Türkçe öğretiminde filmlerin önemi ve kullanımı. *3rd International Conference on Language and Literature "Turkish in Europa."* Proceedings Book 404, Tirana/Albania.

Güneş, F. (2013). Görsel okuma eğitimi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 1- 17.

Güngör, N. (2013). *İletişim kuramlar yaklaşımlar*. Ankara: Siyasal Kitabevi.

Güzel, A.; Barın, E. (2016). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi*. Ankara: Akçağ Basım Yayım Pazarlama.

Güzeloğlu, O. (2008). Kısa Film Nedir? Erişim: <http://kisafilm.blogspot.com.tr> (10.12.2020).

Harmer, J. (2004). *How to teach writing*. New York: Longman Group Ltd.

İşcan, A. (2017). *Filmlerle yabancılara Türkçe öğretimi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

İbişoğlu, A. (1987). *Dört-dokuz yaş dilimindeki epileptik ve non-epileptik çocukların görsel algı gelişimi açısından karşılaştırılması* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), İstanbul Üniversitesi Çocuk Sağlığı Enstitüsü, İstanbul.

Kaplan, M. (1999). *Kültür ve dil*. İstanbul: Dergâh Yayınları.

Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Kasper, L. F. (2000). The imagery of rhetoric: Film and academic writing in the discipline-based ESL course. *Teaching English in the Two-Year College*, 28(1).

Kasper, L. F.; Singer R. (2001). Unspoken Content: Silent Film in the ESL Classroom. *TETYC September*, 16-31.

Kaya, K. (2018). *Türkçe öğrenen yabancıların izledikleri dizi filmlerde deyimlerin kullanılma sıklığı* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Sakarya.

Kaya, Z. (2006). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. Ankara: Pegem Yayıncılık.

Kaya, Ö. (1989). *Frostig görsel algılama eğitim programının anaokulu çocuklarının görsel algılama ve zihinsel gelişimlerine etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Kavsaoğlu, Z.S. (1993). Öğrenme güçlükleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 26(2), 601-607.

Kim, S. H. (2013b). *Raising self-confidence for oral proficiency: Digital story telling using social media and silent movie clips*. Poster session presented at e-Learning Korea conference, Seoul, South Korea.

Koçer, G. B. (2019). *Film etkinliklerinin öğrencilerin İngilizce konuşma kaygısı ve derse yönelik tutumlarına etkisi: bir eylem araştırması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Korkmaz, Z. (1992). *Grammer terimleri sözlüğü*. Ankara: TDK Yayınları.

Kuşçu, E. (2017). Yabancı dil öğretimi/öğreniminde görsel ve işitsel araçları kullanmanın önemi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(43), 213-224.

Lerner, J. (1976). *Children with Learning disabilities*. Boston: Houghton Mifflin Comp.

Littlewood, W. (1984). *Foreign and Second Language Learning. Language acquisition research and its implications for the classroom*. Cambridge: Cambridge University Press.

Miles, M.B; Huberman, A.M. (1994). *Qualitative data analysis*, Thousand Oaks, CA: Sage.

Mitchell, M.; McCarty, S. And Mathuna, S.M. (2013). *Interactive book application for children. The sis for the for the bachelor of science in computing in information technolog. Dublin school of informatics and engineering*, 188, Ireland.

Odabaşı, F.; Namlu, A. G. (1998). Türkçe öğretiminde ortamlar. S. Topbaş (Ed.). *Türkçe öğretimi* 95-112.

Onan, A. (2003). Divanü Lügati't-Türk'ün dil öğretim yöntemleri ve dünya filolojisine katkıları bakımından bir değerlendirmesi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*,13, 425.

Özbay, M. (2006). *Özel öğretim yöntemleri I*. Ankara: Öncü Kitap Yayın.

Parette, HP.; Hourcade, J.; Blum, C. (2011). Using animation in Microsoft Powerpoint to enhance engagement and learning in young learners with developmental delays. *Teaching Exceptional Teaching And Learning, Volume 43(4)*, 58-67.

Porzig, W. (2018). *Dil denen mucize. Dil biliminin araştırma konuları, yöntemleri ve ulaştığı sonuçlar*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Rasonyi, L. (1988). *Tarihte Türklük*. Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları.

Saraç, H. (2012). *формирование лингвокультурологической компетенции турецких учащихся на практических занятияхрусско гоязыка (на материале фильма «москва, я люблютебя»)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Fatih Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Sayın, S. (1990). *Çağdaş Eğitimde Amaç Ve Yöntem, Yaratıcı Toplum Yolunda Çağdaş Eğitim. Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği Yayınları, Cem Yayınevi, İstanbul.*

Sertdemir, M. (2013). “*Türkiye’de ortaöğretimde yabancı dil öğretiminde görselliğin yeri*” (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elâzığ.

Sezen, Y. (2020). *Yabancılara Türkçe öğretiminde TV dizisi kullanmanın atasözü ve deyim öğretmedeki etkisi. (Aslan ailem TV dizisi örneği).* Uşak Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Uşak.

Sönmez, V.; Alacapınar, F. G. (2013). *Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri.* Ankara: Anı Yayıncılık.

Stoller, F. (1988). *Films and video tapes in the ESL/EFL classroom.* Paper presented at the annual meeting of the Teachers of English to speakers of other languages.

Tanrıkulu, L.; Akçıl, G. (2021). Konuşma becerisinin geliştirilmesinde sessiz filmin etkisi: Charlie Chaplin örneği. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 25 (1), 377-389.*

Tarcan, A. (2014). *Yabancı dil öğretim teknikleri.* Ankara: Nobel Yayınları.

Tekin, İ. (2013). *Otantik kliplerden alınmış video kliplerin dinlediğini anlama açısından İngilizce öğretiminde kullanılabilirliği* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.

TDK, (2011). *Türkçe sözlük.* (10. Baskı) Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Tuğrul, B.; Aral, N.; Erkan, S.; Etikan, G. (2001). Altı yaşındaki çocukların görsel algılama düzeylerine frostig gelişimsel görsel algı eğitim programının etkisinin incelenmesi. *Journal Of Qafgaz University, 8, 1-10.*

Turan, D. E. (2006). *Alt sosyo-ekonomik düzeyde anasınıfına devam eden ve etmeyen 60-71 ay çocuklarında görsel algılama davranışının incelenmesi Konya ili örneği.*

(Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Türkçe Eğitimi ve Öğretimi Kılavuzu. (1986). Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı, Ankara, 219.

Ural, A.; Kılıç, İ., (2011). Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS ile Veri Analizi, Detay Yayıncılık, Ankara

Ünsal, B. S. (2020). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde “Keloğlan” çizgi filminin kültürel etkileşim ögesi olarak incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi).Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.

Vandewalle, J. (1999). Pratik Türkçe öğretiminde karşılaşıla bazı sorunlar ve çözümleri. *Ankara Üniversitesi TÖMER Dil Dergisi sayı 82, 9*.

Wray, A. (2004). 'Here'sone I preparedearlier' – Formulaic language learning on television in Scmitt N. (ed.) *Formulaic sequences: acquisition, processing, anduse*.Philadelphia: J. Benjamins.

Yalçın, S. K.; Özek, F. (2006). Söz varlığının temel dil becerilerinin ve akademik disiplinlerin kazanımına. *Millî Eğitim Dergisi, sayı 171, 130-139*.

Yalın, H. İ. (2020). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. Ankara: Pegem

Yaltay, Z. (2008). *İlköğretim 2. ve 3. sınıflarda okutulan Türkçe kitaplarındaki düz yazı metinlerinin sınıf düzeylerine uygunluğunun öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi (Van ili örneği)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.

Yıldırım, A.; Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yengin, D.; Bayrak, T. (2018). *Film çalışmaları*. İstanbul: Der Kitabevi Yayınevi ve Dağıtım.

Yeşilyurt, Ş. (2016). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde duygu durumlarını yansıtan kısa filmlerin oluşturulması ve öğrenci başarısına etkisi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Yürük, N. (2016). *Films as a "multi modalway" to improve learners' reading skills and enhance cultural awareness in English language and literature departments* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Ankara.

Zagal, J.P.; Piper, A.M.; Bruckman, A. (2004). Kids telling fable sthrough 3d animations. *Georgia Institute of Technology GVU Tech Report: GIT-GVU04-23*.

EKLER

Bakmak

Yemek yemek

Beklemek

Korkmak

Kaçmak

Dans etmek

Gitmek

